

**DIE REKENINGKUNDIGE VERANTWOORDING VAN
SKRIPDIVIDENDSKEMAS IN SUID-AFRIKA**

deur

Ilanie Durand

Tesis ingelewer ter voldoening aan die vereistes vir die graad van Magister in
Rekeningkunde aan die Universiteit van Stellenbosch.

Studieleier: Professor P.Olivier

Desember 2001

Verklaring

Ek, die ondergetekende, verklaar hiermee dat die werk in hierdie tesis vervat, my eie oorspronklike werk is en dat ek dit nie vantevore in die geheel of gedeeltelik by enige universiteit ter verkryging van 'n graad voorgelê het nie.

I. Durand

Datum

OPSOMMING

Die verklaring van skripdividende het in Suid-Afrika in gewildheid begin toeneem met die inwerkingstelling van sekondêre belasting op maatskappye (SBM) in die 1993-begroting. Daar is meer as een metode om skripdividendskemas rekeningkundig te verantwoord, naamlik die herbeleggingsbenadering en die kapitalisasie-uitgiftebenadering. Die Suid-Afrikaanse Instituut vir Geoktrooieerde Rekenmeesters het egter op hierdie stadium nog nie 'n rekeningkundige standpunt of riglyn oor die rekeningkundige verantwoording van skripdividendskemas uitgereik nie.

In die Verenigde State van Amerika kan maatskappye kapitalisasie-uitgifte op verskillende maniere rekeningkundig verantwoord en verskeie studies het die invloed ondersoek wat hierdie metodes op verdeelbare reserwes en die behoue wins-hipotese het. Verder het studies wat in die Verenigde State van Amerika en die Verenige Koningryk gedoen is, bevind dat hierdie lande se beperkings op verdelings aan aandeelhouders baie van mekaar verskil en om die rede is die metodes wat in die lande toegepas word om kapitalisasie-uitgifte en skripdividendskemas rekeningkundig te verantwoord, ondersoek en met die metodes vergelyk wat in Suid-Afrika toegepas kan word.

Aangesien verdienste per aandeel dikwels deur finansiële ontleders gebruik word om maatskappye te ontleed en met mekaar te vergelyk en omdat die metodes wat in Suid-Afrika toegepas kan word verskillende berekeninge van verdienste per aandeel tot gevolg het, is die uitwerking wat die verskillende metodes op die berekening van verdienste per aandeel het ook ontleed.

In hierdie studie is tot die gevolgtrekking gekom dat die herbeleggingsbenadering, teoreties, die aanvaarbaarste metode is om skripdividendskemas in Suid-Afrika rekeningkundig te verantwoord. Ten einde vas te stel hoe die skemas in die Suid-Afrikaanse praktyk benader word, is 'n verteenwoordigende steekproef van maatskappye geselekteer wat gedurende 1993-1999 skripdividendskemas aangebied het. Hierdie maatskappye se finansiële state is ondersoek om te bepaal of hulle die skripdividendskemas in ooreenstemming met die rekeningkundige metode wat in hierdie verhandeling voorgestel word, verantwoord het en of hulle die nodige inligting in die finansiële state geopenbaar het. Daar is bevind dat verskillende rekeningkundige benaderings in die praktyk toegepas word, dat verdienste per aandeel en sekondêre belasting op maatskappye nie vir rekeningkundige doeleindes konsekwent deur die maatskappye bereken word nie, en dat die hoeveelheid inligting wat aan die gebruikers van finansiële state geopenbaar word van maatskappy tot maatskappy verskil. Daar word aanbeveel dat die Suid-Afrikaanse Instituut vir Geoktrooieerde Rekenmeesters riglyne aan die opstellers van finansiële state moet verskaf om skripdividendskemas rekeningkundig te verantwoord.

ABSTRACT

Scrip dividends have become increasingly popular in South Africa since the introduction of secondary tax on companies (STC) in the 1993 budget. There is more than one approach to the treatment of scrip dividend schemes for accounting purposes, i.e. the reinvestment approach and the capitalisation issue approach. Unfortunately guidance in the form of a statement or guideline from the South African Institute of Chartered Accountants has not been forthcoming.

Companies in the United States of America account for stock dividends (capitalisation issues) in a variety of ways and several studies have analysed the effect of these accounting treatments on retained earnings and the retained earnings hypothesis. Several empirical studies in the United States of America and the United Kingdom have documented marked differences in the ability of companies in these countries to make distributions to shareholders. For this reason the accounting treatment of stock dividends and scrip dividends in these countries was examined and compared to the methods used in South Africa.

Earnings per share is often used by financial analysts to analyse and compare companies. The methods used in South Africa to account for scrip dividends result in different calculations of earnings per share and therefore the effect of the different methods was examined.

This study concludes that the reinvestment approach is theoretically the most acceptable accounting treatment of scrip dividend schemes in South Africa. A

representative sample of companies which declared scrip dividends in the period 1993 to 1999 was selected to determine how these schemes are implemented in the South African economy. These companies' financial statements were analysed to determine if the scrip dividend schemes were treated in terms of the accounting method proposed in this study and if the necessary information was disclosed in the financial statements. This study finds that different accounting approaches are used in South Africa, that earnings per share and secondary tax on companies are not calculated consistently for accounting purposes and that the information disclosed to the users of the financial statements differs from company to company. It is recommended that the South African Institute of Chartered Accountants issue accounting guidelines to the drafters of financial statements regarding scrip dividend schemes.

Graag spreek ek my opregte dank uit teenoor professor P Olivier vir sy hulp en leiding in die voltooiing van hierdie verhandeling. 'n Woord van waardering word ook uitgespreek teenoor my man en my ouers vir hulle aanmoediging en hulp.

The financial assistance of the National Research Foundation (NRF) towards this research is hereby acknowledged. Opinions expressed and conclusions arrived at are those of the author and are not necessarily to be attributed to the National Research Foundation.

INHOUDSOPGAWE

	Bladsy
HOOFSTUK 1	
INLEIDING	1
HOOFSTUK 2	
DIE DIVIDENDBELEID EN AANDELETOEKENNINGS	6
HOOFSTUK 3	
'n VERGELYKING VAN DIE REKENINGKUNDIGE PRAKTYK VAN AANDELETOEKENNINGS IN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA, DIE VERENIGDE KONINGKRYK EN SUID-AFRIKA	30
HOOFSTUK 4	
DIE INVLOED VAN DIE VERSKILLENDE REKENINGKUNDIGE METODES OP VERDEELBARE RESERWES, DIE BEHOUE WINS- HIPOTESE EN VERDIENSTE PER AANDEEL	52
HOOFSTUK 5	
SKRIPDIVIDENDSKEMAS IN SUID-AFRIKA	96
HOOFSTUK 6	
'n EMPIRIESE ONDERSOEK VAN 40 SUID-AFRIKAANSE MAATSKAPPYE SE FINANSIËLE STATE	118
HOOFSTUK 7	
GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS	145
BIBLIOGRAFIE	152

BYLAE 1

MAATSKAPPYE WAT VOLGENS DIE JSE BULLETIN GEDURENDE 1993-1999 SKRIPDIVIDENDSKEMAS AANGEBIED HET	162
---	-----

BYLAE 2

MAATSKAPPYE IN DIE NYWERHEIDSEKTOR WAT VOLGENS DIE JSE BULLETIN GEDURENDE 1993-1999 SKRIPDIVIDENDSKEMAS AANGEBIED HET	169
---	-----

BYLAE 3

EWEEKANSIGE STEEKPROEWE	175
-------------------------	-----

BYLAE 4

GESELEKTEERDE MAATSKAPPYE	178
---------------------------	-----

BYLAE 5

UITSLAE VAN 'n EMPIRIESE ONDERSOEK VAN 40 SUID-AFRIKAANSE MAATSKAPPYE SE FINANSIËLE STATE	180
--	-----

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1

INLEIDING

	Bladsy
1.1 Inleiding en agtergrond	1
1.2 Navorsingsprobleem	2
1.3 Doel van hierdie studie	3
1.4 Organisasie van die studie	4

HOOFSTUK 2

DIE DIVIDENDBELEID EN AANDELETOEKENNINGS

2.1 Inleiding	6
2.2 Dividendbeleid	6
2.2.1 Die teorie agter dividendbeleid	6
2.2.2 Die dividendbeleid van maatskappye	9
2.2.3 Praktiese dividendbesluite	10
2.3 Aandeleverdelings (<i>Stock split</i>) en kapitalisasie-uitgifte (<i>stock dividend</i>)	12
2.3.1 Inleiding	12
2.3.2 Redes vir aandeleverdelings	13
2.3.3 Redes vir kapitalisasie-uitgifte	14
2.3.4 Hipoteses	17

Bladsy

2.3.4.1 Die inligtingsinhoud-hipotese	17
2.3.4.2 Die optimale prys-hipotese	17
2.4 Skripdividendskemas	18
2.4.1 Inleiding	18
2.4.2 Skripdividendskemas uit die maatskappy se oogpunt	19
2.4.3 Skripdividendskemas uit die belegger se oogpunt	20
2.4.4 Voordele verbonde aan skripdividendskemas	22
2.5 Dividend-herbeleggingskemas (<i>Dividend reinvestment plans</i>)	23
2.5.1 Inleiding	23
2.5.2 Soorte dividend-herbeleggingskemas	23
2.5.2.1 Basiese dividend-herbeleggingskemas	23
2.5.2.2 Opsionele kontantbeleggingskema	24
2.5.2.3 Vrye beskikbaarheidskema (<i>Open availability</i>)	24
2.5.3 Voor-en nadele verbonde aan dividend-herbeleggingskemas	25
2.6 Samevatting	28

HOOFSTUK 3**’n VERGELYKING VAN DIE REKENINGKUNDIGE PRAKTYK VAN****AANDELETOEKENNINGS IN DIE VERENIGDE STATE VAN****AMERIKA, DIE VERENIGDE KONINGKRYK EN SUID-AFRIKA**

3.1 Inleiding	30
3.2 Aandeleverdelings en kapitalisasie-uitgifte (<i>Stock splits and stock dividends</i>)	30
3.2.1 Die Verenigde State van Amerika	30

	Bladsy
3.2.2 Die Verenigde Koningryk	34
3.2.3 Suid-Afrika	34
3.3 Skripdividend- en dividend-herbeleggingskemas	35
3.3.1 Die herbeleggingsbenadering en kapitalisasie-uitgiftebenadering	35
3.3.2 Die Verenigde State van Amerika	36
3.3.3 Die Verenigde Koningryk	37
3.3.4 Suid-Afrika	42
3.4 Samevatting	50

HOOFTUK 4

DIE INVLOED VAN DIE VERSKILLENDIGE REKENINGKUNDIGE METODES OP VERDEELBARE RESERWES, DIE BEHOUE WINS- HIPOTESE EN VERDIENSTE PER AANDEEL

4.1 Inleiding	52
4.2 Beperkings op die verklaring van dividende	52
4.2.1 Inleiding	52
4.2.2 Maatskappyereg	53
4.2.2.1 Die Verenigde State van Amerika	53
4.2.2.2 Die Verenigde Koningryk	58
4.2.2.3 Suid-Afrika	61
4.2.3 Skuldooreenkomste	64
4.2.3.1 Inleiding	64
4.2.3.2 Direkte dividendbeperkings in skuldooreenkomste	66
4.2.3.3 Indirekte dividendbeperkings in skuldooreenkomste	67

Bladsy

4.3	Potensiële uitwerking van die alternatiewe rekeningkundige metodes op verdeelbare reserves	68
4.3.1	Die Verenigde State van Amerika	68
4.3.1.1	Klein kapitalisasie-uitgifte	68
4.3.1.2	Groot kapitalisasie-uitgifte	70
4.3.2	Die Verenigde Koningryk	73
4.3.3	Suid-Afrika	74
4.4	Die behoue wins-hipotese	74
4.4.1	Inleiding	74
4.4.2	Die Verenigde State van Amerika	75
4.4.2.1	Klein kapitalisasie-uitgifte	75
4.4.2.2	Groot kapitalisasie-uitgifte	76
4.4.3	Die Verenigde Koningryk	77
4.4.4	Suid-Afrika	78
4.5	Verdienste per aandeel	79
4.5.1	Inleiding	79
4.5.2	Die Verenigde State van Amerika	79
4.5.3	Die Verenigde Koningryk	80
4.5.4	Suid-Afrika	87
4.6	Samevatting	95

HOOFSTUK 5**SKRIPDIVIDENDSKEMAS IN SUID-AFRIKA**

5.1	Inleiding	96
5.2	Skripdividendskemas in Suid-Afrika	96
5.2.1	Inleiding	96
5.2.2	Die Inkomstebelastingwet en hofsake	97
5.3	Voorgestelde rekeningkundige praktyk	103
5.3.1	Inleiding	103
5.3.2	Internasionale rekeningkundige praktyk	103
5.3.3	Die aard van 'n skripdividend	105
5.3.4	Die rekeningkundige verantwoording volgens FRS 20	106
5.3.5	Kapitalisasie-aandele sonder 'n kontantalternatief	108
5.3.6	Die aanwending van die aandelepremie-rekening	109
5.3.7	Die berekening van verdienste per aandeel	110
5.3.8	Kapitalisasie-aandele ontvang	110
5.3.9	Die berekening van SBM	110
5.4	Openbaarmaking	112
5.4.1	Dividende in die staat van verandering in ekwiteit	112
5.4.2	Skripdividendskemas	113
5.4.3	Aandelekapitaal en aandelepremie	114
5.4.4	Aandele-afwagreserwe	114
5.4.5	Verandering in dividendbeleid	114
5.4.6	Voorwaardelike aanspreeklikheid	114

Bladsy

5.4.7	Kontantvloeistaat	115
5.4.8	Dividend ontvang	115
5.5	Samevatting	116

HOOFSTUK 6**'n EMPIRIESE ONDERSOEK VAN 40 SUID-AFRIKAANSE****MAATSKAPPYE SE FINANSIËLE STATE**

6.1	Inleiding	118
6.2	Die steekproef	118
6.3	Ondersoekmetodiek	119
6.4	Opgesomde uitslae van empiriese ondersoek	121
6.4.1	Die rekeningkundige benadering toegepas	121
6.4.2	Die verdienste per aandeel-berekening	124
6.4.2.1	Maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het	124
6.4.2.2	Maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het	127
6.4.3	Openbaarmaking	128
6.4.3.1	Maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het en 'n beraming van die aantal aandeelhouders gemaak het wat die aandele in plaas van die kontantdividend gaan kies	128
6.4.3.2	Maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het en die volle bedryfslas voorsien het	131
6.4.3.3	Maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het	133
6.4.4	Die berekening van sekondêre belasting op maatskappye	133
6.4.4.1	Maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het	133

Bladsy

6.4.4.2 Maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het	137
6.4.5 Verdeelbare reserwes	138
6.4.5.1 Maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het	138
6.4.5.2 Maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het	142
6.5 Samevatting	143

HOOFTUK 7**GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS**

7.1 Inleiding	145
7.2 Opsomming en gevolgtrekkings	145
7.3 Aanbevelings	150
7.4 Voorstelle vir verdere navorsing	151

BIBLIOGRAFIE	152
---------------------	-----

BYLAE 1

MAATSKAPPYE WAT VOLGENS DIE JSE BULLETIN GEDURENDE 1993-1999 SKRIPDIVIDENDSKEMAS AANGEBIED HET	162
---	-----

BYLAE 2

MAATSKAPPYE IN DIE NYWERHEIDSEKTOR WAT VOLGENS DIE JSE BULLETIN GEDURENDE 1993-1999 SKRIPDIVIDENDSKEMAS AANGEBIED HET	169
---	-----

BYLAE 3

EWEKANSIGE STEEKPROEWE	175
------------------------	-----

BYLAE 4

GESELEKTEERDE MAATSKAPPYE	178
---------------------------	-----

BYLAE 5

UITSLAE VAN 'n EMPIRIESE ONDERSOEK VAN 40 SUID-AFRIKAANSE MAATSKAPPYE SE FINANSIële STATE	180
--	-----

HOOFSTUK 1

INLEIDING

1.1 Inleiding en agtergrond

Aandeelhouders belê fondse in maatskappye in die verwagting dat hulle 'n sekere opbrengs op hulle belegging gaan verdien. Die opbrengs wat hulle verdien, is in die vorm van dividende en kapitaalgroei. In plaas van kontantdividende, bied maatskappye dikwels aan aandeelhouders skripdividende of kapitalisasie-aandele aan. In sommige gevalle kan 'n maatskappy ook besluit om sy uitgereikte aandeelkapitaal te onderverdeel om sodoende die aandele meer verhandelbaar te maak.

Skripdividende bied aan aandeelhouders die keuse tussen kontantdividende en aandele in plaas van die kontantdividende. Maatskappye is dus in staat om kontant terug te hou in die besigheid sonder om hulle dividendbeleid te verander. Terselfdertyd bied skripdividende meer buigsaamheid aan aandeelhouders met betrekking tot dividende (Lasfer, 1996: 62). Dividend-herbeleggingskemas is die Amerikaanse weergawe van skripdividendskemas. Maatskappye registreer so 'n skema en al die aandeelhouders wat vir die skema registreer se kontantdividende word outomaties in nuwe aandele van die maatskappy belê (Niswander, 1996: 62). Die verklaring van skripdividende het in Suid-Afrika in gewildheid begin toeneem met die inwerkingstelling van sekondêre belasting op maatskappye (SBM) in die 1993-begroting. Op hierdie stadium het die Suid-Afrikaanse Instituut vir Geoktrooieerde Rekenmeesters nie 'n rekeningkundige standpunt of riglyn oor die rekeningkundige verantwoording van skripdividendskemas uitgereik nie.

In die Verenigde State van Amerika bestaan meer as een rekeningkundige metode om 'n kapitalisasie-uitgifte rekeningkundig te verantwoord. In die Verenigde Koninkryk en Suid-Afrika bestaan weer meer as een metode om skripdividendskemas te verantwoord. Verskeie empiriese studies is in die Verenigde State van Amerika gedoen om die invloed wat die verskillende rekeningkundige metodes wat toegepas kan word op verdeelbare reserwes en die behoue wins-hipotese het, aan te spreek (Rankine & Stice, 1997a en 1997b; Zucca & Kirch, 1996; Peterson et al. 1996). Verder het verskeie vorige empiriese studies merkbare verskille tussen Verenigde State van Amerika en die Verenigde Koninkryk se beperkings op verdelings aan aandeelhouders geïdentifiseer. Die Verenigde State en die Verenigde Koninkryk het baie uitgebreide beperkings en dit is onwaarskynlik dat verdere beperkings in die praktyk gevind sal word (Leuz et al. 1998: 111 – 112). Om hierdie rede word die rekeningkundige metodes wat in hierdie twee lande toegepas kan word om kapitalisasie-uitgifte en skripdividende te verantwoord, ondersoek en ontleed ten einde te bepaal watter rekeningkundige metode die aanvaarbaarste is om in Suid-Afrika toe te pas.

1.2 Navorsingsprobleem

Een van die kwalitatiewe eienskappe wat inligting in finansiële state nuttig maak is dat die inligting betroubaar moet wees. Vir inligting om betroubaar te wees moet dit die wese en finansiële werklikheid van die onderliggende transaksie weerspieël eerder as die blote regsvorm daarvan (Cilliers & Mans, 1997: 45). Daar is meer as een metode om skripdividendskemas rekeningkundig te verantwoord, naamlik die herbeleggingsbenadering en die kapitalisasie-uitgiftebenadering. Daar is nie 'n internasionale of Suid-Afrikaanse standpunt wat aan maatskappye voorskryf watter

metode gevolg behoort te word nie. Dit het tot gevolg dat maatskappye in Suid-Afrika nie noodwendig die wese bo vorm-beginsel by die verantwoording van skripdividendtransaksies toepas nie.

Die keuse van 'n metode is van groot belang aangesien die twee metodes 'n verskillende uitwerking op verdeelbare reserwes, die behoue wins-hipotese en die berekening van verdienste per aandeel het. Die vlak van 'n maatskappy se verdeelbare reserwes is belangrik aangesien die verklaring van toekomstige dividende hiervan afhang. Verdienste per aandeel word deur finansiële ontleders as 'n belangrike aanwyser beskou om maatskappye met mekaar te vergelyk en dit is daarom belangrik dat dit konsekwent deur maatskappye bereken word. Verder is dit ook onseker of die aandele wat met die toepassing van die herbeleggingsbenadering in plaas van die kontantdividend uitgereik word vir inkomstebelastingdoeleindes as kapitalisasie-aandele beskou moet word. Kapitalisasie-aandele word nie as dividende vir die doeleindes sekondêre belasting op maatskappye (SBM) beskou nie.

1.3 Doel van hierdie studie

Die hoofdoel van hierdie studie is om 'n teoreties regverdigbare rekeningkundige metode voor te stel waarvolgens skripdividendskemas in Suid-Afrika rekeningkundig verantwoord kan word, en ook om aan die hand te doen watter inligting aan die gebruikers van finansiële geopenbaar behoort te word. Om dit te bewerkstellig word die rekeningkundige metodes ondersoek wat onderskeidelik in die Verenigde State van Amerika en die Verenigde Koningryk toegepas word om kapitalisasie-uitgiftes en skripdividendtransaksies te verantwoord. In hierdie lande, net soos in Suid-Afrika, kan verskillende rekeningkundige metodes toegepas word en die rekeningkundige

metodes het ook 'n verskillende uitwerking op verdeelbare reserwes, die behoue wins-hipotese en die berekening van verdienste per aandeel.

Ten einde te bepaal hoe skripdividendskemas in die Suid-Afrikaanse praktyk deur maatskappye benader is, is 'n verteenwoordigende steekproef van maatskappye geselekteer wat gedurende 1993-1999 skripdividendskemas aangebied het. Hierdie maatskappye se finansiële state word ondersoek om te bepaal of hulle die skripdividendskemas in ooreenstemming met die voorgestelde rekeningkundige metode verantwoord en openbaar het en of dit nodig is om riglyne oor die verantwoording van skripdividendskemas aan die opstellers van finansiële state te verskaf.

1.4 Organisasie van die studie

In hoofstuk 2 word die aard en kenmerke van aandeleverdelings, kapitalisasie-uitgifte, skripdividend- en dividendherbeleggingskemas bespreek. Die voor- en nadele van hierdie verdelings word vanuit die oogpunt van die belegger en die maatskappy ontleed en die eienskappe van maatskappye wat gewoonlik hierdie verdelings maak, word bespreek.

In hoofstuk 3 word die verskillende rekeningkundige metodes bespreek wat maatskappye in die Verenigde State van Amerika, die Verenigde Koningryk en Suid-Afrika kan toepas om aandeleverdelings, skripdividendskemas, kapitalisasie-uitgifte en dividend-herbeleggingskemas te verantwoord.

Die uitwerking wat die verskillende metodes op verdeelbare reserwes, die behoue wins-hipotese en die berekening van verdienste per aandeel het, word in hoofstuk 4 ontleed en vergelyk. Die uitwerking wat skuldooreenkomste op verdelings aan aandeelhouders het, word ook kortliks bespreek. Die beperkings op verdelings aan aandeelhouders wat in die Verenigde State van Amerika, die Verenigde Koninkryk en Suid-Afrika van toepassing is, word ook in hierdie hoofstuk met mekaar vergelyk.

Die Suid-Afrikaanse belastingposisie met betrekking tot skripdividende word in hoofstuk 5 ondersoek. Met dit as agtergrond en met inagneming van die verskillende rekeningkundige metodes soos bespreek in hoofstuk 3 en die uitwerking van hierdie metodes op verdeelbare reserwes, die behoue wins hipotese en verdienste per aandeel, word 'n geskikte rekeningkundige metode vir Suid-Afrika voorgestel. Daar word ook aan die hand gedoen watter inligting in verband met skripdividendskemas aan die gebruikers van finansiële state geopenbaar behoort te word om die finansiële state so nuttig moontlik vir die gebruikers te maak.

In hoofstuk 6 word die metode waarvolgens 'n verteenwoordigende steekproef van 40 maatskappye geselekteer is, bespreek en die metode wat gevolg is om die geselekteerde maatskappye se finansiële state te ondersoek, beskryf. Die opgesomde uitslae van die empiriese ondersoek word ook in hierdie hoofstuk uiteengesit.

Hoofstuk 7 bevat ten slotte die gevolgtrekkings en sekere aanbevelings asook voorstelle vir verdere navorsing.

HOOFTUK 2

DIE DIVIDENDBELEID EN AANDELETOEKENINGS

2.1 Inleiding

In hierdie hoofstuk word die teorie agter 'n maatskappy se dividendbeleid kortliks bespreek, asook praktiese oorwegings wat 'n maatskappy in ag moet neem wanneer hy op 'n dividendbeleid besluit. Dit dien as agtergrond tot die variasies op die basiese dividendbeleid wat 'n maatskappy kan implementeer naamlik aandeleverdelings, kapitalisasie-uitgifte, skripdividend- en dividend-herbeleggingskemas. Elkeen van hierdie verdelings word verder in hierdie hoofstuk omskryf. Verder word aandag gegee aan die praktiese oorwegings wat 'n maatskappy in ag moet neem voordat enige van die variasies geïmplementeer word en word die voor- en nadele van die verskillende verdelings bespreek.

2.2 Dividendbeleid

2.2.1 Die teorie agter dividendbeleid

Aandeelhouers belê fondse in maatskappye in die verwagting dat hulle 'n sekere opbrengs op hulle belegging gaan verdien. Die opbrengs wat hulle verdien, is in die vorm van dividende en kapitaalgroei.

$$R = \frac{D + P1 - P0}{P0}$$

R = die opbrengs

D = die dividend ontvang gedurende die periode

P1 = die aandeelprys aan die einde van die periode

P0 = die aandeelprys aan die begin van die periode

Die doelwit van 'n maatskappy is onder andere om die aandeelhouerswelvaart te maksimeer. Suksesvolle beleggingsbesluite genereer 'n positiewe netto kontantvloei wat gebruik kan word om dividende te betaal of wat deur die maatskappy aangewend kan word om nuwe beleggings te finansier. Hierdie nuwe beleggings genereer dan weer 'n positiewe netto kontantvloei wat as dividende verklaar kan word of in nuwe projekte belê kan word. Die dividendbeleid van 'n maatskappy bepaal watter gedeelte van die kontantvloei in die maatskappy teruggehou word en watter gedeelte as 'n dividend uitbetaal word (Dobbins, 1993: 60).

Die dividendbesluit word beskou as 'n finansieringsbesluit, omdat die betaling van 'n kontantdividend die bedrag kontant beskikbaar vir toekomstige beleggings verminder. Die kontant wat uitbetaal is, sal moontlik vervang moet word deur 'n nuwe aandeeluitgifte of deur die aangaan van skuld. Alhoewel beleggingsbesluite belangriker is as finansieringsbesluite, is dit nog steeds belangrik om goeie finansieringsbesluite te neem. Finansiële bestuurders moet die optimale dividendbeleid implementeer deur dividendbetalings te struktureer om die markwaarde van die maatskappy te maksimeer, omdat die optimale dividendbeleid aandeelhouerswelvaart maksimeer (Dobbins, 1993: 60).

Die vraag wat dikwels in finansiële bestuur gevra word, is waarom maatskappye hoegenaamd dividende betaal. Kan maatskappye nie in plaas daarvan om dividende te betaal, eerder die kontant genereer deur bedryfsaktiwiteite terughou en in nuwe projekte belê nie? Sodoende sal die verwagting in die mark geskep word dat hierdie nuwe projekte tot 'n hoër kontantvloei in die toekoms sal lei wat op sy beurt 'n hoër

aandeelprys tot gevolg sal hê. Teoreties gesproke kan aandeelhouers hulle eie dividendbeleid skep. Wanneer 'n maatskappy besluit om al sy kontant in die maatskappy terug te hou en in winsgewende beleggings te belê, kan die aandeelhouers wat kontant verkies van hulle aandele verkoop. Die styging in die aandeelprys as gevolg van die nuwe projekte behoort te verseker dat die belegger in dieselfde posisie sal wees na die verkoop van sy aandele as wat hy sou gewees het as hy 'n kontantdividend ontvang het. Alhoewel hy van sy aandele verkoop het, het die aandele wat hy nog besit 'n hoër markwaarde as wat die geval sou gewees het as die maatskappy 'n kontantdividend verklaar het (Dobbins, 1993: 60).

Miller en Modigliani (1961) het bewys dat wanneer belasting en transaksiekoste geïgnoreer word, die dividendbeleid van 'n maatskappy nie die waarde van die maatskappy sal beïnvloed nie. In die praktyk is daar egter belastings. Farrar en Selwyn (1967) voer aan dat wanneer sowel dividende as kapitaalgroei belas word, die beleid van geen dividende die waarde van die maatskappy sal maksimeer. Hakansson (1982) kom tot dieselfde gevolgtrekking, maar bevind dat markte onvolledig is en dat die betaling van dividende inligting aan beleggers verskaf. Brealy (1983: 24) stel voor dat die bestuur 'n teiken-dividenduitbetaling moet bepaal wat, met inagneming van sy beleggingsgeleenthede, laag genoeg moet wees om die maatskappy se afhanklikheid van eksterne fondse tot 'n minimum te beperk. Wanneer fondse verdeel gaan word, kan surplusfondse beter aangewend word deur aandele terug te koop (waar dit toegelaat word) as om dividende te betaal. Hierdie bevindinge word deur Bierman (1997: 267) opgesom deur te sê dat 'n maatskappy se dividendbeleid irrelevant is wanneer belasting en transaksiekoste geïgnoreer word. Die terugkoop van aandele en

die terughou van wins is verkieslik bo die uitbetaling van kontantdividende as belasting wel in ag geneem word en wesenlik is.

2.2.2 Die dividendbeleid van maatskappye

Die dividend wat in 'n spesifieke jaar deur 'n maatskappy verklaar word, hang in die eerste plek af van die bedryfsresultate van die maatskappy. Die dividendbeleid van daardie maatskappy sal egter ook 'n rol speel by die verklaring van die dividend. Die dividendbeleid sal beïnvloed word deur die omgewing waarin die maatskappy sake doen. Dit sluit onder andere in die regstelsel, belastingwysigings, die aard van die aandeelhouders, die industrie waarin die maatskappy sake doen en vele ander interne en eksterne faktore.

Die verskillende dividendbeleidsrigtings wat maatskappye kan volg is:

- **'n Konstante jaarlikse dividend.**

Volgens hierdie beleid betaal 'n maatskappy 'n konstante dividend ongeag die wins wat gedurende die jaar gemaak is.

- **'n Konstante dividenduitbetalingsverhouding.**

Volgens hierdie beleid verklaar 'n maatskappy 'n konstante persentasie van die jaarlikse netto wins as dividend. Die dividend wat 'n aandeelhouer gedurende 'n jaar ontvang, sal verband hou met die wins wat gedurende die jaar gemaak is.

- **'n Konstante jaarlikse dividend met 'n bonus.**

Hierdie beleid is soortgelyk aan 'n konstante jaarlikse dividend, behalwe dat 'n bonus jaarliks betaal word wat verband hou met die wins wat die

maatskappy gedurende die jaar deur gemaak het (Correia et al. 1989: 618-619).

2.2.3 Praktiese dividendbesluite

Die volgende faktore behoort in die praktyk in aanmerking geneem te word wanneer 'n maatskappy oor sy dividendbeleid besluit.

- **Transaksiekoste**

In die praktyk kan transaksiekoste wesenlik wees. Wanneer die maatskappy 'n dividend verklaar en dan nuwe fondse moet verkry by wyse van 'n nuwe aandeeluitgifte sal wesenlike transaksiekoste in verband met die nuwe uitgifte aangeaan moet word. In teenstelling hiermee het die terughou van wins geen transaksiekoste tot gevolg nie. Hierop gebaseer behoort 'n aandeelhouer die terughouding van wins te verkies. Wat egter ook in gedagte gehou moet word, is dat aandeelhouders ook transaksiekoste sal moet aangaan as hulle van hulle aandeel moet verkoop om kontant te bekom. As hulle die kontant verkies, is hulle in 'n beter posisie wanneer die maatskappy die dividend verklaar as wanneer hulle van hulle aandeel moet verkoop om die kontant te genereer.

- **Belasting**

Wanneer maatskappye hulle dividendbeleid oorweeg, moet hulle oorweging skenk aan die belastingposisie van die aandeelhouders. Daar moet veral gekyk word na die belasbaarheid van dividende en kapitaalwins met die verkoop van die aandeel. Aandeelhouders wat teen 'n hoë koers op hulle dividende belas word, sal die terughouding van wins verkies. Wanneer die maatskappy nie 'n dividend verklaar nie kan dit gebeur dat aandeelhouders van hulle aandeel moet verkoop om kontant in die

hande te kry. Wanneer kapitaalwins belasbaar is, sal die aandeelhouders belas word op die kapitaalwins met die verkoop van die aandele. In hierdie omstandighede sal aandeelhouders gevolglik 'n kontantdividend verkies, mits die kontantdividend nie belas word nie of teen 'n laer koers as die kapitaalwins belas word.

- **Beleggingsmoontlikhede**

Aandeelhouders mag, ongeag hulle belastingposisie en die nadeel van transaksiekoste, verkies om 'n kontantdividend te ontvang wanneer die maatskappy nie die kontantvloei wat herbelê word, suksesvol aanwend nie. Direkteure mag moontlik fondse belê in projekte wat nie kontant genereer nie of in projekte wat tot hulle eie voordeel strek en nie tot dié van die aandeelhouders nie. Hierdie kritiek geld egter meer vir die maatskappy se beleggingsbeleid as vir sy dividendbeleid.

- **Inligtingsinhoud van dividende**

In die praktyk plaas maatskappye baie klem op die dividend wat die vorige jaar verklaar is wanneer daar oor die huidige jaar se dividend besluit word. Dit blyk asof dividende in die praktyk meer konstant is as verdienste. Die bestuur van 'n maatskappy beskou stabiliteit in dividende as belangrik en probeer om veranderinge aan die dividendbeleid te vermy wat later omgekeer moet word. Veranderinge in dividendbeleid verskaf inligting aan die markte. 'n Verhoging in dividende word beskou as goeie nuus en 'n verlaging as slegte nuus. Die oorslaan van 'n dividend word as baie slegte nuus beskou. Die bestuur kan van hierdie inligtingskanaal gebruik maak om inligting aan gebruikers van finansiële state oor te dra. Aandeelhouders beskik nie oor al die inligting oor toekomstige kontantvloei en moontlike risiko's waaroor die bestuur beskik nie. Die dividendbeleid van 'n maatskappy is 'n werktuig

om hierdie inligting aan aandeelhouders oor te dra. Dit is waarskynlik die belangrikste rol van dividende. 'n Hoër dividend is 'n aankondiging van hoër kontantvloei in die toekoms. As hierdie inligting nog nie deur die mark opgeneem is nie, sal die hoër dividend lei tot 'n hoër aandeelprys. Dit is egter nie die hoër dividend wat direk die hoër aandeelprys tot gevolg het nie, maar eerder die verwagting wat deur die hoër dividend geskep word.

- **Gesindheid van beleggers**

Ten spyte van bogenoemde faktore verkies baie aandeelhouders dividende bo die terughouding van wins. Die rede hiervoor is dat dividende wat ontvang word seker is terwyl verwagte kapitaalgroei onseker is (Dobbins, 1993: 61-63).

2.3 Aandeleverdelings (*Stock split*) en kapitalisasie-uitgifte (*stock dividend*)

2.3.1 Inleiding

In plaas van, of bykomend tot, kontantdividende bied maatskappye dikwels aan aandeelhouders skripdividende of kapitalisasie-aandele aan. Onder sekere omstandighede kan 'n maatskappy ook besluit om sy aandelekapitaal te onderverdeel.

'n Aandeleverdeling is die verdeling van die maatskappy se aandelekapitaal in 'n proporsionele groter aantal aandele. 'n Maatskappy het byvoorbeeld een miljoen gewone R2-aandele en verdeel hierdie aandele in twee miljoen R1-aandele. Aandeelhouders wat voor die verdeling 1 000 aandele gehou het, mag nou hulle aandelesertifikate inruil vir sertifikate wat hulle geregtig maak op 2 000 aandele.

'n Kapitalisasie-uitgifte is die toekenning van addisionele aandele aan alle bestaande aandeelhouders sonder enige koste vir die aandeelhouders. 'n Maatskappy kan byvoorbeeld 1 aandeel vir elke 10 aandele reeds gehou by wyse van 'n kapitalisasie-uitgifte verdeel. 'n Aandeelhouer wat 1 000 aandele gehou het, sal 'n addisionele 100 aandele ontvang (Correia et al. 1989: 650).

Met die eerste oogopslag lyk dit asof aandeleverdelings en kapitalisasie-aandele bloot kosmetiese veranderinge aan die maatskappy se kapitaalstruktuur is. Aandeelhouders ontvang addisionele aandele in die maatskappy in verhouding tot hulle bestaande aandeelhouding. Aandeleverdelings en kapitalisasie-aandele verhoog dus die aantal aandele uitgereik sonder om enige invloed op die maatskappy se kontantvloei te hê.

Dit wil voorkom asof hierdie verdelings slegs 'n fyner verdeling van die totale markwaarde van die maatskappy is en behoort as sodanig geen effek op die aandeelhouders of die maatskappy te hê nie. Die aandeelhouders het voor en na die verdeling presies dieselfde belang in die maatskappy.

2.3.2 Redes vir aandeleverdelings

Twee fundamentele vrae ontstaan met die onderverdeling van 'n maatskappy se aandele en die verklaring van kapitalisasie-aandele. In die eerste plek ontstaan die vraag waarom maatskappye sulke verdelings maak as dit slegs 'n kosmetiese verandering aan die finansiële state tot gevolg het. Tweedens ontstaan die vraag waarom sulke verdelings geassosieer word met statisties beduidende aandeelpryskommeling en ongewone handelsvolumes en opbrengsskommeling

rondom die datum van die aankondiging en rondom die ex-dividend-datum (Lakonishok & Lev, 1987: 913-914).

Aandeleverdelings word gewoonlik deur maatskappye verklaar wat 'n ongewone groei in verdienste en aandeelpryse geniet het. Dit wil voorkom asof die hoofdoel daarvan is om die aandeelprys te laat terugkeer na normale vlakke in opvolging van die ongewone groeiperiode om sodoende die aandele meer verhandelbaar te maak. Die teikenvlak van die maatskappy se aandeelprys word uitgedruk as 'n funksie van die gemiddelde prys van die mark in sy geheel, die gemiddelde prys van die spesifieke industrie en 'n spesifieke prys van die maatskappy (Frankfurter & Lane, 1998: 36). Die bestuur van 'n maatskappy wat sy aandeelkapitaal na 'n ongewone groeiperiode verdeel het, kan soms met 'n dividendverhoging aan aandeelhouers 'n aanduiding gee dat die maatskappy na die aandeleverdeling verder sal groei en dat die aandeleverdeling dus nie die einde van die groeiperiode beteken nie (Lakonishok & Lev, 1987: 922; Asquith et al. 1989: 388).

2.3.3 Redes vir kapitalisasie-uitgifte

Daar sal 'n verandering in die aandeelprys van die maatskappy ontstaan in die mate wat 'n kapitalisasie-uitgif-aankondiging beleggers se verwagting van toekomstige kontantdividende verander. Die rigting en grootte van die verandering sal afhang van hoe die mark die maatskappy beskou wat die kapitalisasie-uitgifte maak:

- die mark kan van mening wees dat die maatskappy aansienlike groei-geleenthede het, of
- die mark kan van mening wees dat die maatskappy kontantvloei-probleme het en sy kontantdividend vervang deur 'n kapitalisasie-uitgifte.

Ten einde te bepaal of die maatskappy groei-geleenthede of kontantvloei probleme het, sal die mark ander inligting wat reeds vrygestel is as stawende of teenstrydige bewyse gebruik. 'n Vermindering van 'n maatskappy se kontantdividend of die oorslaan van 'n kontantdividend word in die algemeen negatief deur die mark ontvang. Dit word nie gesien as 'n poging om kontant te bespaar om toekomstige groei te finansier nie. Wanneer die kapitalisasie-uitgifte voorafgegaan is deur 'n dividendvermindering of deur die oorslaan van 'n dividend, sal die kapitalisasie-uitgifte ook negatief deur die mark ontvang word. 'n Maatskappy wat nie 'n geskiedenis van kontantdividende het nie of wat sy kontantdividend handhaaf en sy kapitalisasie-uitgifte verminder, sal ook swak deur die mark ontvang word. Dit sal beskou word as 'n aanduiding van verminderde positiewe toekomstige kontantvloei. 'n Kapitalisasie-uitgifte wat historiese vlakke handhaaf of verbeter en wat voorafgegaan word deur 'n handhawing of toename in kontantdividende behoort goed in die mark ontvang te word (Banker et al. 1993: 29 – 30).

TABEL 2.1

Kontantdividend	Aangekondigde kapitalisasie-uitgifte			
	Verminder- ring van kapitalisasie- uitgifte	Handhaaf historiese vlakke	Toename in kapitalisasie- uitgifte	Geen geskiedenis
Vermindering of oorslaan van kontantdividend	Behoort swak in die mark ontvang te word	Behoort swak in die mark ontvang te word	Behoort swak in die mark ontvang te word	Behoort swak in die mark ontvang te word
Handhaaf historiese vlakke	Behoort swak in die mark ontvang te word	Behoort goed in die mark ontvang te word	Behoort goed in die mark ontvang te word	Behoort goed in die mark ontvang te word
Toename in kontantdividend	Behoort swak in die mark ontvang te word	Behoort goed in die mark ontvang te word	Behoort goed in die mark ontvang te word	Behoort goed in die mark ontvang te word
Geen geskiedenis	Behoort swak in die mark ontvang te word	Behoort goed in die mark ontvang te word	Behoort goed in die mark ontvang te word	Behoort goed in die mark ontvang te word

(Banker et al. 1993: 31)

2.3.4 Hipoteses

Verskeie hipoteses is deur die jare ontwikkel om die verskynsel van aandeleverdelings en kapitalisasie-uitgifte en die gepaardgaande prysreaksies te verduidelik. Hierdie hipoteses kan oor die algemeen in twee kategorieë verdeel word, naamlik die inligtingsinhoud-hipotese en die optimale prys-hipotese.

2.3.4.1 Die inligtingsinhoud-hipotese

Vanweë die feit dat die bestuur meer inligting oor toekomstige beleggingsgeleenthede as die beleggers tot hulle beskikking het, kan die bestuur finansiële besluite gebruik om gunstige inligting aan gebruikers deur te stuur. Hierdie aanduidings wat die bestuur aan beleggers stuur, kan slegs geldig wees as dit een of ander koste vir die maatskappy tot gevolg het. Met ander woorde dit moenie vir maatskappye wat swakker as gemiddeld vaar moontlik wees om hierdie aanduidings wat bogemiddelde maatskappye aan hulle beleggers stuur na te maak nie. 'n Kapitalisasie-uitgifte het rekeningkundige implikasies wat nie op aandeleverdelings van toepassing is nie. So het 'n aandeleverdeling geen rekeningkundige inskrywings tot gevolg nie terwyl 'n maatskappy wat 'n kapitalisasie-uitgifte maak 'n oordrag vanaf verdeelbare reserves na aandeelkapitaal moet maak. Hierdie oordrag kan nadelig vir die maatskappy wees as dit die maatskappy se vermoë om toekomstige kontantdividende te verklaar, beperk (Banker et al. 1993: 30). Die rekeningkundige verantwoording van aandeleverdelings en kapitalisasie-uitgifte word volledig in hoofstuk 3 bespreek.

2.3.4.2 Die optimale prys-hipotese

Volgens Lakonishok & Lev (1987: 914) word algemeen aanvaar dat die hoofdoel van aandeleverdelings is om die aandeelprys binne 'n optimale vlak te bring. Omdat

aandeel gewoonlik in blokke van 100 of meer verkoop word, word kleiner beleggers deur hoë aandeelpryse benadeel deurdat dit vir hulle te duur is om 'n blok aandeel te koop. Groter beleggers en instellings word aan die ander kant in sekere lande soos die Verenigde State van Amerika bevoordeel deur hoër pryse deurdat hulle makelaarskoste bespaar as gevolg van die vaste transaksiekoste per aandeel. Teoreties bestaan daar dus 'n optimale prysvlak wat die belange van albei hierdie klasse beleggers in ag neem. Bestuurders wat 'n wye en heterogene aandeelhouersbasis verlang, kan aandeelpryse tot so 'n optimum verlaag deur hulle aandeel te verdeel of deur kapitalisasie-aandeel uit te reik (Lakonishok & Lev, 1987: 915–916).

2.4 Skripdividendskemas

2.4.1 Inleiding

Skripdividendskemas bied aan aandeelhouers die keuse tussen kontantdividend en aandeel in plaas van kontantdividend. Die algemeenste wyses waarop skripdividendskemas aangebied word, is die volgende:

- die verklaring van 'n dividend by wyse van 'n skripdividend met die keuse dat aandeelhouers 'n kontantdividend in plaas van die aandeel kan kies;
- die verklaring van 'n kontantdividend met die keuse dat aandeelhouers aandeel kan kies in plaas van die dividend.

Die maatskappy kan in albei bogenoemde gevalle die aandeel teen 'n korting uitreik wanneer hulle die skripdividend vir aandeelhouers aantrekliker as die kontantdividend wil maak (Meyerowitz et al. 1995: 31).

Die verskil tussen 'n kapitalisasie-uitgifte en 'n skripdividend is dat alle aandeelhouers binne 'n sekere klas addisionele aandele ontvang in die geval van 'n kapitalisasie-uitgifte. Die aandeelhouers se relatiewe belang in die maatskappy bly dus onveranderd voor en na die uitgifte. In die geval van 'n skripdividend sal die aandeelhouers wat die aandele bo die kontantdividend verkies na die dividendverklaring 'n groter belang in die maatskappy verkry, behalwe as al die aandeelhouers die aandele opneem.

2.4.2 Skripdividendskemas uit die maatskappy se oogpunt

Maatskappye is in staat om kontant in die besigheid terug te hou sonder om hulle dividendbeleid te verander. Die kontantuitvloei ten opsigte van dividende van 'n maatskappy wat skripdividende aanbied, behoort laer te wees as wat dit sou wees as slegs kontantdividende betaal word. Terselfdertyd bied skripdividende meer buigsaamheid aan aandeelhouers met betrekking tot dividende aangesien dit aan aandeelhouers die keuse bied om hulle aandeelhouding in die maatskappy te verhoog sonder om transaksiekoste aan te gaan. Andersyds kan hulle die kontantdividend kies as hulle kontant verkies. Die voordele verbonde aan skripdividende behoort vir die maatskappy groter te wees as die potensiële administratiewe koste. Hierdie addisionele koste sluit in die advertensiekoste verbonde aan die skema, die koste om die prospektus voor te berei, te druk en te pos en die koste verbonde aan die druk en toedeel van die aandele (Lasfer, 1997: 62).

Maatskappye met korttermyn kontantvloei probleme sal dit ook voordelig vind om skripdividende aan te bied. In die algemeen kan 'n maatskappy wat onvoldoende fondse het om sy kontantdividend te betaal van eksterne finansiering gebruik maak

om die dividend te finansier, of hy kan sy kontantdividend verminder. 'n Dividendvermindering skep egter 'n ongunstige indruk by aandeelhouders aangaande huidige en toekomstige kontantvloei. Verder het eksterne finansiering addisionele koste soos uitgiftekoste en rente tot gevolg, terwyl deur skripdividende aan te bied en aandeelhouders aan te moedig om die skripdividend op te neem, die maatskappy nie addisionele eksterne finansiering hoef te verkry of sy dividend hoef te verminder nie (Lasfer, 1997: 64).

Vanweë die feit dat die bestuur oor meer inligting aangaande toekomstige beleggingsgeleenthede as die beleggers beskik, sal finansiële besluite soos die verklaring van kontantdividende inligting aan die gebruiker verskaf aangaande goeie kontantvloei-vooruitsigte. Deur die dividendverklaring verskaf die bestuur inligting aan die aandeelhouer wat 'n invloed op die aandeelprys sal hê. As die maatskappy se aandeelprys egter tydelik onder druk verkeer en die bestuur het inligting oor 'n goeie nuwe belegging, sal die verklaring van 'n kontantdividend tot gevolg hê dat die projek ekstern gefinansier moet word. In die alternatief kan die kontantdividend verminder word, maar dit sal die aandeelprys verder onder druk plaas. In hierdie omstandighede kan die maatskappy skripdividende verklaar en aandeelhouders aanmoedig om eerder die skripdividend as die kontantdividend op te neem. Sodoende verskaf die bestuur die inligting aan aandeelhouders dat die vooruitsigte van die maatskappy verbeter het (Lasfer, 1997: 65).

2.4.3 Skripdividendskemas uit die belegger se oogpunt

Die reaksie van die mark op die verklaring van skripdividende hang af van die belegger se persepsie van die koste en voordele verbonde aan die keuse tussen die

kontantdividend en die aandele. Op die aankondigingsdatum behoort die aandeelprys te styg om die vernaamste voordele van die skema soos die belastingbesparings, kontantbesparings en besparing van transaksiekoste weer te gee. Die aankondiging van 'n skripdividend kan ook geïnterpreteer word as 'n aanduiding van hoër toekomstige kontantvloei wat sal lei tot 'n styging in aandeelpryse. Wanneer die aankondiging van die skripdividend egter 'n aanduiding is van kontanttekorte of finansiële probleme, sal die aandeelprys daal (Lasfer, 1997: 65). Die mark sal ander inligting wat reeds vrygestel is, gebruik om te bepaal of die maatskappy groeigeleenthede of finansiële probleme het.

Die uitreiking van die aandele aan die aandeelhouders wat die skripdividend kies, het 'n verwatering in beheer tot gevolg ten opsigte van die aandeelhouders wat die kontantdividend kies. Die nuwe aandele kan ook 'n verwatering in toekomstige dividende tot gevolg hê as die skripdividend die omvang van dividendverhogings beperk. Die uitgereikte aandele van die maatskappy neem toe wanneer van die aandeelhouders die aandele kies. Dit het tot gevolg dat die totale bedrag van die toekomstige dividend dus moet toeneem vir die dividend per aandeel om konstant te bly of te styg. Die verklaring van 'n skripdividend impliseer met ander woorde dat die bestuur van die maatskappy vol vertroue is dat hulle die dividend per aandeel en verdienste per aandeel sal kan handhaaf selfs al word die volle skripdividend opgeneem. Dit impliseer verder dat die maatskappy se aandeelprys in die toekoms sal styg (Lasfer, 1997: 65).

2.4.4 Voordele verbonde aan skripdividendskemas

Maatskappye kan die aandele wat aangebied word teen 'n korting aanbied. Wanneer die bestuur aandeelhouders wil aanmoedig om eerder die skripdividend op te neem, maak hulle sodoende die skripdividend aantrekliker as die kontantdividend.

Uit die maatskappy se oogpunt is die voordele verbonde aan die verklaring van 'n skripdividend die volgende (Bierman 1997: 268):

- Die maatskappy spaar kontant wanneer aandeelhouders die skripdividend kies.
- Die maatskappy se kapitaalstruktuur word verbeter met die uitreiking van nuwe aandele.
- Ekwiteitskapitaal word goedkoper verkry as wat die geval sou wees as nuwe aandele uitgereik sou word. By 'n nuwe uitreiking word gewoonlik van onderskrywers gebruik gemaak wat bykomende koste tot gevolg het.

Die aandeelhouer weer geniet die volgende voordele wanneer die skripdividend aanvaar word:

- Die aandeelhouer kan aandele verkry teen 'n laer prys as die heersende markwaarde van die aandele wanneer die aandele teen 'n korting aangebied word.
- Daar is nie transaksiekoste betaalbaar op die verkryging van die aandele nie.
- Die aandeelhouer belê sy dividend in nuwe aandele en verhoog sodoende sy aandeelhouding eerder as om die kontantdividend aan te wend.

2.5 Dividend-herbeleggingskemas (*Dividend reinvestment plans*)

2.5.1 Inleiding

Maatskappye in die Verenigde State bied aan aandeelhouders 'n meer gesofistikeerde vorm van skripdividende naamlik dividend-herbeleggingskemas. Anders as skripdividende waarvolgens aandeelhouders ten opsigte van 'n spesifieke dividendbetaling die keuse gebied word om in plaas van die kontantdividend addisionele aandele in die maatskappy te bekom, registreer 'n aandeelhouer vir die dividend-herbeleggingskemas van deelnemende maatskappye. Aandeelhouders wat vir so 'n dividend-herbeleggingskema registreer se dividende word outomaties aangewend om nuwe aandele in die maatskappy te verkry (Niswander, 1997: 62). Hierdie skemas is baie gewild in Amerika. Volgens Bierman (1997: 267) is dit ongewoon vir 'n Fortune 500-maatskappy om nie 'n dividend-herbeleggingskema aan te bied nie. (Die Fortune 500-maatskappye is die 500 winsgewendste maatskappye in die Verenigde State van Amerika.)

2.5.2 Soorte dividend-herbeleggingskemas

Volgens Niswander (1995-1996: 62-64) is daar drie soorte skemas wat onder die algemene benaming van dividend-herbeleggingskema val:

2.5.2.1 Basiese dividend-herbeleggingskemas

In sy eenvoudigste vorm bied 'n dividend-herbeleggingskema aan aandeelhouders die keuse om vir so 'n skema te registreer en dan hulle dividende in die vorm van aandele in plaas van kontant te ontvang. Om aandeelhouders aan te moedig om van hierdie skemas gebruik te maak, word die aandele wat in plaas van die dividend aangebied word gewoonlik teen 'n korting in vergelyking met die markwaarde van die aandele op daardie stadium aangebied. Hierdie korting wissel gewoonlik tussen 2% en 5%.

Administratiewe koste met betrekking tot die aankoop van aandele en makelaarsfooie word gewoonlik deur die maatskappy betaal.

2.5.2.2 Opsionele kontantbeleggingskema

Die meeste maatskappye wat 'n dividend-herbeleggingskema aanbied, laat aandeelhouders toe om ook addisionele aandele in die maatskappy te koop deur opsionele kontantbeleggings in die maatskappy se aandele te maak. Hierdie opsionele kontantbeleggings kan gemaak word bo en behalwe die aandele wat in plaas van die kontantdividend verkry word. Skemas wat hierdie keuse aanbied, spesifiseer gewoonlik 'n boonste en 'n onderste grens vir addisionele beleggings. Die addisionele aandele wat so aangebied word, word gewoonlik teen markwaarde aangebied. Die administratiewe koste verbonde aan hierdie bykomende keuse word gewoonlik deur die maatskappy betaal. Die voorwaardes van die spesifieke skema sal bepaal of die aandeelhouer of die maatskappy vir die makelaarsfooie verantwoordelik is.

2.5.2.3 Vrye beskikbaarheidskema (*Open availability*)

Baie onlangs het 'n verdere variasie op dividend-herbeleggingskemas ontstaan. Hierdie variasie laat enige belegger, ongeag of hy reeds 'n aandeelhouer is of nie, toe om direk in die maatskappy se aandele te belê. Die reëls van hierdie skema vir 'n spesifieke maatskappy sal ooreenstem met die reëls van die opsionele beleggingskema ten opsigte van aandelepryse, tydsberekening en administratiewe reëlins. Hierdie skemas sal egter gewoonlik 'n hoër minimum belegging spesifiseer en hulle het gewoonlik 'n addisionele aanvangskoste vir die belegger tot gevolg.

Ongeag watter van die variasies van die basiese skema 'n maatskappy geïmplementeer het, laat al hierdie skemas aandeelhouders toe om hulle aandeelhouding deur die maatskappy te verkoop. Die makelaarsfooi is gewoonlik baie laer as die makelaarsfooi wat deur 'n makelaar gevra word. Aandeesertifikate word nie verskaf nie tensy die aandeelhouders dit spesifiek aanvra (Niswander, 1995-1996: 65).

2.5.3 Voor-en nadele verbonde aan dividend-herbeleggingskemas

Daar is twee maniere om 'n dividend-herbeleggingskema te implementeer. 'n Maatskappy kan nuwe aandele uitreik en sodoende nuwe kapitaal bekom of hy kan sy eie aandele terugkoop op die ope mark.

Wanneer die maatskappy sy eie aandele terugkoop en aan die aandeelhouders uitreik, is die maatskappy se kontantuitvloei gelyk aan die kontantuitvloei wanneer slegs 'n kontantdividend betaal word. Die enigste werklike voordeel vir die maatskappy is dat die vraag na sy eie aandele toeneem wat hoër aandeelpryse tot gevolg kan hê. Wanneer die maatskappy egter nuwe aandele uitreik, is hy in 'n soortgelyke posisie as wat hy sou wees as hy geen dividend verklaar het nie (Bierman, 1997: 268).

Volgens Niswander (1995-1996: 65-67) is die voordele verbonde aan 'n dividend-herbeleggingskema uit die maatskappy se oogpunt die volgende:

- Langtermynbeleggers word behou

Uit die praktyk is dit duidelik dat deelnemers aan hierdie skemas aandele koop met die oog op 'n langtermynbelegging. As 'n groot persentasie van aandeelhouders deelneem aan hierdie skemas sal daar deurlopend deur die jaar 'n

vraag na die maatskappy se aandele bestaan. (Maatskappye in Amerika verklaar kwartaalliks dividende.)

- Die maatskappy spaar die kontantdividend wanneer aandeelhouders aan die skema deelneem.
- Die maatskappy se kapitaalstruktuur word verbeter deur die uitreiking van nuwe aandele.
- Ekwiteitskapitaal word goedkoper verkry as wanneer nuwe aandele uitgereik sou word. By 'n nuwe uitreiking word gewoonlik van onderskrywers gebruik gemaak wat bykomende koste tot gevolg het.
- Baie maatskappye is van mening dat deelnemers aan 'n dividend-herbeleggingskema meer bewus is van handelsmerke van die maatskappye waarin hulle belê en dat die instelling van so 'n skema verhoudings met aandeelhouders verbeter.

Uit die maatskappy se oogpunt is die nadele verbonde aan 'n dividend-herbeleggingskema die volgende:

- Alhoewel kapitaal goedkoper verkry kan word met 'n dividend-herbeleggingskema en kontant teruggehou word in die onderneming wat andersins as dividende uitbetaal sou word, is daar administrasiewe koste aan so 'n skema verbonde.
- Slegs maatskappye wat gereeld dividende betaal, kan so 'n skema implementeer.
- Wanneer die maatskappy min aandeelhouders het of as deelname aan die skema swak is, kan die koste verbonde aan die skema hoër wees as die voordele daaraan verbonde (Niswander, 1995-1996: 67).

Uit die oogpunt van die belegger is die voordele verbonde aan dividend-herbeleggingskemas die volgende:

- Daar is geen transaksiekoste verbonde aan verkryging van die aandele in plaas van die kontantdividend nie. Selfs ten opsigte van die addisionele belegging wat sekere skemas toelaat, is daar geen of net 'n nominale transaksiekoste ter sprake.
- Dividend-herbeleggingskemas maak dit vir 'n kleiner belegger moontlik om sy beleggings te diversifiseer. Wanneer 'n belegger aandele deur 'n makelaar koop, word hy aangemoedig om ten minste 100 aandele te koop. Kleiner hoeveelhede aandele daarenteen kan deur middel van dividend-herbeleggingskemas gekoop word.
- Dieselfde geld vir effektetrusts, maar in die geval van effektetrusts bepaal die beleggingsbestuurder in watter aandele belê word. Met 'n dividend-herbeleggingskema kan die belegger self besluit in watter aandele hy wil belê.
- Aangesien daar so baie Amerikaanse maatskappye is wat dividend-herbeleggingskemas aanbied, kan 'n aandeelhouer die keuse uitoefen om in 'n aantal goeie maatskappye te herbelê. As 'n aandeelhouer elke kwartaal (Amerikaanse maatskappye verklaar kwartaalliks dividende) die aandele in plaas van die kontantdividend ten opsigte van al sy beleggings kies, beteken dit gevolglik dat hy 'n goeie portefeulje kan opbou sonder om transaksiekoste te betaal (Williams & Oden, 1997: 65-68).
- Aangesien die belegger op gereelde tye 'n klein aantal aandele koop, sal die gemiddelde prys waarteen hy die aandele oor die lang termyn verkry gunstig vertoon ongeag in watter rigting die mark beweeg. Minder aandele word verkry wanneer pryse hoog is terwyl meer aandele verkry word wanneer pryse laag is (Prioleau, 1992: 37).

- Wanneer die aandele teen 'n korting aangebied word, word die aandeelhouer nie op die korting belas nie. Hy ontvang dus 'n aandeel met 'n hoër waarde as die kontantekwivalent van die dividend maar word net op die kontantekwivalent van die dividend belas (Schnepfer, 1997: 29).

Uit die oogpunt van die belegger is die nadele verbonde aan dividend-herbeleggingskemas die volgende:

- Tydsberekening is nie moontlik nie en die aandeelhouer kan nie die prys waarteen aandele gekoop of verkoop word, dikteer nie. Dit neem gewoonlik 'n paar dae vandat die verkoopbevel geplaas word totdat die verkoop plaasvind.
- Akkurate rekords moet van die aandeelaankope gehou word om die gemiddelde kosprys te bereken wanneer aandele verkoop word.
- Nie alle maatskappye het dividend-beleggingskemas nie. Gevolglik het die belegger nie toegang tot die aandele van al die maatskappye nie.
- Die berekening van die aandeelhouer se belasting is meer ingewikkeld, omdat daar op verskeie stadiums aandele teen verskillende pryse aangekoop word.
- Amerikaanse aandeelhouers word belas op die dividend wat hulle ontvang selfs al oefen hulle die keuse uit om aandele in plaas van die kontantdividend te kies (Williams & Oden, 1997: 65-68).

2.6 Samevatting

Die dividend wat gedurende 'n jaar deur 'n maatskappy verklaar word en die dividendgeskiedenis van daardie maatskappy verskaf belangrike inligting aangaande die maatskappy se vooruitsigte aan aandeelhouers en potensiële beleggers. Dit is daarom belangrik dat die bestuur van 'n maatskappy 'n dividendbeleid implementeer

wat aandeelhouerswelvaart maksimeer en die algemene ekonomiese omgewing in ag neem waarin die maatskappy handel dryf.

Aandeelhouers ontvang addisionele aandele in verhouding tot hulle bestaande aandeelhouding wanneer die maatskappy sy aandeelkapitaal onderverdeel of 'n kapitalisasie-uitgifte maak. Alhoewel dit met die eerste oogopslag lyk asof aandeelverdelings en kapitalisasie-aandele bloot kosmetiese veranderinge aan die maatskappy se kapitaalstruktuur is, is dit belangrike metodes wat die bestuur kan gebruik om inligting aan aandeelhouers aangaande toekomstige groei-geleenthede deur te gee of om die aandeelprys op 'n optimale prysvlak te hou.

Skripdividendskemas en dividend-herbeleggingskemas bied aan aandeelhouers 'n keuse tussen 'n kontantdividend en aandele in plaas van die dividend. Hierdie skemas bied aan die bestuur van maatskappye buigsaamheid wanneer hulle kontantvloei-probleme ondervind of wanneer hulle die kontantvloei eerder wil herbelê as om as dividende te verklaar. Die mark sal egter die omstandighede waaronder die maatskappy die skripdividend aankondig, oorweeg en afhangend van die omstandighede positief of negatief reageer.

HOOFSTUK 3

`n VERGELYKING VAN DIE REKENINGKUNDIGE PRAKTYK VAN AANDELETOEKENNINGS IN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA, DIE VERENIGDE KONINGKRYK EN SUID-AFRIKA

3.1 Inleiding

In hierdie hoofstuk word die verskillende rekeningkundige metodes om aandeleverdelings, kapitalisasie-uitgifte, skripdividend- en dividend-herbeleggingskemas in die Verenigde State, die Verenigde Koninkryk en Suid-Afrika te verantwoord, bespreek. Die doel hiervan is om in latere hoofstukke die uitwerking van die verskillende metodes op verskeie aspekte van finansiële state te ontleed en om 'n geskikte metode van verantwoording in Suid-Afrika voor te stel.

3.2 Aandeleverdelings en kapitalisasie-uitgifte (*Stock splits and stock dividends*)

3.2.1 Die Verenigde State van Amerika

In die Amerikaanse rekeningkundige literatuur word 'n 100%-kapitalisasie-uitgifte beskou as 'n aandeleverdeling. Die 100% dui daarop dat een aandeel toegeken word vir elke aandeel reeds gehou. 'n 20%-kapitalisasie-uitgifte dui met ander woorde daarop dat een aandeel toegeken word vir elke vyf aandele reeds gehou.

Die huidige Amerikaanse algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk vir aandeleverdelings en kapitalisasie-uitgifte word vervat in hoofstuk 7B van *Accounting Research Bulletin* (ARB) 43 (AICPA 1953). Die verskil tussen 'n kapitalisasie-uitgifte en 'n aandeleverdeling word gebaseer op die maatskappy se bedoeling op die

datum van die uitreiking. Wanneer die maatskappy aandele aan die bestaande aandeelhouders uitreik met die bedoeling om aan aandeelhouders 'n sigbare bewys te verskaf van hulle belang in opgelope winste sonder om 'n verdeling van kontant of ander bates te maak, is so 'n toekenning volgens ARB 43 'n kapitalisasie-uitgifte. Wanneer die maatskappy aandele aan die bestaande aandeelhouders uitreik met die bedoeling om die aantal uitgereikte aandele te verhoog, om die markwaarde per aandeel te verminder of om die bemarkbaarheid van die aandele te verhoog, is so 'n toekenning 'n aandeleverdeling.

Vanweë die implikasie dat iets van waarde met 'n kapitalisasie-uitgifte verdeel kan word, behoort dit volgens ARB 43 rekeningkundig verantwoord te word deur 'n bedrag gelyk aan die markwaarde van die aandele vanuit behoue wins na aandelekapitaal oor te dra. In ARB 43 dui die *Committee on Accounting Procedure* aan dat die onderskeid tussen 'n aandeleverdeling en 'n kapitalisasie-uitgifte by 'n teikengrens van ongeveer 20-25% plaasvind, maar dat die maatskappy se voorstelling aan sy aandeelhouders oor die aard van die toekenning deurslaggewend is by die bepaling of dit 'n aandeleverdeling of 'n kapitalisasie-uitgifte is. Wanneer die transaksie 'n aandeleverdeling is, is dit nie nodig om enige gedeelte van behoue wins te kapitaliseer nie. *Accounting Series Release* (ASB) 124 (1972) bevestig die rekeningkundige verantwoording soos gespesifiseer in ARB 43. Die onduidelikheid oor die presiese afsnypunt tussen 'n aandeleverdeling en 'n kapitalisasie-uitgifte word opgeklaar deurdat ASB 124 bepaal dat 'n kapitalisasie-uitgifte van kleiner as 25% 'n oordrag gelyk aan die markwaarde van die aandele vanuit behoue wins na aandelekapitaal vereis. Die rekeningkundige hantering van 'n kapitalisasie-uitgifte groter as 25% hang af van die vereistes van die *Corporation Law* van die

Amerikaanse staat waarin die maatskappy geïnkorporeer is (Zucca & Kirch, 1996: 100 – 112).

Rekeningkunde handboeke word ook algemeen aanvaar as 'n bron van rekeningkundige praktyk wanneer daar nie enige gepubliseerde rekeningkundige beginsels is wat as bron kan dien nie (AICPA, *Statement on Auditing Standards no 69*). Vier onlangse rekeningkunde handboeke (Chasteen et al. 1992; Kieso & Weygandt 1992; Smith & Skousen 1992 en Williams et al. 1992) is dit eens dat daar drie kategorieë aandeel-toekennings vir rekeningkundige doeleindes is:

- **Aandeleverdeling.** Die pariwaarde van alle aandele word verminder. Geen rekeningkundige oordragte is nodig nie.
- **Groot kapitalisasie-uitgifte** (Kapitalisasie-uitgifte van 25% of groter). 'n Bedrag gelyk aan die pariwaarde van die nuut uitgereikte aandele word oorgedra vanuit behoue wins of die kapitaalsurplus (die premie bo die kapitaal bygedra deur die aandeelhouers en die pariwaarde van die aandele), of 'n kombinasie van bogenoemde twee rekeninge, na aandeelkapitaal.
- **Klein kapitalisasie-uitgifte** (Kapitalisasie-uitgifte van kleiner as 25%). 'n Bedrag gelyk aan die markwaarde van die nuut uitgereikte aandele word oorgedra vanuit behoue wins na aandeelkapitaal.

Die rekeningkundige verantwoording van 'n klein kapitalisasie-uitgifte en 'n aandeleverdeling is in ooreenstemming met ARB 43. Die rekeningkunde handboeke stel egter 'n addisionele rekeningkundige metode voor vir 'n groot kapitalisasie-uitgifte waarvolgens die pariwaarde van die aandele uitgereik, oorgedra moet word vanuit behoue wins na aandeelkapitaal. Volgens Zucca & Kirch (1996: 101) is

aandeleverdelings en groot kapitalisasie-uitgifte verskillende gebeurtenisse en nie net verskillende grade van dieselfde gebeurtenis nie. Aangesien ARB 43 slegs op 'n klein kapitalisasie-uitgifte betrekking het en aangesien iets van waarde noodwendig ook met 'n groot kapitalisasie-uitgifte verdeel word, behoort 'n groot kapitalisasie-uitgifte verantwoord te word deur 'n bedrag gelyk aan minstens die pariwaarde van die aandele vanuit behoue wins na aandelekapitaal oor te dra.

ARB 43 bevat 'n skuiwergat wat maatskappye toelaat om 'n klein kapitalisasie-uitgifte rekeningkundig soos 'n aandeleverdeling te verantwoord. Volgens ARB 43 is enige aandeletoeckenning 'n aandeleverdeling wanneer dit die duidelike bedoeling van die bestuur is om die bemarkbaarheid van die aandele te verhoog deur die markwaarde per aandeel te verminder. Die bedoeling van die maatskappy word afgelei uit die bewoording van die aankondiging van die toekenning. Deur slegs die bewoording van die aankondiging te verander, kan die maatskappy 'n klein kapitalisasie-uitgifte as 'n aandeleverdeling verantwoord wat geen invloed op die behoue wins het nie (Rankine & Stice, 1997a: 27).

Maatskappye het egter ook die keuse om 'n kapitalisasie-uitgifte van groter as 25% as 'n groot kapitalisasie-uitgifte of 'n aandeleverdeling te verantwoord deur slegs die bewoording van die aankondiging te verander. Wanneer die keuse gemaak is, is die verskil in rekeningkundige hantering duidelik - 'n aandeleverdeling vereis geen rekeningkundige oordrag nie, terwyl 'n groot kapitalisasie-uitgifte 'n oordrag gelyk aan die pariwaarde van die nuut uitgereikte aandele vanuit behoue wins of kapitaalsurplus na aandelekapitaal vereis (Rankine & Stice, 1997b: 161-163).

3.2.2 Die Verenigde Koningryk

Wanneer 'n maatskappy kapitalisasie-aandele uitreik, moet die pariwaarde van die aandele uitgereik na aandelekapitaal oorgedra word. Hierdie oordrag kan vanuit die volgende bronne geskied:

- verdeelbare reserwes,
- herwaardasiereserwes,
- die aandelepriemierekening, of
- die kapitaalaflossingsreserwefonds (Davies et al. 1997: 898).

Die kapitaalaflossingsreserwefonds is 'n nie-verdeelbare reserwe wat ontstaan wanneer 'n maatskappy sy eie aandele terugkoop. 'n Bedrag gelyk aan die nominale waarde van die aandele wat terugkoop word minus die opbrengs van 'n nuwe aandeel-uitgifte moet na die kapitaalaflossingsreserwefonds oorgedra word (Pereira et al. 1994: 450).

Daar is geen rekeningkundige inskrywings nodig vir aandeleverdelings nie, maar die verandering in die pariwaarde van die aandele moet geopenbaar word.

3.2.3 Suid-Afrika

Die oordrag van die pariwaarde van die aandele uitgereik na aandelekapitaal kan vanuit die volgende bronne geskied:

- verdeelbare reserwes,
- die aandelepriemierekening, of
- die kapitaalaflossingsreserwefonds (Cilliers et al. 1992: 225).

Net soos in die Verenigde Koningryk is geen rekeningkundige inskrywings vir aandeleverdelings nodig nie, maar die verandering in die pariwaarde van die aandele moet geopenbaar word.

3.3 Skripdividend- en dividend-herbeleggingskemas

3.3.1 Die herbeleggingsbenadering en kapitalisasie-uitgiftebenadering

Inligting wat in die finansiële state vervat word, moet die wese en finansiële werklikheid van die onderliggende transaksie weerspieël eerder as die blote regsvorm daarvan. Dit staan in die rekeningkunde literatuur bekend as die wese bo vormbeginsel (Cilliers & Mans, 1997: 45). Daar moet dus bepaal word wat die wese van die aandele is wat in plaas van die kontantdividend uitgereik word. Volgens Davies (1997: 912) en Hemus (1992: 304 –305) is daar twee benaderings in die verband, naamlik die herbeleggings- en die kapitalisasie-uitgiftebenadering.

- **Die herbeleggingsbenadering**

- Volgens hierdie benadering is die wese van 'n skripdividendtransaksie dat die maatskappy 'n kontantdividend verklaar en aan aandeelhouders die keuse gee om hierdie dividend in aandele van die maatskappy te belê. Daar is twee transaksies ter sprake: In die eerste plek verklaar die maatskappy 'n kontantdividend wat as verdeling teen reserves getoon moet word ongeag of die aandeelhouders die kontant of die aandele opneem. In die tweede plek stel die aandeelhouders wat dit verkies hulle kontantdividend tot die beskikking van die maatskappy om nuwe aandele in die maatskappy te bekom. Hierdie transaksie word verantwoord soos 'n normale aandele-uitgifte deur bank te debiteer en aandeelkapitaal en aandelepremie te krediteer.

- **Die kapitalisasie-uitgiftebenadering**

Volgens hierdie benadering verbeur die aandeelhouders, wat die aandele in plaas van die kontantdividend kies, hulle dividend. Die aandele wat aan hulle uitgereik word, is 'n kapitalisasie-uitgifte. Hierdie kapitalisasie-uitgifte word rekeningkundig verantwoord deur die pariwaarde van die aandele uitgereik vanuit behoue wins na aandeelkapitaal oor te dra.

3.3.2 Die Verenigde State van Amerika

Aandeelhouders in die Verenigde State registreer vir 'n deelnemende maatskappy se dividend-herbeleggingskema. Wanneer 'n aandeelhouer vir so 'n skema geregistreer is, gee hy magtiging aan die maatskappy om sy dividende (wat kwartaalliks verklaar word) outomaties in nuwe aandele van die maatskappy te belê. Daar is dus by hierdie skemas nie sprake van 'n kapitalisasie-uitgifte nie. Daar is duidelik twee transaksies ter sprake: die maatskappy verklaar 'n dividend en die aandeelhouer magtig die maatskappy om sy dividend in nuwe aandele te belê.

Dividende verklaar deur maatskappye wat 'n dividend-herbeleggingskema het, word dus rekeningkundig volgens die herbeleggingsmetode verantwoord. Die volle dividende verklaar word teen behoue wins gedebiteer ongeag of dit in kontant of in die vorm van aandele vereffen is. In die Verenigde State word dividende in die inkomstestaat gedebiteer wanneer die direkteure die dividende formeel verklaar en nie in die tydperk waarin die wins waarop die dividende betrekking het, verdien is nie (Davies et al. 1997: 912).

Voorbeeld 3.1

'n Maatskappy verklaar op 31/1/19X2 'n dividend van 20c per aandeel ten opsigte van die jaar geëindig 31/12/19X1, maar bied aan aandeelhouders wat vir die dividend-herbeleggingskema geregistreer is 1 aandeel vir elke 10 gehou. Die uitgereikte aandelekapitaal van die maatskappy is 10 miljoen \$1 aandele en die aandele het 'n markwaarde van \$2 per aandeel.

Omdat die dividende eers formeel in 19X2 verklaar is, word dit eers in 19X2 verantwoord. Wanneer aanvaar word dat 80% van die aandeelhouders die kontantdividend ontvang het en 20% vir die dividend-herbeleggingskema geregistreer is, sal die joernaalinskrywings soos volg wees:

		\$000	\$000
Dt	Dividende verklaar	2 000	
	Kt Bank		1 600
	Kt Aandelekapitaal		200
	Kt Kapitaalsurplus		200

(Niswander, 1995-1996: 71)

3.3.3 Die Verenigde Koningryk

In die Verenigde Koningryk word dividende teen reserwes gedebiteer in die tydperk waarin die wins waarop die dividende betrekking het, verdien is en nie eers in die tydperk wanneer die direkteure die dividende formeel verklaar nie. *Financial Reporting Standard 4* (FRS 4) vereis dat 'n skripdividend aanvanklik teen die kontantbedrag as 'n aftrekking in die staat van verandering in ekwiteit getoon moet

word. As dit op daardie stadium onseker is hoeveel aandeelhouders die keuse sal uitoefen om die aandele op te neem, moet die volle bedrag van die dividende as 'n bedryfslas in die balansstaat aangeteken word. Dit sal op die finale dividende van toepassing wees, omdat dit met die opstel van die finansiële state nie moontlik sal wees om te bepaal hoeveel aandeelhouders die kontant gaan neem en hoeveel die aandele nie. Wanneer die interim dividende die vorm van 'n skripdividend aangeneem het, is die keuse reeds op jaareinde uitgeoefen en is dit moontlik om te bepaal watter gedeelte in kontant en watter gedeelte in aandele opgeneem is. Volgens FRS 4 behoort die volle dividende ook in hierdie geval as 'n verdeling teen reserwes getoon te word.

Dit lyk dus met die eerste oogopslag asof FRS 4 die herbeleggingsbenadering voorstaan. Dit kan egter ook wees dat paragraaf 48, wat bepaal dat die bedrag wat as dividende getoon moet word die waarde van die kontantdividend moet wees, slegs van toepassing is op die aanvanklike verantwoording in die staat van verandering in ekwiteit. Paragraaf 99 bepaal dat wanneer die transaksie regtens 'n kapitalisasie-uitgifte is die gedeelte wat in aandele vereffen is as 'n reserwebeweging teruggeskryf moet word. Die toepaslike bedrae moet dan tussen reserwes en aandeelkapitaal oorgedra word om die kapitalisasie van reserwes te reflekteer. Dit kom met ander woorde neer op die kapitalisasie-uitgiftebenadering (Davies et al. 1997: 897, Pereira et al. 1994: 442).

Volgens Davies (1997: 898) is regsgeleerdes van mening dat daar nie 'n keuse tussen hierdie twee benaderings bestaan nie: die korrekte metode van verantwoording word deur die regsvorm van die transaksie bepaal. Hulle is van mening dat die vraag of die

aandele vir 'n teenprestasie uitgereik is 'n regsfeit is en nie vir interpretasie vatbaar is nie. Wanneer 'n aandeelhouer dus 'n volmagvorm teken waarvolgens hy die keuse uitoefen om 'n toekenning van aandele te ontvang in plaas van die kontantdividend, ontvang hy kapitalisasie-aandele wat as sodanig verantwoord moet word. Alhoewel die volle dividend aanvanklik in ooreenstemming met FRS 4 teen reserwes gedebiteer moet word, moet die gedeelte van die dividend wat in die vorm van aandele vereffen word volgens regsgeleerdes as 'n reserwebeweging teruggeskryf word.

Die skripdividend kan egter ook die vorm van 'n kontantdividend aanneem wat in nuwe aandele van die maatskappy herbelê word. Hierdie situasie kan voorkom wanneer die aandeelhouer in die volmagvorm die keuse uitoefen om 'n kontantdividend te ontvang, maar die maatskappy magtig om die kontantdividend aan te wend om 'n toepaslike aantal nuwe aandele te verkry. Dit is met ander woorde soortgelyk aan 'n uitgifte van aandele vir kontant. Die kontantekwivalent van die dividende wat verklaar is, moet verantwoord word sowel as die aankoop van die nuwe aandele (Davies et al. 1997: 899).

Die volgende voorbeelde sal die verskil tussen die twee benaderings illustreer:

Voorbeeld 3.2

'n Maatskappy bied op 31/12/19X1 aan aandeelhouders kapitalisasie-aandele van 1 aandeel vir elke 10 gehou aan, maar gee aan hulle die keuse om in plaas van die kapitalisasie-aandele 'n kontantdividend van 20p per aandeel ten opsigte van die jaar geëindig 31/12/19X1 te aanvaar. Die uitgereikte aandeelkapitaal van die maatskappy

is 10 miljoen £1-aandeel en die aandeel het 'n markwaarde van £2 per aandeel. Die maatskappy se jaareinde is 31 Desember.

Wanneer die maatskappy sy state vir 19X1 opstel, weet hy nie hoeveel aandeelhouders die kontant en hoeveel die aandeel gaan kies nie. Volgens FRS 4 moet die maatskappy die volgende rekeningkundige inskrywings in 19X1 doen, ongeag wat die regsvorm van die transaksie is:

		£000	£000
Dt	Dividende verklaar	2 000	
	Kt Aandeelhouders vir dividende (bedryfslas)		2 000

Indien aanvaar word dat 20% van die aandeelhouders die kapitalisasie-aandeel gekies het en 80% die kontantdividend, sal die volgende joernaalinskrywings gedurende 19X2 plaasvind.

Regtens is die transaksie 'n kapitalisasie-uitgifte en die aandeel wat uitgereik word, word teen nominale waarde verantwoord.

Dt	Aandeelhouders vir dividende	2 000	
	Kt Bank		1 600
	Kt Dividende verklaar		400

Die gedeelte van die dividende wat as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is, word dus teruggeskryf vanuit reserves en as 'n kapitalisasie-uitgifte verantwoord.

		£000	£000
Dt	Reserwes	200	
	Kt		Aandelekapitaal
			200

Die kapitalisasie-uitgifte word teen nominale waarde aangeteken. Die reserwes wat aangewend word, sal afhang van wat in die betrokke geval beskikbaar is.

Voorbeeld 3.3

'n Maatskappy verklaar op 31/12/19X1 'n dividend van 20p per aandeel ten opsigte van die jaar geëindig 31/12/19X1, maar bied aan aandeelhouers die keuse om in plaas van die kontantdividend 1 aandeel te aanvaar vir elke 10 gehou. Die uitgereikte aandelekapitaal van die maatskappy is 10 miljoen £1-aandele en die aandele het 'n markwaarde van £2 per aandeel.

Volgens FRS 4 moet die maatskappy die volgende rekeningkundige inskrywings in 19X1 doen:

		£000	£000
Dt	Dividende verklaar	2 000	
	Kt		Aandeelhouers vir dividende (bedryfslas)
			2 000

Die aandeelhouers wend hulle kontantdividend aan om addisionele aandele in die maatskappy te bekom en daarom is die transaksie regtens die verklaring van 'n dividend en die daaropvolgende aankoop van aandele. Die joernaalinskrywings in 19X2 sal soos volg wees:

		£000	£000
Dt	Aandeelhouders vir dividende	2 000	
	Kt Bank		1 600
	Kt Aandelekapitaal		200
	Kt Aandelepremie		200

Vanweë die onduidelikheid in FRS 4 oor of paragraaf 48 slegs op die aanvanklike verantwoording van die dividend van toepassing is, sal maatskappye voortgaan om sowel die herbeleggingsbenadering as die kapitalisasie-uitgiftebenadering te volg, afhangend van die regsadvies wat hulle in verband met die transaksies kry (Davies et al. 1997: 897–899).

3.3.4 Suid-Afrika

RE 107 wat handel oor gebeure en gebeurtenisse na balansstaatdatum is in Januarie 2000 hersien. Voorheen het RE 107 bepaal dat dividende wat na balansstaatdatum maar voor die goedkeuring van die finansiële state verklaar is in die jaar waarop die dividend betrekking het, voorsien moet word. Paragraaf 12 van RE 107 bepaal egter nou dat 'n dividend wat na balansstaatdatum verklaar word nie as 'n las op balansstaatdatum erken behoort te word nie. Dit kan egter teen reserwes gedebiteer word en as 'n kredietreserwe getoon word.

Daar is nie in Suid-Afrika 'n rekeningkundige standpunt of riglyn wat handel met skripdividende nie. Die rekeningkundige verantwoording van skripdividende is wel deur die *Accounting Issues Task Force* (AITF) bespreek, maar vanweë die kontroversiële aard van die kwessie asook die verskillende soorte

skripdividendtransaksies kon die AITF nie konsensus oor hierdie saak bereik nie. Colin Beggs (1995), die voorsitter van die AITF, het hom in sy persoonlike hoedanigheid in Suid-Afrikaanse Instituut vir Geoktrooieerde Rekenmeesters se nuusbrieff, Tech Talk, soos volg oor die aangeleentheid uitgelaat:

Wanneer 'n maatskappy reserwes kapitaliseer en nie aan aandeelhouders die keuse gee om kontantdividende te ontvang nie, is dit 'n kapitalisasie-uitgifte en moet dit as sodanig verantwoord word. Dit moet nie in die finansiële state as 'n dividend geopenbaar word nie.

Wanneer die maatskappy wel aan aandeelhouders die keuse tussen kontantdividende en addisionele aandele in die maatskappy gee, stel hy voor dat die rekeningkundige vereistes van *Financial Reporting Standard 20* (FRS 20) van Nieu Seeland toegepas word: Volgens FRS 20 moet die volle bedrag van die voorgestelde dividende in die staat van verandering in ekwiteit erken en openbaar word en as 'n bedryfslas getoon word. Wanneer die maatskappy egter met redelike sekerheid kan bepaal watter gedeelte van die dividende deur middel van aandele vereffen gaan word, mag hierdie gedeelte afgetrek word van die bedryfslas en as 'n aandele-afwagreserwe as deel van aandeelhoudersbelang geopenbaar word. Sodra die keuses deur die aandeelhouders uitgeoefen gefinaliseer is, moet aansuiwerings-joernaalinskrywings gemaak word om enige verskille tussen die beraamde en werklike bedrae te verantwoord. In die geval van die aandeelhouders wat die aandele gekies het, moet die pariwaarde van die aandele teen aandelekapitaal gekrediteer word en die verskil tussen die pariwaarde en die kontantekwivalente waarde moet teen die aandelepremierekening gekrediteer word. Die ooreenstemmende debiet word teen die aandele-afwagreserwe of teen die

bedryfslas verantwoord afhangende van die ramings wat aanvanklik gemaak is. Wanneer die maatskappy sonder pariwaarde aandele het, word die volle krediet teen die verklaarde kapitaalrekening verantwoord.

Die volgende voorbeeld sal hierdie voorgestelde rekeningkundige metode illustreer:

Voorbeeld 3.4

'n Maatskappy verklaar op 31/12/19X1 'n dividend van 20c per aandeel vir die jaar geëindig 31/12/19X1, maar bied aan aandeelhouders die keuse om, in plaas van die kontantdividend, 1 aandeel te aanvaar vir elke 10 gehou. Die uitgereikte aandelekapitaal van die maatskappy is 10 miljoen R1-aandele en die aandele het 'n markwaarde van R2 per aandeel.

Wanneer die maatskappy sy state vir 19X1 opstel, weet hy nie hoeveel aandeelhouders die kontant en hoeveel die aandele gaan kies nie. Die maatskappy moet 'n raming moet maak van die aantal aandeelhouders wat die aandele in plaas van die kontantdividend gaan kies. Hierdie gedeelte van die dividende sal na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra word. Die aandele-afwagreserwe is 'n nie-verdeelbare reserwe wat geskep word totdat die aandele uitgereik word. Die geraamde kontantdividend moet andersyds as 'n bedryfslas in die balansstaat getoon word

Indien die maatskappy raam dat 80% van die aandeelhouders die kontantdividend gaan kies, sal die joernaalinskrywings vir 19X1 soos volg wees:

		R000	R000
Dt	Dividende verklaar	2 000	
	Kt Aandeelhouders vir dividende		1 600
	Kt Aandele-afwagreserwe		400

Op die laaste dag vir registrasie sal die maatskappy weet hoeveel aandeelhouders die kontantdividend en hoeveel die aandele gekies het. Wanneer dit ooreenstem met die ramings wat gemaak is, sal die volgende joernaalinskrywings in 19X2 plaasvind:

Dt	Aandeelhouders vir dividende	1 600	
	Kt Bank		1 600
Dt	Aandele-afwagreserwe	400	
	Kt Aandelekapitaal		200
	Kt Aandelepremie		200

Die gedeelte van die dividende wat deur die aandeelhouders herbelê word, word vanuit die aandele-afwagreserwe na die aandelekapitaal en aandelepremie oorgedra.

Wanneer die keuses wat die aandeelhouders uitoefen van die ramings op verslagdoenings-datum verskil, moet dit reggestel word. Wanneer minder aandeelhouders die kontantdividend kies, sê 70%, sal die volgende joernaalinskrywings in 19X2 plaasvind:

Dt	Aandeelhouders vir dividende	1 400	
	Kt Bank		1 400

		R000	R000
Dt	Aandele-afwagreserwe	400	
Dt	Aandeelhouders vir dividende	200	
Kt	Aandelekapitaal		300
Kt	Aandelepremie		300

Meer aandeelhouders as wat geraam is, het die aandele opgeneem. Die volle bedrag wat aanvanklik oorgedra is na die aandele-afwagreserwe word oorgedra na aandelekapitaal en aandelepremie. Die oorblywende gedeelte van die bedryfskas is nie in kontant uitbetaal nie, maar in aandele en word ook oorgedra na aandelekapitaal en aandelepremie.

Wanneer meer aandeelhouders die kontantdividend kies, sê 90%, sal die volgende joernaalinskrywings in 19X2 plaasvind:

Dt	Aandele-afwagreserwe	200	
Kt	Aandelekapitaal		100
Kt	Aandelepremie		100

Die aandeelhouders wat na raming die aandele sou kies en dit wel gekies het, word oorgedra na aandelekapitaal en aandelepremie.

Dt	Aandele-afwagreserwe	200	
Dt	Aandeelhouders vir dividende	1 600	
Kt	Bank		1 800

Die aandeelhouders wat na raming die aandele sou kies en die kontantdividend gekies het, sowel as die wat na raming die kontantdividend gekies het, word kontant betaal.

Volgens Beggs (1995) is regsgeleerdes van mening dat, net soos in die Verenigde Koningryk, na die regsvorm van die transaksie gekyk word om te bepaal of die herbeleggings- of kapitalisasie-uitgiftebenadering gevolg moet word. Vanweë hulle uitgangspunt bewoord hulle dus hierdie dividendaankondigings baie versigtig om die aandele- en dividendgedeelte van die transaksie duidelik van mekaar te onderskei.

Wanneer die regsvorm van die transaksie bepaal dat die aandeletoekenning 'n kapitalisasie-uitgifte is, moet die kapitalisasie-uitgiftebenadering gevolg word. Slegs die gedeelte van die dividende wat in kontant betaal word, word ingevolge hierdie benadering as 'n dividend beskou. Soos met die toepassing van die herbeleggingsbenadering moet 'n raming gemaak word van die gedeelte van die dividende wat in kontant betaal gaan word.

Die volgende voorbeeld sal hierdie voorgestelde rekeningkundige metode illustreer:

Voorbeeld 3.5

'n Maatskappy bied op 31/12/19X1 aan aandeelhouders kapitalisasie-aandele van 1 aandeel vir elke 10 gehou, maar gee aan hulle die keuse om in plaas van die kapitalisasie-aandele 'n kontantdividend van 20c per aandeel vir die jaar geëindig 31/12/19X1 te aanvaar. Die uitgereikte aandelekapitaal van die maatskappy is 10 miljoen R1-aandele en die aandele het 'n markwaarde van R2 per aandeel. Die maatskappy se jaareinde is 31 Desember. Indien die maatskappy raam dat 80% van die aandeelhouders die kontantdividend gaan kies, sal die joernaalinskrywings vir 19X1 soos volg wees:

		R000	R000
Dt	Dividende verklaar	1 600	
	Kt Aandeelhouders vir dividende		1 600
Die kapitalisasie-uitgifte sal eers verantwoord word wanneer die aandele uitgereik word. Op die laaste dag van registrasie sal die maatskappy weet hoeveel aandeelhouders die kontantdividend en hoeveel die aandele gekies het. Wanneer dit ooreenstem met die raming wat van die kontantdividend gemaak is, sal die volgende rekeningkundige inskrywings in 19X2 plaasvind:			
Dt	Aandeelhouders vir dividende	1 600	
	Kt Bank		1 600
Dt	Verdeelbare reserwes/ Aandelepremie	200	
	Kt Aandelekapitaal		200
Die kapitalisasie-uitgifte word teen pariwaarde verantwoord.			
Wanneer die keuses wat die aandeelhouders uitoefen van die ramings op verslagdoeningsdatum verskil, moet dit reggestel word. Wanneer minder aandeelhouders die kontantdividend kies, sê 70%, sal die volgende joernaalinskrywings in 19X2 plaasvind:			
Dt	Aandeelhouders vir dividende	1 600	
	Kt Dividende verklaar		200
	Kt Bank		1 400
Die verskil tussen die werklike kontantdividend en die beraamde kontantdividend word beskou as 'n ramingsverandering en word in die huidige jaar reggestel. Die			

dividende verklaar is gedurende die vorige jaar te hoog geraam. Die dividende betaal vir die huidige jaar word verminder met die bedrag waarmee die dividende te hoog geraam is.

		R000	R000
Dt	Verdeelbare reserwes/ Aandelepremie	300	
	Kt Aandelekapitaal		300

Die kapitalisasie-uitgifte word teen pariwaarde verantwoord.

Wanneer meer aandeelhouders die kontantdividend kies, sê 90%, sal die volgende joernaalinskrywings in 19X2 plaasvind:

Dt	Aandelhouders vir dividende	1 600	
Dt	Dividende verklaar	200	
	Kt Bank		1 800

Die verskil tussen die werklike kontantdividend en die beraamde kontantdividend word beskou as 'n ramingsverandering en word in die huidige jaar reggestel. Die dividende verklaar is gedurende die vorige jaar te laag geraam. Die dividende betaal vir die huidige jaar word verhoog met die bedrag waarmee die dividende te laag geraam is.

Dt	Verdeelbare reserwes/ Aandelepremie	100	
	Kt Aandelekapitaal		100

Die kapitalisasie-uitgifte word teen pariwaarde verantwoord.

TABEL 3.2 Vergelyking van die verskil op verdeelbare reserwes tussen die twee benaderings gevolg in voorbeeld 3.4 en 3.5:

	70% neem kontantdividend	80% neem kontantdividend	90% neem kontantdividend
19X1			
Herbeleggings	Verdeelbare reserwes verminder met R2 000 000	Verdeelbare reserwes verminder met R2 000 000	Verdeelbare reserwes verminder met R2 000 000
Kapitalisasie	Verdeelbare reserwes verminder met R1 600 000	Verdeelbare reserwes verminder met R1 600 000	Verdeelbare reserwes verminder met R1 600 000
19X2			
Herbeleggings	Geen invloed	Geen invloed	Geen invloed
Kapitalisasie	Verdeelbare reserwes styg met R200 000 en verminder met R300 000	Geen invloed	Verdeelbare reserwes verminder met R200 000 en met R100 000

3.4 Samevatting

In die Verenigde State bestaan daar 'n dubbelsinnigheid ten opsigte van die rekeningkundige hantering van 'n aandeleverdeling en 'n kapitalisasie-uitgifte. 'n Groot kapitalisasie-uitgifte kan, afhangende van die bewoording van die aankondiging, as 'n aandeleverdeling of as 'n groot kapitalisasie-uitgifte verantwoord word. Deur dit as 'n groot kapitalisasie-uitgifte te verantwoord, verminder

verdeelbare reserwes met 'n bedrag gelyk aan die pariwaarde van die aandele uitgereik. 'n Aandeleverdeling aan die ander kant het geen rekeningkundige inskrywings tot gevolg nie en het met ander woorde geen uitwerking op verdeelbare reserwes nie. 'n Klein kapitalisasie-uitgifte kan ook, afhangende van die bewoording van die aankondiging, as 'n aandeleverdeling of as 'n klein kapitalisasie-uitgifte verantwoord word. Deur dit as 'n klein kapitalisasie-uitgifte te verantwoord, word verdeelbare reserwes verminder met die markwaarde van die aandele uitgereik. 'n Aandeleverdeling aan die ander kant het geen rekeningkundige inskrywings tot gevolg nie en het met ander woorde geen uitwerking op verdeelbare reserwes nie.

In Suid-Afrika en die Verenigde Koningryk kan maatskappye die bewoording van 'n skripdividend-aankondiging manipuleer. Wanneer die bewoording sodanig is dat die aandele toegeken regtens 'n kapitalisasie-uitgifte is, word die transaksie volgens die kapitalisasie-uitgiftebenadering verantwoord. Verdeelbare reserwes word verminder met die pariwaarde van die aandele uitgereik. Die aandelepremierekening kan ook aangewend word vir die aandele-uitgifte en onder hierdie omstandighede het die transaksie geen invloed op verdeelbare reserwes nie. Wanneer die bewoording van die aankondiging sodanig is dat die aandeelhouer sy kontantdividend aanwend om addisionele aandele in die maatskappy te bekom, word die herbeleggingsbenadering toegepas. Hiervolgens word verdeelbare reserwes verminder met die volle kontantekwivalent van die dividende, met ander woorde die markwaarde van die aandele uitgereik.

HOOFSTUK 4

DIE INVLOED VAN DIE VERSKILLENDIGE REKENINGKUNDIGE METODES OP VERDEELBARE RESERWES, DIE BEHOUE WINS- HIPOTESE EN VERDIENSTE PER AANDEEL

4.1 Inleiding

Soos bespreek in hoofstuk 3 bestaan in die Verenigde State van Amerika meer as een rekeningkundige metode om kapitalisasie-uitgifte rekeningkundig te verantwoord. In die Verenigde Koningryk en Suid-Afrika bestaan weer meer as een metode om skripdividendskemas te verantwoord. In hierdie hoofstuk word die uitwerking van hierdie rekeningkundige metodes op verdeelbare reserwes, die behoue wins-hipotese en verdienste per aandeel bespreek.

4.2 Beperkings op die verklaring van dividende

4.2.1 Inleiding

Soos bespreek in hoofstuk 3 kan 'n groot kapitalisasie-uitgifte in die Verenigde State van Amerika as 'n aandeleverdeling of as 'n groot kapitalisasie-uitgifte verantwoord word, terwyl 'n klein kapitalisasie-uitgifte as 'n aandeleverdeling of as 'n klein kapitalisasie-uitgifte verantwoord kan word. Daar moet egter in gedagte gehou word dat aandeleverdelings en kapitalisasie-uitgifte se uitwerking op die vlak van verdeelbare reserwes verskil.

In Suid-Afrika en die Verenigde Koningryk kan skripdividendskemas, afhangend van die bewoording van die aankondiging, volgens die herbeleggingsbenadering of die kapitalisasie-uitgiftebenadering verantwoord word. Die toepassing van die

herbeleggingsbenadering het egter 'n groter vermindering van verdeelbare reserwes as die kapitalisasie-uitgiftebenadering tot gevolg.

Die bedrag wat as kontantdividend betaal kan word, moet beperk word om skuldeisers en ander belanghebbendes te beskerm. Hierdie bedrag word deur die Maatskappyereg van die land waarin die maatskappy ingelyf is en, wanneer van toepassing, deur skuldooreenkomste beperk. In lande wat kapitaalhandhawing toepas, word dividende beperk tot verdeelbare reserwes (Rankine & Stice, 1997a: 25). Skuldooreenkomste bevat ook dikwels klousules wat dividende tot 'n sekere poel fondse, wat verdeelbare reserwes insluit, beperk (Press & Weintrop, 1990: 67). Aangesien die verskillende rekeningkundige metodes om aandeleverdelings, kapitalisasie-uitgifte en skripdividendskemas te verantwoord se uitwerking op verdeelbare reserwes verskil en dividende dikwels tot verdeelbare reserwes beperk word, word die Maatskappyeregbepalings van die verskillende lande met betrekking tot verdelings aan aandeelhouders asook die basiese eienskappe van skuldooreenkomste hieronder bespreek.

4.2.2 Maatskappyereg

4.2.2.1 Die Verenigde State van Amerika

In die Verenigde State van Amerika het die gewone aandeelhoudersbelang van die balansstaat drie afdelings: die pariwaarde van die gewone aandele of verklaarde kapitaal, die kapitaalsurplus (die premie bo die kapitaal bygedra deur die aandeelhouders en die pariwaarde van die aandele) en behoue wins. Die pariwaarde van die aandele en die kapitaalsurplus verteenwoordig die kapitaal bygedra deur die aandeelhouders terwyl die behoue wins die kapitaal wat verdien is, verteenwoordig.

Verdelings aan aandeelhouders word gereguleer deur die *State corporation law* van die Amerikaanse staat waarin die maatskappy ingelyf is. Die *State corporation laws* word ontwerp om krediteure en ander belanghebbendes te beskerm teen oormatige kontantverdelings aan gewone aandeelhouders (Zucca & Kirch, 1996: 102). Hierdie *State corporation laws* kan wesenlik verskil van staat tot staat. Daar is egter 'n groter mate van eenstemmigheid sedert die inwerkingstelling van die *Model Business Corporations Act* (MBCA) in 1950 (Leuz et al. 1998: 113).

Die beperkings op verdelings aan aandeelhouders van maatskappye in die verskillende state kan in twee kategorieë verdeel word, naamlik state wat hulle beperkings op die handhawing van regskapitaal (*legal capital*) grond en dié wat dit nie daarop grond nie (Zucca & Kirch, 1996: 102). In die verlede is die totale pariwaarde van 'n maatskappy se aandelekapitaal beskou as die regskapitaal van daardie maatskappy en was dit nie beskikbaar vir verdeling aan aandeelhouders nie. Die uitgangspunt van hierdie beperking was dat die maatskappy sekere bates in stand moes hou om krediteure in die geval van insolvensie te beskerm. Die beperkings wat op regskapitaal geplaas is, het nie meer so 'n groot invloed op maatskappye nie. Oor die jare het die gebruik ontstaan om nominale waardes te gebruik as die pariwaarde van aandele of verklaarde kapitaal. Die pariwaarde of verklaarde kapitaal is glad nie meer 'n aanduiding van die markwaarde van die aandele nie. Gevolglik het direkteure baie meer vryheid met betrekking tot verdelings aan aandeelhouders (Roberts et al. 1990: 38). Sekere state laat die direkteure ook toe om oordragte te maak vanaf die verklaarde kapitaal en die kapitaalsurplus na behoue wins. Dit het tot gevolg dat die handhawing van kapitaal oneffektief geword het in die beperking van verdelings aan aandeelhouders en die beskerming van skuldeisers (Leuz et al. 1998: 114).

Die meeste state, ongeag of hulle kapitaalhandhawing toepas of nie, het 'n oorkoepelende insolvensietoets. Hiervolgens mag verdelings aan aandeelhouders slegs gemaak word wanneer die maatskappy na die verdeling in staat sal wees om sy skuld in die normale loop van sake te vereffen (Leuz et al. 1998: 114).

Volgens Peterson et al. (1996: 244) kan die Amerikaanse state wat kapitaalhandhawing toepas in twee verdere kategorieë verdeel word wat betref die verdeelbare ekwiteit beskikbaar vir toekomstige dividende:

Die eerste kategorie (kategorie 1A) sluit state in wat die MBCA aanvaar het waarvolgens kontantdividende beperk word tot behoue wins. Enige verdeling in die vorm van dividende moet gemaak word uit behoue wins of uit die huidige jaar se wins. Ander verdelings, soos aandeleterugkope, mag uit die kapitaalsurplus geskied mits die finansieringsbron geopenbaar word, die maatskappy nie insolvent is nie en die statute van die maatskappy so 'n terugkoop toelaat. 'n Solvente maatskappy mag dus 'n verdeling aan aandeelhouders maak selfs al het hy 'n opgehoopte verlies.

Die tweede kategorie (kategorie 1B) bestaan uit state wat kontantdividende beperk tot die som van behoue wins en die kapitaalsurplus. Kategorie 1B-state word dus ook toegelaat om dividende uit die kapitaalsurplus te verklaar. Enige verdeling aan aandeelhouders kan uit behoue wins, die huidige jaar se wins of die kapitaalsurplus gemaak word (Peterson et al. 1996: 244).

State wat nie kapitaalhandhawing (kategorie 2) toepas nie, gebruik gewoonlik die *Revised Model Business Corporations Act* (RMA) (Peterson et al. 1996: 244). Die

RMA bepaal dat 'n maatskappy verdelings aan aandeelhouders mag maak, behalwe wanneer so 'n verdeling tot gevolg het dat die maatskappy tegnies insolvent sou raak. Verder word ook bepaal dat 'n maatskappy nie enige verdelings mag maak nie as dit sou veroorsaak dat die maatskappy se bates minder sou wees as die som van die maatskappy se laste en die likwidasiewaarde van voorkeuraandele. Die bepaling van die waarde van bates kan gebaseer word op die finansiële state wat opgestel word ooreenkomstig algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk, of op 'n markwaarde wat redelik is in die spesifieke omstandighede (Roberts et al. 1990: 38 – 42). Volgens die RMA word verdelings aan aandeelhouders gedefinieer as oordragte van kontant of ander bates deur 'n maatskappy aan sy aandeelhouders. Kapitalisasie-aandele word nie volgens hierdie definisie as 'n verdeling beskou nie (Leuz et al. 1998: 114).

Volgens Leuz et al. (1998: 113) het agt state die MBCA geïmplementeer, twaalf het die beginsel van die handhawing van regskapitaal volgens die MBCA geïmplementeer, maar verskil in ander opsigte van die MBCA. Ingesluit in hierdie twaalf state is Delaware waar 56% van die Fortune 500-maatskappye geïnkorporeer is en New York. Nege en twintig state het die RMA geïmplementeer. Die res van die state pas gemengde beperkings toe.

Regtens word net 'n oordrag vanuit reserwes vereis vir 'n kapitalisasie-uitgifte in state waarin kapitaalhandhawing geld. Die minimum oordrag is gelyk aan die pariwaarde van die aandele uitgereik en hierdie oordrag kan vanuit behoue wins of die kapitaalsurplus geskied. Ten einde te bepaal hoe 'n kapitalisasie-uitgifte rekeningkundig verantwoord moet word in state wat nie kapitaalhandhawing toepas

nie, moet teruggegaan word na die rekeningkundige reëls soos vervat in ARB 43 of in die rekeningkunde handboeke (Zucca & Kirch, 1996: 103).

TABEL 4.1: Verskil tussen rekeningkundige en wetlike hantering van kapitalisasie-uitgifte en aandeleverdelings in die Verenigde State van Amerika.

Bron	Klein kapitalisasie-uitgifte	Groot kapitalisasie-uitgifte	Aandeleverdeling	Basis vir onderskeid
Rekeningkundig ARB 43 (Sien bl 30-32)	Dra markwaarde van behoue wins oor na aandelekapitaal	Geen gespesifiseer	Geen inskrywing; openbaar verandering in pariwaarde	Grootte en bewoording van aankondiging
Amerikaanse rekeningkunde handboeke (Sien bl 32-33)	Dra markwaarde van behoue wins oor na aandelekapitaal	Dra pariwaarde van behoue wins oor na aandelekapitaal	Geen inskrywing; openbaar verandering in pariwaarde	Grootte en bewoording van aankondiging
Wetlik State wat die kapitaalhandhawingsbenadering volg (Sien bl 53-55)	Oordrag van minstens die pariwaarde van uit behoue wins of kapitaal-surplus na aandelekapitaal	Oordrag van minstens die pariwaarde van uit behoue wins of kapitaal-surplus na aandelekapitaal	Geen inskrywing	Bewoording van aankondiging
State wat nie die kapitaalhandhawingsbenadering volg nie (Sien bl 55-56)	Geen gespesifiseer	Geen gespesifiseer	Geen gespesifiseer	NVT

4.2.2.2 Die Verenigde Koningryk

Die gewone aandeelhoudersbelang van die balansstaat van maatskappye in die Verenigde Koningryk word ook in drie afdelings verdeel: die pariwaarde van die gewone aandele of verklaarde kapitaal, die aandeelpremie en behoue wins.

In die Verenigde Koningryk word verdelings aan aandeelhouders gereël deur die Maatskappyereg tesame met tersaaklike sakereg en die statute van die maatskappy. Die *Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW) Guidance statement* onderskei tussen twee begrippe van wins: rekeningkundige wins en verdeelbare wins (ICAEW: 1982a). Rekeningkundige wins word gedefinieer as die verskil tussen inkomste en uitgawes vir 'n spesifieke periode en word bereken in ooreenstemming met die rekeningkundige standarde en standpunte. Rekeningkundige wins word in die maatskappy se finansiële state geopenbaar, maar dien nie as basis vir verdelings aan aandeelhouders of vir belasting betaalbaar nie. Die Maatskappywet van 1985 (soos gewysig deur die Maatskappywet van 1989) bepaal 'n maksimum bedrag wat beskikbaar is vir verdelings aan aandeelhouders. Dit staan bekend as die verdeelbare wins.

Die beperkings op verdelings aan aandeelhouders word gegrond op die begrip van kapitaalhandhawing. Artikel 263(1) van die Maatskappywet van 1985 bepaal dat 'n maatskappy nie enige verdelings mag maak behalwe uit winste beskikbaar vir die doel nie. Die effek van hierdie bepaling is dat verdelings aan aandeelhouders nie uit aandeelkapitaal of die aandeelpremierekening gemaak mag word nie. Verdelings word gedefinieer as enige vorm verdeling van 'n maatskappy se bates aan sy aandeelhouders, ongeag of dit in kontant of andersins geskied. Aandeleterugkope,

kapitaalvermindings, verdelings van bates tydens die likwidasië van die maatskappy en kapitalisasie-aandele word spesifiek uitgesluit. Aandeleterugkope word in artikel 162–168 beperk. Die bedrag wat aangewend word om aandele terug te koop, insluitend enige premies en administratiewe koste wat aangegaan word, moet uit verdeelbare wins oorgedra word. Hierdie reëls bevestig die beperking op verdelings volgens artikel 263. Die toekenning van kapitalisasie-aandele word egter nie tot verdeelbare wins beperk nie.

Verdeelbare wins word bereken deur rekeningkundige wins aan te pas vir winste wat gerealiseer is, maar wat nie as verdeelbaar beskou word nie. Hierdie stap is noodsaaklik omdat verskillende begrippe van realisasie onder die Maatskappywet en rekeningkundige standaarde verstaan word. Daar bestaan eenstemmigheid in die Verenigde Koninkryk dat die onderliggende begrippe van realisasie vir rekeningkundige en verdelingsdoeleindes verskil, maar dit is nie in die literatuur duidelik watter aanpassings aan rekeningkundige wins gemaak moet word om verdeelbare wins te bepaal nie. In die besonder bestaan daar onduidelikheid oor die verdeelbaarheid van winste gemaak met die verkoop van bemarkbare sekuriteite, ontwikkelingskoste en buitelandse valuta omrekeningsverskille.

Dit is byvoorbeeld nie duidelik of rekeningkundige winste met die herwaardasie van bemarkbare sekuriteite as verdeelbaar beskou kan word nie, want alhoewel dit realiseerbaar is, is dit nog nie gerealiseer nie. Volgens die ICAEW (1982b) word realiseerbare winste wel as gerealiseer beskou en word dit ingesluit in die inkomstestaat vir die jaar. Ontwikkelingskoste mag onder sekere omstandighede uitgestel word en as 'n bate in die balansstaat erken word. Vir die doeleindes van die

bepaling van verdeelbare wins word hierdie uitgawes as gerealiseer beskou en moet die bate teruggeskryf word om die verdeelbare wins te bereken.

'n Presiese definisie van verdeelbare wins is nie in in die Maatskappywet of in die literatuur te vinde nie. Hierdie gebrek aan 'n definisie het tot gevolg dat in die praktyk probleme met die berekening van verdeelbare wins ondervind word. Die Maatskappywet vereis nie dat verdeelbare wins in die finansiële state geopenbaar moet word nie. Aandeelhouders kan dus nie bepaal wat die maatskappy se verdeelbare wins is nie en ook nie of verdelings aan aandeelhouders aan die Maatskappywetvereistes voldoen nie. Die ICAEW *Guidance statement* (ICAEW, 1982a) vereis slegs dat verdeelbare wins openbaar gemaak word wanneer dit noodsaaklik is om die maatskappy se stand van sake en resultate van bedrywighede behoorlik te beoordeel. Dit sal die geval wees wanneer daar wesenlike nie-verdeelbare winste by die maatskappy se reserwes ingesluit is. In die algemeen word verdeelbare wins nie in maatskappy se finansiële state geopenbaar nie (Leuz et al. 1998: 116 – 118).

Britse rekeningkunde-skrywers onderskei dus tussen twee winsbegrippe: rekeningkundige wins en verdeelbare wins. Dit is duidelik dat verdeelbare wins 'n meer konserwatiewe realisatiebegrip is, maar die definisie daarvan is ietwat dubbelsinnig (ICAEW, 1982a). Volgens Leuz et al. (1998: 119) is daar ook geen onlangse hofsake wat die verskil tussen verdeelbare en rekeningkundige wins opklaar nie.

4.2.2.3 Suid-Afrika

In Suid-Afrika word verdelings aan aandeelhouders deur die Maatskappyereg tesame met tersaaklike sakereg gereël. Die basiese benadering met betrekking tot die handhawing van kapitaal berus op die siening dat die aandeelkapitaal van 'n beperkte maatskappy 'n kapitaalfonds daarstel waarop die krediteure van die maatskappy aangewese is vir die bevrediging van hulle eise (Cilliers et al. 1992: 314). Hierdie reël het as teenhanger die reël dat dividende slegs uit winste betaal mag word. Daar moet dus reëls bestaan vir die bepaling van die wins vir 'n gegewe rekeningkundige tydperk ten einde die maksimum dividend wat verklaar kan word vas te stel. Al die reëls wat ten opsigte van verdeelbare wins bestaan, is deur die howe geformuleer en die Maatskappywet het tot dusver nie daarmee gehandel nie. Die Maatskappywet het weliswaar 'n indirekte invloed op hierdie ontwikkeling gehad deurdat dit reëls voorskryf oor die inhoud van die finansiële state. Hierdie toedrag van sake het egter tot gevolg dat die netto wins soos bepaal in die maatskappy se inkomstestaat nie noodwendig dieselfde is as die bedrag wat die maatskappy by wyse van 'n dividend mag verklaar nie.

In Suid-Afrika kan dus net soos in die Verenigde Koningryk gepraat word van verdeelbare wins en rekeningkundige wins. Rekeningkundige wins dui op die gedeelte van die wins beskikbaar vir verdeling nadat die direkteure voorsiening gemaak het vir oordragte na reserwes en die afskrywing van verliese. Verdeelbare winste is die winste wat die maatskappy regtens aan sy aandeelhouders kan verdeel.

Rekeningkundige wins word gebaseer op die finansiële state van die maatskappy wat volgens algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk opgestel is. Ten einde die

verdeelbare wins vas te stel moet daar sekere aanpassings aan rekeningkundige wins gemaak word (Cilliers et al. 1992: 344-346).

Aangesien die Maatskappywet nie reëls bevat om verdeelbare wins te bepaal nie, moet ons ons dus na die gemene reg wend om te bepaal watter aanpassings gemaak moet word. Die gemeenregtelike reëls vir die bepaling van verdeelbare wins kan volgens Cilliers et al. (1992: 347-352) soos volg saamgevat word:

- (i) Dividende mag nie uit gestorte kapitaal betaal word nie.

Die verbod op die uitbetaling van dividende uit uitgereikte aandelekapitaal is die grondreël by die bepaling van verdeelbare winste.

- (ii) Die maatskappy se finansiële jaarstate moet in die geheel beskou word by die bepaling of winste verdeelbaar is.

By die uitkering van 'n dividend kan met ander woorde nie net gekyk word na die wins wat uit spesifieke transaksies voortvloei nie. Die maatskappy moet na die uitkering steeds solvent wees in die sin dat sy laste nie die boekwaardes van sy bates oorskry nie.

- (iii) Dividende mag uit inkomstewinste voorsien word sonder dat verliese of waardedaling op vaste bates in berekening gebring word. Verliese en waardedalings op bedryfsbates moet wel in berekening gebring word.
- (iv) Verliese in vorige jare gely, kan by die bepaling van verdeelbare wins geïgnoreer word.

Wanneer 'n verdeelbare wins gedurende die huidige jaar gemaak word, kan dividende daaruit uitgekeer word sonder om eers die opgehoopte verlies van vorige jare te vergoed.

- (v) 'n Gerealiseerde wins met die verkoop van vaste bates is beskikbaar vir uitkering as dividende.

Die finansiële posisie van die maatskappy in sy geheel moet egter eers in aanmerking geneem word om te verseker dat een van die ander reëls nie oortree word nie.

- (vi) Ongerealiseerde winste kan onder sekere omstandighede verdeelbaar wees.

Ongerealiseerde winste kan alleenlik verdeelbaar wees wanneer dit in die finansiële state opgeneem is. 'n Ongerealiseerde wins sal slegs in die finansiële state opgeneem word wanneer die realisasie daarvan redelik seker is. Alvorens so 'n wins verdeel word, sal die bestuur moet bepaal of daar bevredigende waarborge aangaande die realisasie van die wins is.

- (vii) Ongerealiseerde waardevermeerdering van vaste bates

In *Dimbula Valley (Ceylon) Tea Co Ltd v Laurie* [1961 1 All ER769(Ch)] is beslis dat 'n reserwefonds wat ontstaan as gevolg van die herwaardering van 'n ongerealiseerde vaste bate regmatig verdeel kan word as dividende mits

- Die statute dit toelaat;
- Die waardevermeerdering permanent van aard is en nie aan korttermyn fluktuasies onderworpe is nie; en
- Die waardasie te goeder trou en deur bevoegde waardeerders gemaak is.

Dividende moet in kontant betaal word, tensy die statute anders bepaal. Wanneer die maatskappy nie oor voldoende fondse beskik nie, mag hy dit leen mits daar natuurlik verdeelbare winste beskikbaar is.

Wanneer die statute dit magtig, mag 'n maatskappy verdeelbare winste deur middel van die uitreiking van kapitalisasie-aandele uitkeer. Die winste wat vir verdeling beskikbaar is, word met ander woorde gekapitaliseer (Cilliers et al. 1992: 355–357).

'n Maatskappy kan by wyse van 'n spesiale besluit en indien sy statute dit magtig van sy eie aandele terugkoop, mits daar redelike gronde is om te glo dat die maatskappy in staat is, of na die verkryging in staat sal wees, om sy skuld in die normale loop van besigheid te betaal. Die aandele kan teen enige teenprestasie verkry word en in die geval van pariwaarde-aandele kan dit dus ook teen 'n premie verkry word. Die bedrag wat aangewend word om die aandele te verkry, moet uit reserwes, insluitende nie-verdeelbare reserwes soos die kapitaalflossingsreserwefonds en die aandelepremierekening, oorgedra word (Cilliers et al. 2000: 323–326).

4.2.3 Skuldooreenkomste

4.2.3.1 Inleiding

Die botsing van die aandeelhouders en skuldeisers se belange kan daartoe lei dat sekere optrede deur aandeelhouders om die waarde van hulle ekwiteitsbelang te maksimeer tot gevolg kan hê dat die invorderbaarheid van die uitstaande skuld van die maatskappy kan verminder. In 'n uiterste situasie kan die maatskappy al sy bates as 'n dividend betaal wat sal beteken dat geen bates beskikbaar is om skuldeisers se eise mee te bevredig nie (Smith & Warner, 1979: 117). Skuldooreenkomste word ontwerp om die moontlike botsing van die belange van aandeelhouders en skuldeisers te beheer en sodoende die betaling van kontantdividende, aandele-terugkope, die aangaan van nuwe skuldooreenkomste en beleggingsbesluite, soos samesmeltings en die verkoop van bates, te beperk (Rankine & Stice, 1997b: 165). Finansierings- en

dividendklousules word dikwels in skuldooreenkomste ingesluit om potensiële konflikte tussen aandeelhouders en skuldeisers op te los. Verskille in die kapitaalstruktuur, die besigheidsrisiko's, die aard van bates en die likwiditeit van maatskappye beïnvloed die aard van die beperkings wat in die skuldooreenkomste ingesluit word (Press & Weintrop, 1990: 67).

Rekeningkundig gebaseerde beperkings in skuldooreenkomste kom voor in positiewe en negatiewe dividendklousules. Positiewe dividendklousules omvat ondernemings deur die lener om spesifieke aksies te neem, byvoorbeeld die instandhouding en versekering van bates, betaling van belasting en die handhawing van finansiële verhoudings binne vasgestelde grense. Negatiewe dividendklousules verbied sekere aktiwiteite en spesifiseer ook vasgestelde grense vir finansiële verhoudings (Press & Weintrop, 1990: 67).

Die betaling van kontantdividende kan op 'n direkte- of indirekte wyse beperk word. Direkte dividendbeperkings beperk die betaling van dividende tot 'n spesifieke poel van fondse, terwyl indirekte dividendbeperkings minimum bedryfskapitaalvlakke of minimum verhoudings van bates tot laste vereis. Bindende skuldooreenkomste kan maatskappye duur te staan kom wanneer hulle dividende moet oorslaan of winsgewende beleggingsgeleenthede moet verbeur om aan die bepalings van die skuldooreenkoms te voldoen. Addisionele koste sal aangegaan moet word om die bepalings van die skuldooreenkoms te heronderhandel (Rankine & Stice, 1997a: 26).

Skuldooreenkomste moet nie net die betaling van kontantdividende aan aandeelhouders beperk nie, aangesien kontantdividende maar een vorm is wat verdelings aan

aandeelhouders kan aanneem. Skuldooreenkomste behoort die verskillende alternatiewe verdelings aan aandeelhouders in ag te neem. In lande waar die terugkoop van 'n maatskappy se eie aandele toegelaat word, het so 'n terugkoop presies dieselfde invloed op die vermoë van die maatskappy om sy skuld te vereffen as die betaling van kontantdividende. Die beperkings op verdelings aan aandeelhouders behoort dus uit die skuldeiser se oogpunt enige uitkering aan aandeelhouders te omvat ongeag of dit dividende, die terugkoop van aandele, of likwidasië is en ongeag watter vorm dit aanneem – kontant, skuld of aandele (Smith & Warner, 1979: 131).

4.2.3.2 Direkte dividendbeperkings in skuldooreenkomste

Direkte dividendbeperkings in skuldooreenkomste stel gewoonlik 'n beperking op verdelings aan aandeelhouders deur 'n poel fondse te definieer wat beskikbaar is vir uitkering aan aandeelhouders. 'n Direkte dividendbeperking word beskou as 'n negatiewe beperking omdat dit oortree word deur 'n verbode transaksie – die betaling van 'n te groot dividend (Leuz et al. 1998: 113).

Die poel van fondse is nie konstant nie, maar fluktueer aan die hand van 'n aantal veranderlikes wat deur die aandeelhouders beïnvloed kan word.

$$D^* = k(E) + S + F - D$$

E = netto verdienste

S = die netto opbrengs uit die verkoop van gewone aandele

F = 'n konstante wat vas bly gedurende die termyn van die skuld

K = 'n konstante, $0 \leq k \leq 1$

D = dividende verklaar

Die dividende wat gedurende die termyn van die skuld aan aandeelhouders betaal word, is dus beperk tot die verdienste gedurende die termyn van die skuld en die opbrengs van aandele uitgereik gedurende die termyn. Die betaling van 'n dividend word dus nie toegelaat wanneer dit sou veroorsaak dat die poel van fondse negatief word nie. Die poel van fondse kan wel negatief word wanneer die maatskappy verliese ly. In so 'n geval hoef aandeelhouders egter nie die tekort te vergoed nie.

'n Direkte dividendbeperking in 'n skuldooreenkoms plaas nie 'n verbod op die betaling van dividende nie. Dividende kan uitgekeer word mits dit gefinansier word uit nuwe verdienste of die opbrengs van nuwe ekwiteitskapitaal. Die skuldooreenkoms dien as beperking op die betaling van dividende wat gefinansier word met skuld of deur die verkoop van die maatskappy se bestaande bates. Enige van hierdie vorms van finansiering verminder die bedrag beskikbaar vir die vereffening van die skuld en die daarmee gepaardgaande waarde van die skuld.

Hoe laer die waarde van k bepaal word, hoe strenger is die beperkings op die uitkering van dividende. 'n Baie streng beperking op dividende verhoog die moontlikheid dat die maatskappy gedwing word om in projekte te belê wat nie winsgewend is nie (Smith & Warner, 1979: 131-135).

4.2.3.3 Indirekte dividendbeperkings in skuldooreenkomste

'n Indirekte dividendbeperking in 'n skuldooreenkoms word beskou as 'n positiewe beperking, omdat die maatskappy onderneem om sekere finansiële verhoudings te handhaaf. Sulke beperkings kan in die loop van die maatskappy se bedrywighede

oortree word sonder dat daar een of ander verbode transaksie plaasvind. Om hierdie rede word aanvaar dat direkte en indirekte dividendbeperkings verskillende doelwitte in skuldooreenkomste het: Die oortreding van 'n indirekte beperking sal gewoonlik daartoe lei dat die bepalinge van die skuldooreenkoms heronderhandel word, byvoorbeeld na 'n negatiewe verandering in die finansiële posisie van die maatskappy terwyl direkte dividendbeperkings se hoofdoel is om verdelings aan aandeelhouders te beperk. (Leuz et al. 1998: 113).

4.3 Potensiële uitwerking van die alternatiewe rekeningkundige metodes op verdeelbare reserwes

4.3.1 Die Verenigde State van Amerika

4.3.1.1 Klein kapitalisasie-uitgifte

Soos in hoofstuk 3 genoem word 'n kapitalisasie-uitgifte kleiner as 25% as 'n klein kapitalisasie-uitgifte beskou. Die rekeningkundige reëls verhoog die koste verbonde aan die verklaring van 'n klein kapitalisasie-uitgifte aangesien dit onder sekere omstandighede die maatskappy se vermoë om kontantdividende in die toekoms te verklaar, beperk (Rankine & Stice, 1997b: 163). ARB 43 bepaal dat die markwaarde van die nuwe aandele, eerder as die kleiner pariwaarde, oorgedra moet word vanaf behoue wins na aandelekapitaal en kapitaalsurplus. Die pariwaarde van die aandele uitgereik word oorgedra na aandelekapitaal, terwyl die premie van die markwaarde bo die pariwaarde oorgedra word na die kapitaalsurplus. Hierdie rekeningkundige verantwoording sal veral 'n uitwerking hê op maatskappye hierbo genoem wat die MBCA (kategorie 1A-maatskappye) aanvaar het. Behoue wins word verminder met die markwaarde van die aandele uitgereik en toekomstige dividende word beperk tot hierdie laer behoue wins.

Die rekeningkundige verantwoording van 'n klein kapitalisasie-uitgifte sal ook 'n uitwerking hê op maatskappye wat verdelings aan aandeelhouders beperk tot die som van behoue wins en kapitaalsurplus (kategorie 1B-maatskappye). Behoue wins word verminder met die markwaarde van die aandele uitgereik maar die verskil tussen die markwaarde en die pariwaarde van die aandele word na die kapitaalsurplus oorgedra sodat die netto uitwerking op behoue wins en kapitaalsurplus 'n vermindering gelyk aan die pariwaarde van die aandele uitgereik, is. Toekomstige dividende word tot hierdie laer bedrag beperk.

Die rekeningkundige verantwoording van 'n klein kapitalisasie-uitgifte het geen uitwerking op maatskappye wat nie kapitaalhandhawing toepas nie (kategorie 2-maatskappye), omdat hierdie maatskappye se beperkings op verdelings nie gekoppel is aan behoue wins of kapitaalsurplus nie en hulle dividende mag betaal solank dit nie tot gevolg het dat die maatskappy tegnies insolvent raak nie.

Die uitwerking van skuldooreenkomste op toekomstige dividende sal afhang van die bepaling van die spesifieke ooreenkoms. Wanneer dividende beperk word tot 'n spesifieke poel van fondse sal enige vermindering in behoue wins hierdie poel van fondse verminder. Die verklaring van 'n kapitalisasie-uitgifte in so 'n geval sal dus enige maatskappy, ongeag in watter kategorie hy val, se vermoë beperk om toekomstige dividende te verklaar (Banker et al. 1993: 30).

4.3.1.2 Groot kapitalisasie-uitgifte

Daar is drie moontlike metodes om 'n groot kapitalisasie-uitgifte rekeningkundig te verantwoord (Peterson et al. 1996: 243-244):

- i) Die bedoeling van die maatskappy is dat dit 'n kapitalisasie-uitgifte moet wees en 'n oordrag gelyk aan die pariwaarde van die aandele uitgereik, word vanaf behoue wins na aandelekapitaal gemaak.
- ii) Die bedoeling van die maatskappy is dat dit 'n kapitalisasie-uitgifte moet wees en 'n oordrag gelyk aan die pariwaarde van die aandele uitgereik, word vanaf kapitaalsurplus na aandelekapitaal gemaak.
- iii) Die bedoeling van die maatskappy is dat dit 'n aandeleverdeling moet wees en geen rekeningkundige inskrywings word gemaak nie.

Wanneer 'n maatskappy in kategorie 1A val en 'n groot kapitalisasie-uitgifte rekeningkundig verantwoord deur behoue wins te verminder met die pariwaarde van die nuwe aandele uitgereik, word die maatskappy se vermoë om in die toekoms kontantdividende te verklaar met hierdie bedrag verminder.

Maatskappye in kategorie 1B se vermoë om toekomstige kontantdividende te verklaar, word ook verminder wanneer hulle die pariwaarde van die aandele uitgereik, oordra vanaf behoue wins na aandelekapitaal, aangesien dividende beperk word tot die som van behoue wins en kapitaalsurplus. So 'n oordrag het egter geen invloed op toekomstige dividende verklaar deur maatskappye in kategorie 2 nie, omdat hulle dividende mag betaal solank dit nie tot gevolg het dat die maatskappy tegnies insolvent raak nie.

Maatskappye in kategorie 1B wat 'n oordrag gelyk aan die pariwaarde van die aandele uitgereik vanaf kapitaalsurplus na aandeelkapitaal maak, se vermoë om toekomstige dividende te betaal word ook verminder. Net soos by kategorie 2 het so 'n oordrag egter geen invloed op die toekomstige dividende van maatskappye in kategorie 1A nie.

Wanneer 'n groot kapitalisasie-uitgifte as 'n aandeleverdeling beskou word, het dit geen invloed op toekomstige dividende van enige maatskappy nie. Die uitwerking van skuldooreenkomste op toekomstige dividende sal afhang van die bepaling van die spesifieke ooreenkoms.

TABEL 4.2 Die invloed wat 'n klein en groot kapitalisasie-uitgifte in die Verenigde State van Amerika op verdelings aan aandeelhouders het

	State wat kontant-dividende beperk tot behoue wins (Kategorie 1A)	State wat kontant-dividende beperk tot behoue wins en kapitaalsurplus (Kategorie 1B)	State wat nie kapi-taalhandhawing toepas nie (Kategorie 2)
Klein kapitalisasie-uitgifte	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word beïnvloed	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word beïnvloed	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word nie beïnvloed nie

	State wat kontant-dividende beperk tot behoue wins (Kategorie 1A)	State wat kontant-dividende beperk tot behoue wins en kapitaalsurplus (Kategorie 1B)	State wat nie kapi-taalhandhawing toepas nie (Kategorie 2)
Groot kapitalisasie-uigifte			
• Behoue wins verminder met pariwaarde	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word beïnvloed	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word beïnvloed	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word nie beïnvloed nie
• Kapitaalsurplus verminder met pariwaarde	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word nie beïnvloed nie	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word beïnvloed	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word nie beïnvloed nie
• Geen inskrywings	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word nie beïnvloed nie	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word nie beïnvloed nie	Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word nie beïnvloed nie

4.3.2 Die Verenigde Koningryk

In die Verenigde Koningryk bestaan daar onsekerheid oor die rekeningkundige metode van verantwoording vir skripdividendskemas. Skripdividende kan afhangende van die aard van die transaksie volgens die herbeleggings- of die kapitalisasie-uitgiftebenadering verantwoord word. Volgens die herbeleggingsbenadering word behoue wins verminder met die markwaarde van die aandele uitgereik. Volgens die kapitalisasie-uitgiftebenadering word behoue wins of die aandeelpremie verminder met die pariwaarde van die aandele uitgereik.

In die Verenigde Koningryk word kapitaalhandhawing toegepas. Daarvolgens word dividende beperk tot verdeelbare wins. Wanneer 'n maatskappy dus die herbeleggingsbenadering toepas, word sy vermoë om toekomstige dividende te betaal verminder met die markwaarde van die aandele uitgereik. Wanneer 'n maatskappy egter die kapitalisasie-uitgiftebenadering toepas, word sy vermoë om toekomstige dividende te betaal slegs verminder met die pariwaarde van die aandele uitgereik.

Die uitwerking van skuldooreenkomste op toekomstige dividende sal afhang van die bepaling van 'n spesifieke ooreenkoms. Wanneer dividende tot 'n spesifieke poel van fondse beperk word, sal enige vermindering in behoue wins hierdie poel van fondse verminder. Met die toepassing van die kapitalisasie-uitgiftebenadering word behoue wins egter met 'n kleiner bedrag verminder (of glad nie verminder nie wanneer die oordrag vanuit die aandeelpremierekening geskied) as wanneer die herbeleggingsbenadering toegepas word.

4.3.3 Suid-Afrika

Suid-Afrika het nie 'n rekeningkundige standpunt wat handel met skripdividendskemas nie. Maatskappye kan dus die herbeleggings- of die kapitalisasie-uitgiftebenadering toepas om skripdividende te verantwoord.

Net soos die Verenigde Koninkryk pas Suid-Afrika ook kapitaalhandhawing toe. 'n Maatskappy se vermoë om toekomstige dividende te betaal, word dus op dieselfde wyse as in die Verenigde Koninkryk beïnvloed deur die toepassing van die herbeleggingsbenadering sowel as die kapitalisasie-uitgiftebenadering.

Die uitwerking van skuldooreenkomste op toekomstige dividende sal ook presies dieselfde as in die Verenigde Koninkryk wees.

4.4 Die behoue wins-hipotese

4.4.1 Inleiding

Grinblatt et al. (1984) het die behoue wins-hipotese daargestel. Volgens hierdie hipotese is 'n vrywillige vermindering van behoue wins 'n geloofwaardige aanduiding dat die bestuur oor gunstige inligting aangaande die maatskappy se toekoms beskik wat nie aan die beleggerspubliek bekend is nie. Die rede hiervoor is dat so 'n vermindering toekomstige verdelings aan aandeelhouders beperk. Die bestuur van die maatskappy sal behoue wins slegs vrywillig verminder wanneer hulle van mening is dat toekomstige geleentheid so winsgewend vir die maatskappy sal wees dat hierdie vrywillige vermindering op die langtermyn geen nadelige effek op toekomstige verdelings aan aandeelhouders sal hê nie. Die bestuur van 'n maatskappy met goeie geleentheid kan met die keuse van 'n rekeningkundige metode 'n boodskap aan sy

aandeelhouders stuur dat hy verwag dat sy winsgewendheid in die toekoms sal toeneem. 'n Swakker maatskappy sal nie hierdie boodskap kan namaak nie, omdat die vermindering in behoue wins toekomstige verdelings aan aandeelhouders negatief sal beïnvloed (Rankine & Stice, 1997a: 25, Lakonishok & Lev, 1987: 915).

Die toepassing van die behoue wins-hipotese in die verskillende lande word hieronder bespreek.

4.4.2 Die Verenigde State van Amerika

4.4.2.1 Klein kapitalisasie-uitgifte

'n Kapitalisasie-uitgifte van 25% sal as 'n groot kapitalisasie-uitgifte beskou word. Die maatskappy sal so 'n kapitalisasie-uitgifte rekeningkundig verantwoord deur die pariwaarde van die aandele uitgereik vanaf behoue wins of kapitaalsurplus na aandeelkapitaal oor te dra. Afhange van die bewoording van die aankondiging kan 'n 25%-kapitalisasie-uitgifte ook as 'n aandeleverdeling beskou word wat geen rekeningkundige inskrywings tot gevolg het nie. 'n Kapitalisasie-uitgifte van 20% sal as 'n klein kapitalisasie-uitgifte beskou word en behoue wins moet dus verminder word met die markwaarde van die nuwe aandele-uitgifte. Selfs al word die 25%-kapitalisasie-uitgifte rekeningkundig verantwoord soos 'n kapitalisasie-uitgifte en nie soos 'n aandeleverdeling nie, word slegs die pariwaarde van die aandele uitgereik oorgedra vanaf behoue wins in teenstelling met die groter markwaarde in die geval van 'n klein kapitalisasie-uitgifte.

Die bestuur van die maatskappy kan deur die keuse van 'n kapitalisasie-uitgiftefaktor naby aan 25% inligting aan die gebruikers van die finansiële state deurstuur. Die

keuse van 'n faktor laer as 25% het 'n groter behoue wins-vermindering tot gevolg en kan die maatskappy se vermoë om in die toekoms dividende te betaal, beperk. Wanneer die bestuur egter oor positiewe inligting beskik, kan hulle tot die gevolgtrekking kom dat die nadeel van die beperking op toekomstige kontantdividende as gevolg van die kapitalisasie-uitgifte, uitgeskakel sal word deur die verwagte toename in verdienste in die toekoms. 'n Swak maatskappy kan nie hierdie rekeningkundige metode gebruik om gebruikers te mislei nie, omdat die groot behoue wins-vermindering tot laer dividende mag lei of selfs mag beteken dat dividende in die toekoms oorgeslaan sal moet word. Die verklaring van 'n 20%-kapitalisasie-uitgifte behoort dus beter deur die markte ontvang te word as 'n 25%-kapitalisasie-uitgifte (Rankine & Stice, 1997a: 26, 27).

Volgens die behoue wins-hipotese behoort 'n klein kapitalisasie-uitgifte wat rekeningkundig soos 'n aandeleverdeling hanteer word, swakker in die mark ontvang te word as 'n 25%-kapitalisasie-uitgifte (Rankine & Stice, 1997a: 27).

4.4.2.2 Groot kapitalisasie-uitgifte

Maatskappye kan deur die bewoording van die aankondiging van 'n aandeletoekenning die keuse van 'n rekeningkundige metode beïnvloed. Wanneer die toekenning deur die bestuur as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou word, moet die pariwaarde van die aandele vanaf behoue wins na aandelekapitaal oorgedra word. Wanneer die toekenning beskou word as 'n aandeleverdeling is geen rekeningkundige oordragte nodig nie. Die bestuur kan met die keuse van 'n rekeningkundige metode inligting aangaande hulle verwagtinge van die toekoms aan die gebruikers van die finansiële state verskaf. Deur behoue wins en die daarmee gepaardgaande vermoë om

toekomstige kontantdividende te betaal vrywillig te verminder, kan die bestuur van ondergewaardeerde maatskappye aan aandeelhouders te kenne gee dat so 'n vermindering na hulle mening nie toekomstige kontantdividende negatief sal beïnvloed nie. Onder hierdie omstandighede is dit dus vir die bestuur moontlik om met die keuse van 'n rekeningkundige metode, eerder as met die finansiële inligting self, inligting aan gebruikers deur te stuur. Pessimistiese bestuurders sal eerder verkies om 'n groot kapitalisasie-uitgifte as 'n aandeleverdeling te verantwoord om sodoende die maatskappy se behoue wins in stand te hou. Aandeeltoekennings van dieselfde grootte wat as kapitalisasie-uitgifte verantwoord word, behoort meer positief in die mark ontvang te word as dié wat as aandeleverdelings verantwoord word (Rankine & Stice, 1997b: 164-166).

4.4.3 Die Verenigde Koningryk

As gevolg van die onduidelikheid in FRS 4 (sien 3.3.3 hierbo) kan maatskappye deur die bewoording van hulle dividendaankondiging die rekeningkundige metode vir die verantwoording van skripdividende bepaal. Wanneer die aandeelhouer die keuse uitoefen om 'n toekenning van aandele in plaas van die kontantdividend te ontvang, word die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas. Wanneer die aandeelhouer die maatskappy magtig om die kontantdividend aan te wend om in te skryf op nuwe aandele, word die herbeleggingsbenadering toegepas.

Die toepassing van die herbeleggingsbenadering het tot gevolg dat behoue wins verminder word met die markwaarde van die aandele wat in plaas van die kontantdividend gekies word. Die toepassing van die kapitalisasie-uitgiftebenadering het slegs 'n vermindering gelyk aan die pariwaarde van die aandele tot gevolg (sien

3.3.1 hierbo). Wanneer die bestuur van mening is dat daar in die toekoms genoeg projekte sal wees wat positiewe kontantvloei sal lewer, behoort hulle nie oor die vermindering in behoue wins bekommerd te wees nie.

Ingevolge Grinblatt se behoue wins-hipotese behoort 'n skripdividend wat volgens die herbeleggingsbenadering verantwoord word meer positief deur die mark ontvang te word as 'n skripdividend wat volgens die kapitalisasie-uitgiftebenadering verantwoord word.

4.4.4 Suid-Afrika

Net soos in die Verenigde Koningryk kan maatskappye deur die bewoording van hulle dividendaankondiging die rekeningkundige metode vir die verantwoording van skripdividende bepaal. Die toepassing van die herbeleggingsbenadering kom neer op 'n groter behoue wins-vermindering as die toepassing van die kapitalisasie-uitgiftebenadering. Wanneer die bestuur van mening is dat daar in die toekoms genoeg projekte sal wees wat positiewe kontantvloei sal lewer, behoort hulle nie oor die vermindering in behoue wins bekommerd te wees nie.

Ingevolge Grinblatt se behoue wins-hipotese behoort 'n skripdividend wat volgens die herbeleggingsbenadering verantwoord word, net soos in die Verenigde Koningryk, meer positief deur die mark ontvang te word as 'n skripdividend wat volgens die kapitalisasie-uitgiftebenadering verantwoord word.

4.5 Verdienste per aandeel

4.5.1 Inleiding

Verdienste per aandeel (VPA) is een van die belangrikste aanwysers wat deur finansiële ontleders gebruik word. Dit is 'n sleutelaanwyser om die winsgewendheid van 'n maatskappy te bepaal en oor 'n tydperk met ander maatskappye te vergelyk. Beleggers verwys dikwels na 'n maatskappy se prys-verdienste-verhouding wat bereken word deur 'n maatskappy se markprys per aandeel te deel deur die VPA. Omdat beleggers en ontleders so baie klem op die prys-verdienste-verhouding en VPA plaas, is dit belangrik dat VPA konsekwent bereken word.

In sy eenvoudigste vorm word VPA bereken deur die netto wins van die maatskappy te deel deur die aantal uitgereikte aandele (Everingham & Hopkins, 1999: 7.1).

4.5.2 Die Verenigde State van Amerika

In die Verenigde State moet onderskei word tussen 'n groot en 'n klein kapitalisasie-uitgifte om te bepaal watter gedeelte van verdeelbare reserwes gekapitaliseer moet word. Die twee metodes gaan egter dieselfde invloed op verdienste per aandeel hê. Verdienste per aandeel word bereken deur die verdienste van die maatskappy te deel deur die geweegde gemiddelde aantal aandele. 'n Kapitalisasie-uitgifte het geen invloed op die verdienste van 'n maatskappy nie. Dit het wel 'n invloed op die aantal aandele wat uitgereik is, maar die aantal aandele is dieselfde ongeag watter metode van rekeningkundige verantwoording toegepas word.

4.5.3 Die Verenigde Koningryk

Die berekening van verdienste per aandeel sal afhang van hoe die uitgereikte kapitalisasie-aandele beskou word. Wanneer die aandeelhouer die maatskappy magtig om die kontantdividend aan te wend om op nuwe aandele in te skryf, is dit soortgelyk aan aandele wat vir kontant teen markwaarde uitgereik word. Uit 'n praktiese oogpunt kan die klein korting waarteen die nuwe aandele uitgereik word, geïgnoreer word en die aandele word geag teen volle markwaarde uitgereik te wees. Die verdienste per aandeel (VPA) word bereken deur die geweege gemiddelde aantal aandele te bereken vanaf die datum waarop die kontantdividend betaal word. Dit is vanaf hierdie datum wat die maatskappy voordeel trek uit die aandeelhouer se besluit om die kontantdividend te herbelê. Wanneer die interim dividend deur middel van 'n kapitalisasie-uitgifte vereffen word, sal dieselfde prosedure gevolg word.

Wanneer die aandeelhouer die keuse uitoefen om 'n toekenning van aandele te ontvang in plaas van die kontantdividend, word die toekenning beskou as 'n kapitalisasie-uitgifte. 'n Kapitalisasie-uitgifte verhoog die aantal uitgereikte aandele sonder die invloed van fondse na die maatskappy. Gevolglik is daar geen addisionele verdienste wat as gevolg van die uitreiking aan die maatskappy sal toeval nie. Die kapitalisasie-aandele moet beskou word asof dit vir die volle jaar uitgereik is. Die aandele moet ook ingesluit word in die vorige jaar se VPA-berekening om die twee syfers vergelykbaar te maak (Davies et al. 1997: 1325).

Die volgende voorbeelde sal die verskil tussen die twee metodes illustreer.

Voorbeeld 4.1

'n Maatskappy verklaar op 31/12/19X1 'n dividend van 20p per aandeel ten opsigte van die jaar geëindig 31/12/19X1, maar bied aan aandeelhouers die keuse om in plaas van die kontantdividend 1 aandeel te aanvaar vir elke 10 gehou. Die uitgereikte aandelekapitaal van die maatskappy is 10 miljoen £1-aandele en die aandele het 'n markwaarde van £2 per aandeel. Die kontantdividend word op 15/2/19X2 betaal en 80% van die aandeelhouers kies die kontantdividend. Die verdienste van die maatskappy bereken volgens SSAP 3 is £4 miljoen vir 19X1 en £5 miljoen vir 19X2. Die maatskappy verklaar ten opsigte van die jaar geëindig 31/12/19X2 'n kontantdividend van £2 000 000.

Soos bespreek in voorbeeld 3.3 is die transaksie regtens die verklaring van 'n dividend en die daaropvolgende aankoop van aandele. 20% van die aandeelhouers, m.a.w. die houers van 2 miljoen aandele, verkies die aandele in plaas van die kontantdividend. Die maatskappy reik 200 000 aandele aan hulle uit. Hierdie 200 000 aandele word beskou as 'n regte-uitgifte en moet volgens SSAP 3 geweeë word vir die tydperk wat die maatskappy die fondse beskikbaar gehad het, m.a.w. 10½ maande.

Geweegde gemiddelde aantal aandele:

	19X2	19X1
	000	000
Beginsaldo	10 000	10 000
Regte-uitgifte		
(200 * 10½/12)	<u>175</u>	
	10 175	10 000

	19X2	19X1
VPA	5 000/10 175	4 000/10 000
	49.14 sent	40 sent
	per aandeel	per aandeel

Soos in voorbeeld 3.3 verduidelik, word die volle dividend van £2 000 000 in 19X1 teen verdeelbare reserwes gedebiteer.

DPA	2 000/10 175	2 000/10 000
	19.66 sent	20 sent
	per aandeel	per aandeel

Wanneer slegs 70% van die aandeelhouers die kontantdividend kies, het dit geen invloed op die dividend wat teen reserwes gedebiteer word nie, maar die geweege gemiddelde aantal aandele sal weer bereken moet word.

Geweege gemiddelde aantal aandele:

	000	000
Beginsaldo	10 000	10 000
Regte-uitgifte		
(300 * 10½/12)	<u>262.5</u>	
	10 262.5	10 000

VPA	5 000/10 262.5	4 000/10 000
	48.72 sent	40 sent
	per aandeel	per aandeel

Die volle dividend van £2 000 000 word steeds in 19X1 teen verdeelbare reserwes gedebiteer.

	19X2	19X1
DPA	2 000/10 262.5	2 000/10 000
	19.49 sent	20 sent
	per aandeel	per aandeel

Wanneer 90% van die aandeelhouders die kontantdividend kies, het dit ook geen invloed op die dividend wat teen reserwes gedebiteer word nie, maar die geweege gemiddelde aantal aandele sal weer bereken moet word.

Geweege gemiddelde aantal aandele:

	000	000
Beginsaldo	10 000	10 000
Regte-uitgifte		
(100 * 10½/12)	<u>87.5</u>	
	10 087.5	10 000
VPA	5 000/10 087.5	4 000/10 000
	49.57 sent	40 sent
	per aandeel	per aandeel

Die dividend vir 19X1 bly R2 000 000.

DPA	2 000/10 087.5	2 000/10 000
	19.83 sent	20 sent
	per aandeel	per aandeel

Voorbeeld 4.2

'n Maatskappy bied op 31/1/19X2 aan aandeelhouders kapitalisasie-aandele van 1 aandeel vir elke 10 gehou aan, maar gee aan hulle die keuse om in plaas van die kapitalisasie-aandele 'n kontantdividend van 20p per aandeel ten opsigte van die jaar geëindig 31/12/19X1 te aanvaar. Die uitgereikte aandeelkapitaal van die maatskappy is 10 miljoen £1-aandele en die aandele het 'n markwaarde van £2 per aandeel. Die kontantdividend word op 15/2/19X2 betaal en 80% van die aandeelhouders kies die kontantdividend. Die verdienste van die maatskappy bereken volgens SSAP 3 is £4 miljoen vir 19X1 en £5 miljoen vir 19X2. Die maatskappy verklaar ten opsigte van 31/12/19X2 'n kontantdividend van £2 000 000.

Soos bespreek in voorbeeld 3.2 is die transaksie regtens 'n kapitalisasie-uitgifte. 'n Kapitalisasie-uitgifte word nie geweeg vir die doeleindes van SSAP 3 nie, maar die vergelykende syfers moet aangepas word met 'n kapitalisasie-uitgifte.

Geweegde gemiddelde aantal aandele:

	19X2	19X1
	000	000
Beginsaldo	10 000	10 000
Kapitalisasie-uitgifte	<u>200</u>	<u>200</u>
	10 200	10 200
VPA	5 000/10 200	4 000/10 200
	49.02 sent	39.21 sent
	per aandeel	per aandeel

Soos in voorbeeld 3.2 verduidelik, word die volle dividend in 19X1 teen verdeelbare reserwes gedebiteer, ongeag wat die transaksie regtens is. Die dividend wat in 19X1 teen verdeelbare reserwes gedebiteer word, is £2 000 000. Wanneer 80% van die aandeelhouders, soos in voorbeeld 3.2, in 19X2 die kontantdividend kies, word 'n aanpassing van £400 000 aan 19X2 se dividend gemaak. 19X2 se dividend verminder met ander woorde vanaf £2 000 000 tot £1 600 000.

	19X2	19X1
DPA	1 600/10 200	2 000/10 200
	15.68 sent	19.61 sent
	per aandeel	per aandeel

Wanneer slegs 70% van die aandeelhouders die kontantdividend kies, word 19X2 se dividend verminder met £600 000 en 300 000 aandele word uitgereik. Die gevolg hiervan is dat 19X2 se dividend verminder met £600 000 tot £1 400 000.

VPA	5 000/10 300	4 000/10 300
	48.54 sent	38.83 sent
	per aandeel	per aandeel
DPA	1 400/10 300	2 000/10 300
	13.59 sent	19.42 sent
	per aandeel	per aandeel

Wanneer 90% van die aandeelhouders die kontantdividend kies, word 19X2 se dividend verminder met £200 000 tot £1 800 000 en slegs 100 000 kapitalisasie-aandeel word uitgereik.

	19X2	19X1
VPA	5 000/10 100	4 000/10 100
	49.5 sent	39.6 sent
	per aandeel	per aandeel
DPA		
DPA	1 800/10 100	2 000/10 100
	17.82 sent	19.80 sent
	per aandeel	per aandeel

TABEL 4.3 Vergelyking van die verskil in VPA en DPA bereken in voorbeeld 4.1 en 4.2

	Herbeleggings- benadering		Kapitalisasie- aandeel- benadering	
80% neem die kontantdividend	19X2	19X1	19X2	19X1
VPA	49.14	40	49.02	39.21
DPA	19.66	20	15.68	19.61
70% neem die kontantdividend				
VPA	48.72	40	48.54	38.83
DPA	19.49	20	13.59	19.42
90% neem die kontantdividend				
VPA	49.57	40	49.5	39.6
DPA	19.83	20	17.82	19.8

4.5.4 Suid-Afrika

Die berekening van verdienste per aandeel sal afhang van hoe die uitgereikte kapitalisasie-aandele beskou word. Wanneer die aandele as 'n regte-uitgifte beskou word, moet die verdienste per aandeel (VPA) bereken word deur die geweege gemiddelde aantal aandele te bereken vanaf die datum wat die kontantdividend betaal is. Dit is vanaf hierdie datum wat die maatskappy voordeel trek uit die aandeelhouer se besluit om die kontantdividend te herbelê. Uit 'n praktiese oogpunt kan die klein korting waarteen die nuwe aandele uitgereik word, geïgnoreer word en die aandele word geag teen volle markwaarde uitgereik te wees. Wanneer die interimdividend

deur middel van 'n kapitalisasie-uitgifte vereffen word, sal dieselfde prosedure gevolg word (Everingham & Hopkins, 1995: 496-497).

Wanneer die aandele wat uitgereik word, as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou word, moet die berekening van verdienste per aandeel gebaseer word op die aantal aandele na die kapitalisasie-uitgifte. Vergelykende syfers ten opsigte van VPA en DPA moet aangesuiwer word om vergelykbaarheid te behou. (Everingham & Hopkins, 1992: 74-2 – 74-3).

Voorbeeld 4.3

'n Maatskappy verklaar op 31/12/19X1 'n dividend van 20c per aandeel vir die jaar geëindig 31/12/19X1, maar bied aan aandeelhouders die keuse om, in plaas van die kontantdividend, 1 aandeel te aanvaar vir elke 10 gehou. Die uitgereikte aandeelkapitaal van die maatskappy is 10 miljoen R1-aandele en die aandele het 'n markwaarde van R2 per aandeel. Die kontantdividend word op 15/2/19X2 betaal en 80% van die aandeelhouders kies die kontantdividend. Die verdienste van die maatskappy bereken volgens RE 104 is R4 miljoen vir 19X1 en R5 miljoen vir 19X2. Die maatskappy verklaar ten opsigte van 31/12/19X2 'n kontantdividend van R2 000 000.

Soos in voorbeeld 3.4 bespreek, is die transaksie regtens die verklaring van 'n dividend en die daaropvolgende aankoop van aandele. 20% van die aandeelhouders m.a.w. die houders van 2 miljoen aandele verkies die aandele in plaas van die kontantdividend. Die maatskappy reik 200 000 aandele aan hulle uit. Die 200 000

aandele moet volgens RE 104 geweeg word vir die tydperk wat die maatskappy die fondse beskikbaar gehad het, m.a.w. $10\frac{1}{2}$ maande.

Geweegde gemiddelde aantal aandele:

	19X2	19X1
	000	000
Beginsaldo	10 000	10 000
Regte-uitgifte		
($200 * 10\frac{1}{2}/12$)	<u>175</u>	
	10 175	10 000
VPA	5 000/10 175	4 000/10 000
	49.14 sent	40 sent
	per aandeel	per aandeel

Soos verduidelik in voorbeeld 3.4 word die volle dividend in 19X1 teen verdeelbare reserwes gedebiteer. Die dividend vir 19X1 is R2 000 000.

DPA	2 000/10 175	2 000/10 000
	19.66 sent	20 sent
	per aandeel	per aandeel

Wanneer slegs 70% van die aandeelhouers die kontantdividend kies, het dit geen invloed op die dividend wat teen reserwes gedebiteer word nie, maar die geweegde gemiddelde aantal aandele sal weer bereken moet word.

Geweegde gemiddelde aantal aandele:

	19X2	19X1
	000	000
Beginsaldo	10 000	10 000
Regte-uitgifte		
(300 * 10½/12)	<u>262.5</u>	
	10 262.5	10 000
VPA	5 000/10 262.5	4 000/10 000
	48.72 sent	40 sent
	per aandeel	per aandeel

Soos verduidelik in voorbeeld 3.4 word die volle dividend in 19X1 teen verdeelbare reserwes gedebiteer. Die dividend vir 19X1 is R2 000 000.

DPA	2 000/10 262.5	2 000/10 000
	19.49 sent	20 sent
	per aandeel	per aandeel

Wanneer 90% van die aandeelhouers die kontantdividend kies, het dit geen invloed op die dividend wat teen reserwes gedebiteer word nie, maar die geweegde gemiddelde aantal aandele sal weer bereken moet word.

Geweegde gemiddelde aantal aandele:

	19X2	19X1
	000	000
Beginsaldo	10 000	10 000
Regte-uitgifte		
(100 * 10½/12)	<u>87.5</u>	
	10 087.5	10 000
VPA	5 000/10 087.5	4 000/10 000
	49.57 sent	40 sent
	per aandeel	per aandeel

Soos verduidelik in voorbeeld 3.4 word die volle dividend in 19X1 teen verdeelbare reserwes gedebiteer. Die dividend vir 19X1 is R2 000 000.

DPA	2 000/10 087.5	2 000/10 000
	19.83 sent	20 sent
	per aandeel	per aandeel

Voorbeeld 4.4

'n Maatskappy bied op 31/12/19X1 aan aandeelhouers kapitalisasie-aandele van 1 aandeel vir elke 10 gehou, maar gee aan hulle die keuse om in plaas van die kapitalisasie-aandele 'n kontantdividend van 20c per aandeel vir die jaar geëindig 31/12/19X1 te aanvaar. Die uitgereikte aandeelkapitaal van die maatskappy is 10 miljoen R1-aandele en die aandele het 'n markwaarde van R2 per aandeel. Die

kontantdividend word op 15/2/19X2 betaal en 80% van die aandeelhouders kies die kontantdividend. Die verdienste van die maatskappy bereken volgens RE 104 is R4 miljoen vir 19X1 en R5 miljoen vir 19X2. Die maatskappy verklaar ten opsigte van 31/12/19X2 'n kontantdividend van R2 000 000.

Soos bespreek in voorbeeld 3.5 is hierdie transaksie regtens 'n kapitalisasie-uitgifte. 'n Kapitalisasie-uitgifte word nie geweeg vir die doeleindes van RE 104 nie, maar die vergelykende syfers moet daarmee aangepas word.

Geweegde gemiddelde aantal aandele:

	19X2	19X1
	000	000
Beginsaldo	10 000	10 000
Kapitalisasie-uitgifte	<u>200</u>	<u>200</u>
	10 200	10 200
VPA	5 000/10 200	4 000/10 200
	49.02 sent	39.21 sent
	per aandeel	per aandeel

Soos verduidelik in voorbeeld 3.5 op 31/1/19X1 word 'n dividend van R1 600 000 in 19X1 teen verdeelbare reserwes gedebiteer.

DPA	2 000/10 200	1 600/10 200
	19.61 sent	15.69 sent
	per aandeel	per aandeel

Wanneer die aanvanklike ramings ten opsigte van die aantal aandeelhouders wat die kontantdividend gaan neem, verskil van die werklike inligting word daar aanpassings aan die volgende jaar se dividend gemaak.

Wanneer slegs 70% van die aandeelhouders die kontantdividend kies, word 19X2 se dividend verminder met R200 000 en 300 000 aandele word uitgereik.

Die gevolg hiervan is dat 19X2 se dividend verminder met R200 000 tot R1 800 000.

	19X2	19X1
VPA	5 000/10 300	4 000/10 300
	48.54 sent	38.83 sent
	per aandeel	per aandeel
DPA	1 800/10 300	1 600/10 300
	17.48 sent	15.53 sent
	per aandeel	per aandeel

Wanneer 90% van die aandeelhouders die kontantdividend kies, word 19X2 se dividend verhoog met R200 000 tot R2 200 000 en slegs 100 000 kapitalisasie-aandele word uitgereik.

VPA	5 000/10 100	4 000/10 100
	49.5 sent	39.6 sent
	per aandeel	per aandeel

	19X2	19X1
DPA	2 200/10 100	1 600/10 100
	21.78 sent	15.84 sent
	per aandeel	per aandeel

TABEL 4.4 Vergelyking van die verskil in VPA en DPA bereken in voorbeeld 4.3 en 4.4

	Herbeleggings- benadering		Kapitalisasie- aandeel- benadering	
80% neem die kontantdividend	19X2	19X1	19X2	19X1
VPA	49.14	40	49.02	39.21
DPA	19.66	20	19.61	15.69
70% neem die kontantdividend				
VPA	48.72	40	48.54	38.83
DPA	19.49	20	17.48	15.53
90% neem die kontantdividend				
VPA	49.57	40	49.5	39.6
DPA	19.83	20	21.78	15.84

Dit is dus duidelik uit tabel 4.1 en 4.2 dat die toepassing van die herbeleggingsbenadering en die kapitalisasie-uitgiftebenadering verskillende berekeninge van verdienste- en dividend per aandeel tot gevolg het. Aangesien hierdie aanwysers dikwels deur finansiële ontleders gebruik word om maatskappye te beoordeel, is dit belangrik dat dit konsekwent bereken word. Dit is egter nie in die

Verenigde Koningryk of Suid-Afrika die geval ten opsigte van skripdividendtransaksies nie.

4.6 Samevatting

Die verskillende rekeningkundige metodes soos bespreek in hoofstuk 3 het verskillende uitwerkings op die verdeelbare reserwes van die maatskappy. Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word volgens die verskillende lande se Maatskappywetbepalings onder sekere omstandighede beperk tot verdeelbare reserwes. Skuldooreenkomste bevat ook dikwels klousules wat dividende tot 'n sekere gedeelte van verdeelbare reserwes beperk. Die bestuur van 'n maatskappy wat onder druk is, kan met die keuse van 'n spesifieke rekeningkundige metode die minimum uitwerking op verdeelbare reserwes bewerkstellig.

Die bestuur van 'n maatskappy kan egter ook die rekeningkundige metode kies wat die grootste uitwerking op verdeelbare reserwes het en wat daarmee gepaardgaande toekomstige verdelings aan aandeelhouders beperk. Grinblatt et al. (1984) het bevind dat 'n vrywillige vermindering van behoue wins 'n geloofwaardige aanduiding is dat die bestuur oor gunstige inligting aangaande die maatskappy se toekoms beskik wat nie aan aandeelhouders bekend is nie. Dit staan bekend as die behoue wins-hipotese.

Die verskillende rekeningkundige metodes het ook verskillende berekeninge van verdienste per aandeel tot gevolg. Verdienste per aandeel word as een van die belangrikste aanwysers beskou wat deur finansiële ontleders gebruik word om die winsgewendheid van 'n maatskappy oor 'n tydperk en in vergelyking met ander maatskappye te bepaal.

HOOFSTUK 5

SKRIPDIVIDENDSKEMAS IN SUID-AFRIKA

5.1 Inleiding

In hierdie hoofstuk word die belastingsituasie van skripdividende in Suid-Afrika bespreek. Met dit as agtergrond en met inagneming van die verskillende rekeningkundige metodes soos bespreek in hoofstuk 3 en die uitwerking van hierdie metodes, soos bespreek in hoofstuk 4, op verdeelbare reserwes, die behoue wins hipotese en verdienste per aandeel, word 'n geskikte rekeningkundige metode vir Suid-Afrika voorgestel.

5.2 Skripdividendskemas in Suid-Afrika

5.2.1 Inleiding

Skripdividende het in Suid-Afrika in gewildheid begin toeneem met die inwerkingstelling van sekondêre belasting op maatskappye (SBM). SBM is in die 1993-begroting in werking gestel en die doel daarvan was om maatskappye aan te moedig om winste eerder terug te hou en aan te wend in die normale loop van sake as om dividende te verklaar. SBM word ingevolge A64C van die Inkomstebelastingwet, No 58 van 1962, (hierna die Wet genoem) op maatskappye gehef teen 12½% van die netto dividende wat gedurende 'n dividendsiklus verklaar is. Die netto dividend is die verskil tussen die dividend verklaar deur die maatskappy en die dividend toegeval aan die maatskappy. Dividende verklaar deur 'n volfiliaal aan 'n houermaatskappy is egter nie onderhewig aan SBM nie. Wanneer die totale dividende toegeval gedurende 'n dividendsiklus meer is as die dividende verklaar gedurende daardie siklus word die oorskot oorgedra na die volgende dividendsiklus. 'n Dividendsiklus eindig wanneer

dividende aan die aandeelhouders toeval. SBM het geen invloed op die belastingposisie van die aandeelhouer nie aangesien enige dividende ontvang deur die aandeelhouer vrygestel is van belasting.

5.2.2 Die Inkomstebelastingwet en hofsake

Om 'n maatskappy se aanspreeklikheid vir SBM te bereken, is dit belangrik om te bepaal wat die definisie van 'n dividend volgens die Wet is. Die nominale waarde van enige kapitalisasie-aandeel (wat deel uitmaak van die ekwiteitsaandelekapitaal) toegeken aan 'n aandeelhouer word uitgesluit van die definisie van 'n dividend volgens artikel 1 van die Wet. 'n Kapitalisasie-uitgifte word met ander woorde in geen opsig as 'n dividend beskou vir die bepaling van die maatskappy se SBM-aanspreeklikheid nie. Artikel 1 van die Wet definieer kapitalisasie-aandele as aandele deur 'n maatskappy uitgereik, hetsy by wyse van 'n bonustoekenning of andersins, op so 'n wyse dat die maatskappy se reserwes (met inbegrip van enige aandelepremierekening) of onverdeelde winste geheel en al aangewend word ter opbetaling van daardie aandele.

Dit is duidelik dat die uitreiking van kapitalisasie-aandele nie aan SBM onderhewig is nie. Wat egter uit 'n belastingoogpunt ondersoek moet word, is of 'n spesifieke dividend verklaar deur 'n maatskappy 'n kapitalisasie-uitgifte is of nie. Daar is hoofsaaklik drie moontlikhede wat ondersoek moet word:

- die uitkering van winste of reserwes by wyse van 'n kapitalisasie-uitgifte;
- die verklaring van 'n dividend by wyse van 'n skripdividend met die keuse dat aandeelhouders 'n kontantdividend kan kies in plaas van die aandele;

- die verklaring van 'n kontantdividend met die keuse dat aandeelhouders aandele kan kies in plaas van die dividend.

Dit is veral ten opsigte van die laaste twee moontlikhede wat daar vrae kan ontstaan of die aandele-uitgifte vir belastingdoeleindes 'n kapitalisasie-uitgifte is al dan nie. Indien die keuse wat aan die aandeelhouer gegee word tot gevolg het dat 'n dividend aan die aandeelhouer toeval, ongeag of hy die kontantdividend of die aandele kies, sal daar SBM op die dividend betaalbaar wees (Meyerowitz et al. 1995: 31-35).

Die vraag of 'n dividend verklaar is en of 'n kapitalisasie-uitgifte gemaak is, het ook al etlike kere in die regspraak ter sprake gekom. Waar geen leiding in die Suid-Afrikaanse gemenereg te vinde is nie verwys die hof dikwels na die Engelse reg en volg waar van toepassing Engelse presedente (Cilliers et al. 1992: 353). Hierdie sake word ook hieronder bespreek.

In *Bouch v Sproule* 12 AC 385 het 'n trustee, in sy hoedanigheid as aandeelhouer, aandele ontvang. Die *House of Lords* in die Verenigde Koninkryk moes bepaal aan watter begunstigdes die aandele toeval: die begunstigdes geregtig op inkomste of die begunstigdes geregtig op kapitaal. Die direksie het voorgestel dat behoue wins by wyse van 'n bonusdividend verklaar word, dat nuwe aandele aan die aandeelhouders toegeken word en dat die bonusdividend aangewend word as gedeeltelike vereffening van die nuwe aandele. Die hof het bevind dat die maatskappy in die omstandighede nie 'n dividend betaal het, of die bedoeling gehad het om 'n dividend te betaal nie. Die bedoeling was bloot dat behoue wins aangewend word om die aandeelkapitaal te vermeerder. Die direksie het volgens Lord Watson die bedoeling gehad dat elke

aandeelhouer nuwe aandele moet opneem. Dit was nooit die bedoeling dat 'n dividend in kontant betaal word nie; daar was trouens nie voldoende fondse om 'n dividend te betaal nie. Die prys wat die aandeelhouer per nuwe aandeel moes betaal, is deur middel van 'n rekeningkundige inskrywing verminder met die waarde van die bonusdividend verklaar. Die *House of Lords* het dus bevind dat die voordeel aan die begunstigdes geregtig op kapitaal toeval.

In *CIR v Blott* 1921 (2) AC 171 het die *House of Lords* die beginsels neergelê in *Bouch vs Sproule* in die konteks van inkomstebelasting toegepas. Die hof het bevind dat die toekenning van aandele 'n kapitaaltoevalling was en nie aan superbelasting onderhewig was nie. In *CIR v Blott* het die aandeelhouers op 'n algemene jaarvergadering besluit om 'n bonus van 33½% per aandeel te verklaar. Die direkteure is gemagtig om die bonus by wyse van 'n aandele-toekenning te vereffen. Die aandeelhouers het nie 'n keuse gehad om die dividend in kontant te neem nie; die aanwending van die bonus om kapitaal te verhoog was verpligtend. Viscount Cave het in sy uitspraak gesê dat die besluit aandeelhouers nie die reg gegee het om die dividend in kontant op te eis nie. Hulle was net op 'n toekenning van volopbetaalde aandele in die maatskappy geregtig. Hy het egter ook gesê dat ander oorwegings sou geld indien aandeelhouers die keuse gehad het om die toekenning van aandele te weier alhoewel hy nie uitspraak gelewer het oor wat die effek van so 'n keuse sou wees nie. Twee van die vyf regters het nie met die meerderheidsbeslissing saamgestem nie: Hulle was van mening dat daar vir inkomstebelastingdoeleindes geen verskil is tussen 'n verdeling van winste in kontant of 'n verdeling van winste in volopbetaalde aandele nie.

In *CIR v Collins* 1923 347 AD het die aandeelhouders ook nie 'n keuse gehad tussen 'n kontantdividend en aandele nie. Die dividend verklaar moes deur die uitreiking van aandele vereffen word. Hoofregter Innes het gesê dat dit nie die maatskappy se bedoeling was om enige gedeelte van die bates te verdeel nie en dat geen sodanige verdeling plaasgevind het nie. Alhoewel daar 'n kredietsaldo op die verdelingsrekening was, was dit onmoontlik om 'n kontantdividend te betaal gegewe die maatskappy se finansiële posisie. Daar was £16 000 op die verdelingsrekening wat tot die beskikking van die aandeelhouders was. Die enigste manier hoe hierdie bedrag permanent tot voordeel van die maatskappy vir besigheidsdoeleindes aangewend sou kon word, was om dit te kapitaliseer. Die doelwit van die maatskappy was om die fondse in die maatskappy te hou en nie om dit te verdeel nie. Die hof het dus tot die gevolgtrekking gekom dat geen bates verdeel is nie en geen dividend betaal is nie.

In *Evans: in re Evans v Jones* (1913) 1 Chancery 13 is 'n bonus van 10c verklaar en terselfdertyd is die direkteure gemagtig om aan die bestaande aandeelhouders aandele pro rata tot hulle aandeelhouding teen 10c elk aan te bied. Die aandele was baie meer werd as die 10c. Die aandeelhouders het dividendnotas ontvang wat hulle moes onderteken en terugstuur indien hulle die aandele aanvaar het. Die trustees van 'n trust het die aandele aanvaar en die hof moes besluit aan watter begunstigdes (kapitaal of inkomste) die aandele toegeval het. Die beginsels van *Bouch v Sproule* is toegepas. Die hof het gekyk na wat die bedoeling van die maatskappy was: Was dit 'n oordrag van verdeelbare winste na kapitaal of was dit 'n verklaring van 'n dividend wat die aandeelhouders na keuse kon aanwend om nuwe aandele te bekom? In hierdie saak was die aandele soveel meer werd as die dividende dat dit duidelik was dat die

direkteure bedoel het om 'n gedeelte van die verdeelbare winste om te skakel na aandelekapitaal. Die hof het net soos in *Bouch v Sproule* bevind dat die aandele die kapitaal-begunstigdes toegeval het.

In *CIR v Wright* (1927) 1 KB 333 moes die appélhof besluit of die toekenning van aandele kapitaal of inkomste was vir inkomstebelastingdoeleindes. Die maatskappy wou behoue winste kapitaliseer. Aandeelhouders is die keuse gebied tussen aandele in verhouding tot hul bestaande aandeelhouding en die nominale waarde van die aandele in kontant. Die appélhof het beslis dat alhoewel die aandeelhouders in hierdie geval 'n keuse gehad het om kontant te neem, daar nog steeds na die bedoeling van die maatskappy gekyk moet word. Die hof het bevind dat die bedoeling was om verdeelbare winste te kapitaliseer en dat die aandele wat toegeken is, kapitaal van aard was (Meyerowitz et al. 1995: 31-35).

In die konteks van ons Inkomstebelastingwet moet bepaal word of die bestaan van 'n keuse (onuitgeoefen) om kontant in plaas van aandele te neem, of om 'n kontantdividend met die keuse (uitgeoefen) om aandele te neem, 'n toevalling van kapitalisasie-aandele soos gedefinieer is. Volgens Meyerowitz et al. (1995: 36, 37) is die definisie van kapitalisasie-aandele veel meer omvattend as die bespreking daarvan in bogenoemde sake. Volgens die bewoording van die definisie is dit nie wesenlik of die aandeelhouer werklik 'n keuse het om die aandele of die kontant te neem nie en is dit onnodig om te bepaal wat die bedoeling van die maatskappy was of wat die wese van die transaksie was. Die vraag is of die maatskappy reserwes na aandelekapitaal gekapitaliseer het. Indien dit die geval is, is die aandele kapitalisasie-aandele en is dit uitgesluit van die definisie van 'n dividend. Volgens Meyerowitz et al. (1995: 37;

1993: 64) maak dit nie saak of die dividendverklaring 'n kontantdividend met die keuse om aandele te kies is, en of dit aandele met die keuse om kontant te kies is nie. Indien die gevolg is dat aandele uitgereik is en dat die maatskappy sy reserwes aangewend het om na aandelekapitaal oor te dra, is die aandele kapitalisasie-aandele en nie onderhewig aan SBM nie. Dit behoort dus vir 'n maatskappy uit 'n SBM-oogpunt voordelig te wees om, in plaas van 'n kontantdividend, eerder 'n skripdividendskema aan te bied.

'n Skripdividend op sigself beteken nie die einde van 'n dividendsiklus nie maar dit val dikwels saam met die einde van 'n dividendsiklus, omdat die maatskappy kontant betaal vir breukdele van aandele of omdat sommige aandeelhouders die kontant verkies. 'n Dividendsiklus eindig slegs wanneer daar 'n verklaring van 'n dividend is en gevolglik 'n toevalling aan aandeelhouders plaasvind. Wanneer aandeelhouders kontant in plaas van aandele aangebied word, is die datum van toevalling die datum waarop die aandeelhouer sy keuse uitoefen. Wanneer aandeelhouders die keuse het om aandele in plaas van die kontantdividend op te neem, is daar geen toevalling van 'n dividend indien die aandeelhouer die aandele kies nie.

'n Bykomende belangrike rede, behalwe die ooglopende belastingvoordele, vir die aanbod van skripdividendskemas is die rekeningkunde-professie se houding teenoor die openbaarmaking van die SBM-voorsiening in die inkomstestaat. RE 303, 'n rekeningkundige mening uitgereik deur die Suid-Afrikaanse Instituut vir Geoktrooieerde Rekenmeesters, bepaal dat SBM nie 'n belasting op dividende is nie maar dat dit deel vorm van die normale belasting in die inkomstestaat. Dit het 'n negatiewe uitwerking op verdienste per aandeel en dividenddekking. Wanneer

aandeelhouders aandele in plaas van die kontantdividend kies, is hierdie gedeelte van die dividend nie onderhewig aan SBM nie. Die verklaring van skripdividende in plaas van slegs kontantdividende behoort met ander woorde 'n laer belastinguitgawe en 'n daarmee gepaardgaande hoër verdienste, verdienste per aandeel en dividenddekking tot gevolg te hê (Everingham & Hopkins, 1995: 490).

5.3 Voorgestelde rekeningkundige praktyk

5.3.1 Inleiding

Dit lyk asof maatskappye sal voortgaan om skripdividendskemas aan te bied solank SBM van toepassing is. Die verskillende rekeningkundige metodes wat maatskappye gebruik om skripdividendskemas te verantwoord het verskillende uitwerkings op verdeelbare reserves, die behoue wins-hipotese en die berekening van verdienste per aandeel. Maatskappye sal voortgaan om die metode te kies wat in hulle omstandighede die voordeligste is en dit sal veroorsaak dat die finansiële state van verskillende maatskappye wat skripdividendskemas aanbied nie noodwendig vergelykbaar is nie. Ongelukkig word geen leiding oor die rekeningkundige hantering van skripdividendskemas deur die Suid-Afrikaanse Instituut vir Geoktooeierde Rekenmeesters verskaf nie.

5.3.2 Internasionale rekeningkundige praktyk

Volgens Leuz et al. (1998: 111–112) het verskeie vorige empiriese studies merkbare verskille tussen die Verenigde State van Amerika en die Verenigde Koningryk se beperkings op verdelings aan aandeelhouders geïdentifiseer. Hierdie twee lande het baie uitgebreide beperkings op verdelings aan aandeelhouders en dit is onwaarskynlik dat verdere beperkings in ander lande gevind sal word. Aangesien die verskillende

rekeningkundige metodes wat maatskappye kan toepas om skripdividendskemas te verantwoord verskillende uitwerkings op verdeelbare reserwes en gevolglik op verdelings aan aandeelhouders het, is die rekeningkundige metodes ondersoek wat in die Verenigde State van Amerika en die Verenigde Koningryk toegepas kan word om aandeleverdelings, kapitalisasie-uitgifte, skripdividendskemas en dividend-herbeleggingskemas te verantwoord.

Die verskillende uitwerkings op verdeelbare reserwes, die behoue wins-hipotese en op die berekening van verdienste per aandeel van die metodes wat maatskappye in die Verenigde State van Amerika en die Verenigde Koningryk kan toepas om kapitalisasie-uitgifte en skripdividendskemas te verantwoord, is in hoofstuk 4 ontleed. Dit is vergelyk met die uitwerking op verdeelbare reserwes, die behoue wins-hipotese en die berekening van verdienste per aandeel wat die verskillende rekeningkundige metodes het wat in Suid-Afrika toegepas kan word om skripdividendskemas te verantwoord. Vanweë hierdie verskille is tot die gevolgtrekking gekom dat dit belangrik is om 'n geskikte metode te vind waarvolgens skripdividendskemas in Suid-Afrika verantwoord kan word.

In die Verenigde State word dividend-herbeleggingskemas volgens die herbeleggingsbenadering verantwoord aangesien twee transaksies ter sprake is: die maatskappy verklaar 'n dividend en deur vir die herbeleggingskema te registreer magtig die aandeelhouer die maatskappy om sy dividend in nuwe aandele te belê (Niswander, 1995-1996: 71). In Suid-Afrika is skripdividendskemas egter nie so gesofistikeerd as die dividend-herbeleggingskemas nie en is dit nie so duidelik watter benadering toegepas behoort te word nie.

In die Verenigde Koningryk kan maatskappye, afhangend van die regsadvies wat hulle in verband met die skripdividendtransaksie verkry, die herbeleggingsbenadering of die kapitalisasie-uitgiftebenadering toepas (Davies et al. 1997: 897 – 899). Die Verenigde Koningryk is met ander woorde in presies dieselfde situasie as Suid-Afrika en bied geen oplossing om 'n geskikte rekeningkundige metode vir Suid-Afrika te verkry nie.

Daar bestaan ook nie 'n internasionale standpunt oor die rekeningkundige hantering van skripdividendskemas wat die onduidelikheid kan opklaar nie. Nieu-Seeland het egter 'n standpunt, FRS 20, oor die onderwerp uitgereik wat as basis vir die voorgestelde rekeningkundige metode vir Suid-Afrika gebruik kan word aangesien dit die probleme oplos wat tans in Suid-Afrika ondervind word.

Die rekeningkundige metode wat vir Suid-Afrika voorgestel word, word hieronder uiteengesit:

5.3.3 Die aard van 'n skripdividend

Die toepaslike metode van verantwoording van skripdividendskemas hang af van die aard van die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik word. Voordat daar op 'n rekeningkundige metode vir Suid-Afrika besluit kan word, is dit met ander woorde belangrik om uitsluitsel te kry oor die aard van hierdie aandele. Soos bespreek in 3.3.1 is 'n belangrike doelwit van finansiële verslagdoening dat inligting in die finansiële state die wese en finansiële werklikheid van die onderliggende transaksie moet weerspieël eerder as die blote regsvorm daarvan. Ten einde die ware

aard van die aandele wat ingevolge die skripdividendskema uitgereik word te bepaal, moet die maatskappy se doelwit met die toekenning daarvan oorweeg word. In die oorweldigende meerderheid van gevalle waar 'n maatskappy 'n skripdividendskema aanbied, is dit die maatskappy se doelwit om aandeelhouders met 'n opbrengs op hulle beleggings te voorsien. Dit is dus duidelik dat die wese van die transaksie is dat 'n dividend verklaar word en dat aandeelhouders hierdie dividend vrywillig in aandele van die maatskappy belê (Everingham & Hopkins, 1995: 491).

Hierdie uitgangspunt word bevestig deur FRS 20 wat bepaal dat die doel van die standpunt is om te verseker dat aandele uitgereik onder 'n skripdividendskema (*dividend election plan*) rekeningkundig verantwoord word in ooreenstemming met die wese van die transaksie, en dat dit konsekwent deur die maatskappy wat die aandele uitreik en die aandeelhouders wat die aandele ontvang, verantwoord word.

5.3.4 Die rekeningkundige verantwoording volgens FRS 20

'n Skripdividendskema word volgens FRS 20 gedefinieer as enige skema waardeur aandeelhouders die keuse gebied word om hulle dividend (interim of finaal) te ontvang in die vorm van aandele of kontant of 'n kombinasie van aandele en kontant. Die standpunt maak geen onderskeid tussen aandele in plaas van kontant en kontant in plaas van aandele nie. Dit is in teenstelling met regsgeleerdes se uitgangspunt (sien 3.3.4) dat die bewoording van die dividendaankondiging 'n invloed het op die rekeningkundige metode wat gebruik word om die skripdividendtransaksie te verantwoord.

'n Maatskappy wat 'n dividend onder 'n skripdividendskema aanbied, moet volgens FRS 20 die volle voorgestelde dividend in die inkomstestaat erken en openbaar asof die volle dividend in kontant betaal word. As die dividend nog nie op balansstaatdatum betaal is nie, moet die volle bedrag ook as 'n bedryfslas getoon word, tensy die maatskappy met redelike sekerheid kan voorspel watter gedeelte van die dividend in kontant geneem gaan word. Indien so 'n beraming gemaak kan word, moet die maatskappy:

- 'n bedryfslas voorsien gelyk aan die gedeelte van die dividend wat na raming in kontant betaal gaan word, en
- 'n aandeel-afwagreserwe as deel van die ekwiteit-gedeelte van die balansstaat skep vir die oorblywende gedeelte van die dividend. Sodra die aandeelhouders hulle keuses uitoefen, moet die pariwaarde van die aandeel vanaf die aandeel-afwagreserwe na aandeelkapitaal oorgedra word. Die verskil tussen die uitoefeningsprys en die pariwaarde van die aandeel moet vanaf die aandeel-afwagreserwe na die aandeelpremie-rekening oorgedra word.

Indien die ramings verskil van die werklike keuses wat deur aandeelhouders uitgeoefen word, moet die nodige aanpassings aan die aandeel-afwagreserwe gemaak word. In die eerste jaar wat die skema aangebied word, moet die raming redelik omsigtig gemaak word. Die maatskappy moet aanvaar dat aandeelhouders die kontantdividend gaan kies, tensy hulle redelik seker is dat sekere aandeelhouders die aandeel gaan kies. Sodoende sal die bedryfslas nie te laag geskat word nie. In daaropvolgende jare sal die aantal aandeelhouders wat in die verlede die aandeel gekies het 'n goeie aanduiding gee van hoeveel aandeelhouders na verwagting in die toekoms die aandeel gaan kies.

Daar word voorgestel dat die bepalings van FRS 20 toegepas word op skripdividendtransaksies in Suid-Afrika ongeag of die aandeelhouer die keuse gebied word om aandele in plaas van 'n kontantdividend, of 'n kontantdividend in plaas van aandele te neem. FRS 20 voldoen aan die wese bo vorm-beginsel en sal tot gevolg hê dat maatskappye in Suid-Afrika skripdividendskemas konsekwent verantwoord.

RE 107, wat in Januarie 2000 hersien is, bepaal dat 'n dividend wat na jaareinde verklaar word nie as 'n las op balansstaatdatum erken behoort te word nie. Volgens RE 107 kan die dividend egter in die staat van verandering in ekwiteit voorsien word en kan 'n kredietreserwe in plaas van die bedryfslas vir die dividend geskep word. Wanneer 'n maatskappy 'n skripdividend na jaareinde verklaar, behoort die gedeelte wat na raming in kontant betaal gaan word as die kredietreserwe vir dividende voorsien te word, terwyl die gedeelte wat na raming in aandele vereffen gaan word soos hierbo bespreek na die aandele-afwagreserwe oorgedra behoort te word.

5.3.5 Kapitalisasie-aandele sonder 'n kontantalternatief

Soms bied maatskappye aan aandeelhouders kapitalisasie-aandele sonder om aan hulle die keuse van 'n kontantdividend te gee, maar hierdie situasie word nie deur FRS 20 gereël nie. Ondanks die afwesigheid van 'n kontantalternatief sal die aard van die aandele ook 'n dividend wees as dit nog steeds die bedoeling van die maatskappy is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te bied. Dit sal die geval wees as die aantal aandele vermenigvuldig met die markwaarde per aandeel min of meer met vorige dividendverklarings deur die maatskappy ooreenstem. In hierdie geval stel Everingham & Hopkins (1995: 491) voor dat die markwaarde van die aandele as dividende in die staat van verandering in ekwiteit getoon word.

'n Maatskappy kan egter ook 'n kapitalisasie-uitgifte maak met die doel om die markprys van die aandele te laat daal om sodoende die aandele meer bemerkbaar te maak. In so 'n geval is dit duidelik dat die maatskappy nie bedoel om 'n dividend te verklaar nie. Die aandeelhouders het nie 'n werklike of potensiële kontantdividend opgegee nie en die enigste voordeel vir die aandeelhouders is die moontlikheid van 'n groter markwaarde vir hulle aandeelhouding as gevolg van die moontlike toename in die vraag na die aandele. Die uitreiking van die aandele is dus 'n kapitalisasie-uitgifte en moet as sodanig rekeningkundig verantwoord word.

5.3.6 Die aanwending van die aandeelpremierekening

Maatskappye mag hulle aandeelpremierekening aanwend vir 'n kapitalisasie-uitgifte. Volgens Everingham & Hopkins (1995: 491) gebeur dit baie selde maar die vraag ontstaan tog of die aanwending van die aandeelpremierekening die aard van die transaksie verander. Volgens hulle bly die aard van die transaksie dieselfde mits dit nog steeds die bedoeling van die maatskappy is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te gee. Wanneer die aandeelpremierekening wel aangewend word, moet die finansiële state 'n aantekening bevat wat aandui dat 'n gedeelte van die maatskappy se kapitaal vir 'n verdeling aangewend word (Everingham & Hopkins, 1995: 496). Volgens Beggs (1995) behoort die volle kontantekwivalente bedrag van die dividende steeds as dividende in die staat van verandering in ekwiteit beskou te word, maar 'n oordrag gelyk aan die pariwaarde van die aandele uitgereik, kan vanuit die aandeelpremierekening na verdeelbare reserwes gemaak word.

5.3.7 Die berekening van verdienste per aandeel

Die berekening van die verdienste per aandeel word beïnvloed deur die aard van die aandele wat uitgereik word (sien 4.5.4). Aangesien die gevolgtrekking gemaak is dat die wese van die skripdividendtransaksie is dat 'n dividend verklaar word en dat aandeelhouders hierdie dividend vrywillig in aandele van die maatskappy belê, word die aandele-uitgifte vir verdienste per aandeel-doeleindes as 'n regte-uitgifte beskou. Die aantal aandele wat uitgereik word, word geweeg vanaf die datum wat die kontantdividend betaal word (Everingham & Hopkins, 1995: 496).

5.3.8 Kapitalisasie-aandele ontvang

Kapitalisasie-aandele wat ontvang word, behoort ook ooreenkomstig die aard van die transaksie verantwoord te word. Wanneer die doel van die aandele-uitreiking was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf, is die aandele dividende ontvang en moet dit in die inkomstestaat aangeteken word teen die kontantekwivalente waarde daarvan. Die drawaarde van die belegging moet dus gedebiteer word met die kontantekwivalente waarde van die aandele wat verkry is en dividende ontvang moet met hierdie selfde bedrag gekrediteer word. Die gedeelte van dividende wat kontant ontvang word, behoort afsonderlik van dividende wat in die vorm van kapitalisasie-aandele ontvang word in die aantekeninge geopenbaar te word.

5.3.9 Die berekening van SBM

SBM behoort vir rekeningkundige doeleindes bereken te word op die interim kontantdividend en die beraamde finale kontantdividend. As die werklike finale kontantdividend in die volgende jaar van die beraamde finale kontantdividend verskil, moet 'n aanpassing aan die SBM-voorsiening van daardie jaar gemaak word.

Aangesien die gedeelte van die dividend wat in die vorm van aandele vereffen word vir SBM-doeleindes as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou word, behoort enige aandele wat in plaas van 'n kontantdividend ontvang word ook as kapitalisasie-aandele beskou te word en behoort dit nie van dividende verklaar afgetrek te word wanneer SBM bereken word nie (Everingham & Hopkins, 1995: 498).

Volgens Hattingh (2000: 27) het die *International Accounting Standards Committee* (IASC) E68 gepubliseer wat voorstel dat SBM eers as 'n las erken behoort te word in die jaar waarin die dividend as 'n las erken word. 'n Dividend wat na jaareinde verklaar word, mag volgens RE 107 nie op jaareinde as 'n bedryfslas voorsien word nie en gevolglik sou die SBM dan ook nie as 'n aanspreeklikheid erken kon word nie. Volgens Hattingh (2000: 27) is SBM 'n belasting op wins al word dit op dividende bereken. Op jaareinde is die wins reeds verdien en die dividend wat na jaareinde verklaar word, bevestig juis die bestaan van 'n aanspreeklikheid ten opsigte van die SBM op jaareinde. Hy stel dus voor dat die SBM voorsien word in die jaar waarin die wins ten opsigte waarvan die dividend verklaar is, verdien is. Volgens hierdie metode sal die dividend en die SBM in dieselfde tydperk in die staat van verandering in ekwiteit en die inkomstestaat voorsien word. Die voorsiening van die SBM as 'n aanspreeklikheid op jaareinde is egter teenstrydig met RE 130 waarvolgens sodanige aanspreeklikheid slegs voorsien kan word as daar 'n huidige verpligting is wat reeds op jaareinde bestaan. Aangesien die dividend nie op jaareinde verklaar is nie kan die aanspreeklikheid vir die SBM gevolglik nie op jaareinde bestaan nie. Alhoewel dit veral vir die berekening van die dividenddekking verkieslik is dat die dividend en die SBM in dieselfde jaar in die staat van verandering in ekwiteit en die inkomstestaat voorsien word, lyk dit nie asof dit ingevolge die huidige Suid-Afrikaanse

rekeningkundige praktyk moontlik is nie. Om hierdie rede word voorgestel dat daar in 'n aantekening by die staat van verandering in ekwiteit aangedui word dat 'n bedrag gelyk aan die SBM op die beraamde kontantdividend in die volgende jaar as SBM voorsien gaan word.

Aangesien die kontantdividend aan SBM onderworpe is, kan die maatskappy volgens Beggs (1995) die kontantdividend verminder met die SBM daarop van toepassing. Die kontantekwivalent van die kontantdividend en die skripdividend hoef dus nie gelyk te wees nie. In sulke omstandighede sal dit vir die aandeelhouer meer voordelig wees om die aandele eerder as die kontantdividend te kies.

5.4 Openbaarmaking

5.4.1 Dividende in die staat van verandering in ekwiteit

FRS 20 vereis dat die volle kontantekwivalent van die dividend in die staat van verandering in ekwiteit getoon word. Die gedeelte van die interim dividend wat werklik in kontant vereffen is, moet apart van die gedeelte wat in aandele vereffen is, in die aantekeninge by die finansiële state geopenbaar word. Die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant vereffen gaan word, moet apart van die gedeelte van die dividend wat na raming in die vorm van aandele vereffen gaan word, geopenbaar word.

Daar word voorgestel dat hierdie openbaarmakingsvereiste van FRS 20 ook in Suid-Afrika toegepas word en dat die aantekening soos volg lyk:

Verdelings aan aandeelhouders

Interim verdeling	100
Finale verdeling	<u>200</u>
Totale verdeling aan gewone aandeelhouders	<u>300</u>
Bestaande uit	
Interim dividende betaal	60
Kapitalisasie-aandele in plaas van interim dividend	40
Aandele-afwagreserwe ten opsigte van finale verdeling	150
Dividend betaalbaar	<u>50</u>
	<u>300</u>

Daar word beraam dat 25% van die aandeelhouders wat vir die finale verdeling in aanmerking kom die kontantdividend gaan kies.

RE 104 vereis dat die dividend per aandeel geopenbaar word en hierdie berekening moet op die totale kontantekwivalent van die dividend gebaseer word (Everingham & Hopkins, 1995: 497).

5.4.2 Skripdividendskemas

Volledige inligting oor die skripdividendskema behoort in die aantekeninge by die finansiële state of in die direkteursverslag geopenbaar te word. Dit sal inligting oor die voorwaardes van die skema insluit. Die uitkoms van skripdividendskemas wat nie op die vorige balansstaatdatum afgehandel was nie behoort ook in die aantekeninge by die finansiële state geopenbaar te word (Beggs, 1995).

5.4.3 Aandelekapitaal en aandelepremie

Die aantal aandele wat ten opsigte van die interim en finale dividend uitgereik is en die kontantekwivalente waarde daarvan moet in die aantekeninge by die finansiële state geopenbaar word.

5.4.4 Aandele-afwagreserwe

Enige bewegings wat gedurende die jaar in die aandele-afwagreserwe plaasgevind het, behoort in die staat van verandering in ekwiteit of in die aantekeninge by die finansiële state geopenbaar te word (Beggs, 1995).

5.4.5 Verandering in dividendbeleid

As 'n maatskappy sy dividendbeleid van die betaling van kontantdividende na 'n skripdividendskema verander, moet die uitwerking van hierdie verandering op verdienste per aandeel en dividenddekking geopenbaar word. Die rede hiervoor is dat die maatskappy in die jaar van verandering die betaling van SBM grootliks gaan vermy. Aangesien SBM deel van die normale belastinguitgawe in die inkomstestaat uitmaak, gaan dit 'n positiewe uitwerking hê op die maatskappy se verdienste en die daarmee gepaardgaande berekening van die verdienste per aandeel. As gevolg van die hoër verdienste gaan die dividenddekking ook nie met die historiese dividenddekking vergelykbaar wees nie (Everingham & Hopkins, 1995: 498).

5.4.6 Voorwaardelike aanspreeklikheid

Maatskappye wat 'n beraming maak van die aantal aandeelhouders wat die aandele in plaas van die kontantdividend gaan kies, toon die beraamde kontantdividend as 'n bedryfslas. Wanneer die finansiële state gefinaliseer word voordat die aandeelhouders

hul keuses uitgeoefen het, moet 'n voorwaardelike aanspreeklikheid gelyk aan die aandeel-afwagreserwe en SBM bereken op die bedrag van hierdie reserwe, geopenbaar word (Everingham & Hopkins, 1995: 499).

5.4.7 Kontantvloeistaat

Die dividende wat werklik gedurende die jaar kontant betaal is, moet as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat geopenbaar word. Wanneer die maatskappy ten opsigte van die finale dividend 'n beraming gemaak het, word voorgestel dat die aantekening by die kontantvloeistaat soos volg lyk:

Dividende betaal	
Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxx
Onder/oorvoorsiening van aandeel-afwagreserwe	xxx
Verdelings volgens inkomtestaat	xxx
Oorgedra na aandeel-afwagreserwe	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	(<u>xxx</u>)
Dividende betaal	<u>xxx</u>

Die gedeelte van die dividend wat in die vorm van aandeel vereffen word, moet in die aantekening wat met nie-kontantransaksies handel, geopenbaar word.

5.4.8 Dividend ontvang

Dividende wat kontant ontvang is of na raming ontvang gaan word, moet apart van dividende wat in die vorm van kapitalisasie-aandeel ontvang is of na raming ontvang gaan word, in die aantekeninge by die finansiële state geopenbaar word.

5.5 Samevatting

Kapitalisasie-aandele wat deel uitmaak van die ekwiteitskapitaal van 'n maatskappy word uitgesluit van die definisie van 'n dividend volgens die Inkomstebelastingwet en is dus nie onderhewig aan SBM nie. SBM vorm deel van die normale belasting in die inkomstestaat en 'n laer belastinguitgawe het 'n hoër verdienste, verdienste per aandeel en dividenddekking tot gevolg. As gevolg van hierdie voordele verbonde aan 'n skripdividend in vergelyking met 'n kontantdividend sal maatskappye voortgaan om skripdividendskemas aan te bied.

Die herbeleggingsbenadering en die kapitalisasie-uitgiftebenadering het verskillende uitwerkings op verdeelbare reserwes, die behoue wins hipotese en die berekening van verdienste per aandeel. As gevolg van hierdie verskille is dit belangrik dat 'n teoreties geregverdigde metode van verantwoording vir skripdividendskemas in Suid-Afrika gevind word. Die SAIGR verskaf geen leiding aan maatskappye oor die geskikte rekeningkundige metode van verantwoording vir skripdividendskemas nie. Maatskappye sal dus voortgaan om die metode te kies wat in hulle omstandighede die voordeligste is.

Die rekeningkundige metodes wat in die Verenigde State van Amerika en die Verenigde Koningryk toegepas word, los egter nie die probleme op wat in Suid-Afrika ondervind word nie. Die dividend-herbeleggingskemas van die Verenigde State van Amerika stem nie heeltemal ooreen met die Suid-Afrikaanse skripdividendskemas nie en maatskappye in die Verenigde Koningryk kan net soos maatskappye in Suid-Afrika die herbeleggingsbenadering of die kapitalisasie-

uitgiftebenadering toepas. Nieu-Seeland het egter 'n standpunt uitgereik wat die herbeleggingsbenadering voorstaan. Die herbeleggingsbenadering voldoen aan die wese bo vorm-beginsel en vervolgens word aan die hand gedoen dat dit ook in Suid-Afrika toegepas word. Sekere riglyne word ook hierbo aan die opstellers van finansiële state verskaf oor die inligting wat geopenbaar behoort te word om die finansiële state meer nuttig vir die gebruikers van die state te maak.

HOOFSTUK 6

'n EMPIRIESE ONDERSOEK VAN 40 SUID-AFRIKAANSE MAATSKAPPYE SE FINANSIËLE STATE

6.1 Inleiding

In hierdie hoofstuk word die metode waarvolgens 'n verteenwoordigende steekproef van 40 maatskappye geselekteer is, bespreek en die metode wat gevolg is om die geselekteerde maatskappye se finansiële state te ondersoek, beskryf. Verder word die opgesomde uitslae van die empiriese ondersoek uiteengesit.

6.2 Die steekproef

Die JSE Bulletin gee jaarliks in die *Company Information*-gedeelte van die tydskrif 'n opsomming van sekere gebeurtenisse binne alle genoteerde maatskappye. Onder andere word alle skripdividendskemas wat in die verlede deur genoteerde maatskappye aangebied is in hierdie opsomming uiteengesit. Die JSE Bulletin van Desember 1999 is ondersoek en al die maatskappye wat in die tydperk tussen 1993 en 1999 skripdividendskemas aangebied het, is geïdentifiseer. Hierdie tydperk word gekies aangesien dit die tydperk is sedert SBM in werking gestel is. Met hierdie ondersoek van die JSE Bulletin is opgemerk dat maatskappye voor 1993 selde skripdividendskemas aangebied het.

Honderd en sestig genoteerde maatskappye wat op enige stadium in hierdie tydperk 'n skripdividendskema aangebied het, is geïdentifiseer en in Bylae 1 gelys. Aangesien die openbaarmakingsvereistes van maatskappye in die Finansiële Dienste-sektor en die Mynbousektor in sekere opsigte van ander maatskappye se

openbaarmakingsvereistes verskil, is maatskappye wat in hierdie sektore val nie vir hierdie steekproef in ag geneem nie. Die oorblywende 122 maatskappye is alfabeties genommer en word in Bylae 2 uiteengesit.

Twee steekproewe is met behulp van Microsoft Excel 97 se *sampling analysis tool* geselekteer. Die *input range* verteenwoordig die universum en dit was in hierdie geval die nommers 1 tot 122. Die eerste steekproef bestaan uit 40 ewekansige nommers en die tweede een uit 15 ewekansige nommers. Die doel van die tweede steekproef was om addisionele nommers beskikbaar te hê as 'n maatskappy wat volgens die eerste steekproef geselekteer behoort te word om een of ander rede nie gebruik kan word nie. Hierdie twee steekproewe word in Bylae 3 gelys.

Die doel was om 'n verteenwoordigende steekproef van 40 maatskappye te selekteer. Die maatskappynommer wat volgens Bylae 2 telkens met die ewekansige nommer van die eerste steekproef ooreenstem, is geselekteer. Maatskappye wat in die eerste steekproef ingesluit is maar wie se notering intussen opgehef is, is nie geselekteer nie en ander maatskappye is volgens die tweede steekproef in hulle plek geselekteer. Die maatskappye wat geselekteer is, word in Bylae 4 uiteengesit.

6.3 Ondersoekmetodiek

Uit die JSE Bulletin van 1999 is een van die jare waarin elkeen van die 40 geselekteerde maatskappy 'n skripdividend verklaar het, se finansiële state gekies om ondersoek te word. Daar is sover moontlik gepoog om vir maatskappye wat meer as een keer in die tydperk 'n skripdividend verklaar het die mees onlangse jaar te kies.

Die ondersoek na die maatskappy se finansiële state het die volgende behels:

- Die finansiële state wat geselekteer is, is eerstens ondersoek om te bepaal of die maatskappy die kapitalisasie-uitgiftebenadering of die herbeleggingsbenadering toegepas het. Ten einde dit te bepaal is gedetailleerde berekeninge gedoen wat in Bylae 5 uiteengesit word.
- Elke maatskappy se verdienste per aandeel-aantekening is ondersoek om te bepaal of die aandele wat in plaas van die dividend uitgereik is, beskou is as 'n regte-uitgifte of as 'n kapitalisasie-uitgifte. Die rede hiervoor was om te bepaal of die maatskappy die aandele wat in die plek van die kontantdividend uitgereik is konsekwent vir rekeningkundige en verdienste per aandeel-doeleindes behandel het.
- Die finansiële state is ook ondersoek om te bepaal watter inligting aangaande die skripdividendskema openbaar gemaak is. Daar is veral klem gelê op die direkteursverslag, die rekeningkundige beleidsaantekening, die dividend-aantekening en die kontantvloei-inligting.
- Daar is probeer om elke maatskappy se SBM te herbereken om te bepaal of die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is as 'n dividend beskou is en daarom ingesluit is vir die berekening van SBM of nie. Dit was egter nie in alle gevalle moontlik om 'n maatskappy se SBM te herbereken nie omdat die inligting oor dividendsiklusse en belastingkrediete nie altyd beskikbaar was nie. Dividende wat vanaf volfiliale ontvang word, behoort nie in aanmerking gebring te word wanneer SBM bereken word nie maar dit was nie altyd moontlik om te bepaal watter dividende vanaf volfiliale ontvang is nie. Die gedeelte van dividende wat in die vorm van aandele ontvang is, is ook selde deur maatskappye afsonderlik geopenbaar en dit sal ook die SBM-berekening beïnvloed.

- Die verdeelbare reserwes van die jaar wat ondersoek is saam met die vergelykende jaar is ontleed om te bepaal of die vlak daarvan 'n invloed op die maatskappy se keuse van rekeningkundige metode gehad het.

Volledige inligting aangaande die uitslag van die ondersoek word in Bylae 5 uiteengesit. Hieronder volg 'n opsomming van die uitslag van die ondersoek.

6.4 Opgesomde uitslae van empiriese ondersoek

6.4.1 Die rekeningkundige benadering toegepas

	Maatskappy	Herbeleggings- benadering		Kapitalisasie- uitgifte- benadering
		Aandele- afwagreserwe	Geen aandele afwagreserwe	
1.	Pretoria Portland Cement		√	
2.	Gundle	√		
3.	Frame Group Holdings		√	
4.	Haggie	√		
5.	Truworths International			√
6.	Liblife Strategic Investments		√	
7.	T&N Holdings	√		
8.	Alliance Pharmaceuticals		√	
9.	Tongaat-Hulett Group		√	

	Maatskappy	Herbeleggings- benadering		Kapitalisasie- uitgifte- benadering
		Aandele- afwagreserwe	Geen aandele afwagreserwe	
10.	Edgars Stores	√		
11.	Nu-World Holdings	√		
12.	Unihold		√	
13.	Premier Group		√	
14.	Combined Motor Holdings	√		
15.	Seardel Investment Corporation	√		
16.	Grindrod Unicorn Group		√	
17.	Bowler Metcalf			√
18.	Barlow	√		
19.	JD Group		√	
20.	Foschini Limited	√		
21.	Profurn	√		
22.	New Clicks Holdings	√		
23.	Ellerine Holdings		√	
24.	Logtek Holdings		√	
25.	USKO	√		
26.	Sasani	√		
27.	Pepgro		√	

	Maatskappy	Herbeleggings- benadering		Kapitalisasie- uitgifte- benadering
		Aandele- afwagreserwe	Geen aandele afwagreserwe	
28.	Rex Trueform Clothing Company	√		
29.	Spescom Electronics	√		
30.	Pepkor		√	
31.	Johnnic Holdings	√		
32.	Sasol			√
33.	Education Investment Corporation	√		
34.	General Optical Company		√	
35.	Advanced Technical Systems	√		
36.	South African Breweries	√		
37.	Tiger Wheels	√		
38.	Invicta Holdings			√
39.	Highveld Steel and Vanadium Corporation	√		
40.	Wooltru			√

Vyf en dertig (87.5%) van die 40 maatskappye het die herbeleggingsbenadering toegepas. Hulle huldig met ander woorde die standpunt dat hulle 'n dividend verklaar het en aan aandeelhouders die keuse gebied het om hierdie dividend in aandele van die maatskappy te belê. Van hierdie 35 maatskappye het 21 (60%) 'n beraming van die

aantal aandeelhouders gemaak wat die aandele in plaas van die kontantdividend gaan kies, en hierdie gedeelte van die dividend na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra. Die ander 14 (40%) maatskappye het die volle kontantdividend as 'n bedryfslas voorsien.

Vyf (12.5%) van die 40 maatskappye het die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas. Hulle het met ander woorde tot die gevolgtrekking gekom dat die aandeelhouders wat die aandele gekies het hulle dividend verbeur het en kapitalisasie-aandele ontvang het.

6.4.2 Die verdienste per aandeel-berekening

6.4.2.1 Maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het

	Maatskappy	Verdienste per aandeel-berekening		
		Geen inligting	Regte-uitgifte	Kapitalisasie-uitgifte
1.	Pretoria Portland Cement		√	
2.	Gundle		√	
3.	Frame Group Holdings		√	
4.	Haggie		√	
5.	Liblife Strategic Investments		√	
6.	T&N Holdings		√	
7.	Alliance Pharmaceuticals		√	
8.	Tongaat-Hulett Group		√	
9.	Edgars Stores		√	

	Maatskappy	Verdienste per aandeel-berekening		
		Geen inligting	Regte-uitgifte	Kapitalisasie- uitgifte
10.	Nu-World Holdings	√		
11.	Unihold			√
12.	Premier Group		√	
13.	Combined Motor Holdings			√
14.	Sear del Investment Corporation		√	
15.	Grindrod Unicorn Group		√	
16.	Barlow		√	
17.	JD Group	√		
18.	Foschini Limited			√
19.	Profurn		√	
20.	New Clicks Holdings		√	
21.	Ellerine Holdings		√	
22.	Logtek Holdings		√	
23.	USKO		√	
24.	Sasani		√	
25.	Pepgro		√	
26.	Rex Trueform Clothing Company		√	
27.	Spescom Electronics		√	
28.	Pepkor		√	
29.	Johnnic Holdings		√	

	Maatskappy	Verdienste per aandeel-berekening		
		Geen inligting	Regte-uitgifte	Kapitalisasie-uitgifte
30.	Education Investment Corporation		√	
31.	General Optical Company		√	
32.	Advanced Technical Systems		√	
33.	South African Breweries		√	
34.	Tiger Wheels		√	
35.	Highveld Steel and Vanadium Corporation		√	

Van die 35 maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het, het 30 (85.71%) die verdienste per aandeel korrek bereken deur die aandele wat uitgereik is te beskou as 'n regte-uitgifte. 3 (8.57%) van die maatskappye het egter, in teenstelling met die herbeleggingsbenadering, die aandele wat uitgereik is vir verdienste per aandeel-doeleindes beskou as 'n kapitalisasie-uitgifte en 2 (5.71%) van die maatskappye het nie die inligting oor hulle verdienste per aandeel-berekening geopenbaar nie.

6.4.2.2 Maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het

	Maatskappy	Verdienste per aandeel-berekening		
		Geen inligting	Regte-uitgifte	Kapitalisasie-uitgifte
1.	Truworths International		√	
2.	Bowler Metcalf		√	
3.	Sasol		√	
4.	Invicta Holdings		√	
5.	Wooltru		√	

Al 5 (100%) die maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het, het die aandele vir verdienste per aandeel-doeleindes as 'n regte-uitgifte beskou. Dit is teenstrydig met die kapitalisasie-uitgiftebenadering wat juis die uitgangspunt huldig dat die aandeelhouers hulle kontantdividend verbeur en in die plek daarvan kapitalisasie-aandele ontvang. Deur die aandele as 'n regte-uitgifte te beskou, word verdienste per aandeel hoër getoon as wat die geval sou wees as die aandele as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou sou word. Hulle het met ander woorde met die toepassing van hierdie benadering bewerkstellig dat verdeelbare reserwes die minimum verminder is, maar ook deur die aandele as 'n regte-uitgifte te beskou die hoogste moontlike verdienste per aandeel getoon.

6.4.3 Openbaarmaking

6.4.3.1 Maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het en 'n beraming van die aantal aandeelhouders gemaak het wat die aandele in plaas van die kontantdividend gaan kies

Die finansiële state wat ondersoek is se openbaarmaking van skripdividendtransaksies is vergelyk met die openbaarmaking wat in hoofstuk 5 voorgestel word. Die openbaarmaking wat in die onderskeie finansiële state ondersoek is, kan soos volg opgesom word:

1. Die gedeelte van die interim dividend wat kontant betaal is, word afsonderlik van die gedeelte wat in die vorm van aandele vereffen is, geopenbaar. Die gedeelte van die finale dividend wat na raming in kontant betaal gaan word, word afsonderlik van die gedeelte wat na raming in die vorm van aandele vereffen gaan word, geopenbaar.
2. Die aantal kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, word geopenbaar.
3. Die rekeningkundige beleid ten opsigte van skripdividendskemas word geopenbaar.
4. 'n Voorwaardelike aanspreeklikheid gelyk aan die aandele-afwagreserwe en SBM bereken op die bedrag van hierdie reserwe word geopenbaar.
5. Die gedeelte van die dividend wat kontant vereffen is, word in die kontantvloeistaat geopenbaar.
6. Die aantekeninge by die kontantvloeistaat toon 'n uiteensetting van die dividend betaalbaar aan die begin van die jaar, die dividend volgens die inkomstestaat, die gedeelte oorgedra na 'n aandele-afwagreserwe en die dividend kontant betaal.

In die tabel hieronder word aangedui aan watter van die openbaarmakingsvereistes elke maatskappy voldoen het.

	Maatskappy	Openbaarmaking					
		1	2	3	4	5	6
1.	Gundle	√	√	√	X	√	√
2.	Haggie	√	√	X	X	√	X
3.	T & N Holdings	√	√	X	X	√	X
4.	Edgars Stores	√	√	√	X	√	√
5.	Nu-World Holdings	√	√	X	X	√	√
6.	Combined Motor Holdings	X	√	X	X	√	X
7.	Sear del Investment Corporation	X	√	X	X	?	X
8.	Barlow	√	√	√	X	√	√
9.	Foschini Limited	√	√	X	X	√	X
10.	Profurn	X	√	√	X	√	X
11.	New Clicks Holdings	√	√	X	X	√	√
12.	USKO	√	√	X	X	√	√
13.	Sasani	X	√	√	X	√	√
14.	Rex Trueform Clothing Company	√	√	X	X	√	X
15.	Spescom Electronics	X	√	√	X	√	√
16.	Johnnic Holdings	√	√	X	X	√	√
17.	Education Investment Corporation	X	√	X	X	X	X
18.	Advanced Technical Systems	X	√	X	X	√	√

	Maatskappy	Openbaarmaking					
		1	2	3	4	5	6
19.	South African Breweries	√	√	√	X	√	√
20.	Tiger Wheels	√	√	√	X	√	X
21.	Highveld Steel and Vanadium Corporation	√	X	X	X	√	√

Alhoewel hierdie 21 maatskappye die herbeleggingsbenadering toegepas het, wat in hoofstuk 5 aanbeveel word, verskil die openbaarmaking in baie opsigte van dié wat voorgestel word.

Veertien (66.67%) van die 21 maatskappye het inligting in verband met die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, of gaan word, en die gedeelte wat in die vorm van aandele vereffen is, of gaan word, geopenbaar. Twintig (95.24%) van die maatskappye het die aantal aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, geopenbaar. Agt (38.10%) van die maatskappye het hulle rekeningkundige beleid oor skripdividendskemas geopenbaar, terwyl nie een maatskappy 'n voorwaardelike aanspreeklikheid gelyk aan die aandele-afwagreserwe en die SBM daarop geopenbaar het nie. Negentien (90.48%) van die maatskappye het die dividend wat kontant betaal is as 'n kontantuitvloei in die kontantvloeistaat getoon. Seardel se bedrae in die aantekeninge by die kontantvloeistaat het nie met die bedrae in die inkomstestaats ooreengestem nie en dit was nie moontlik om te bepaal watter gedeelte van die dividend as kontantuitvloei in die kontantvloeistaat getoon is nie. Twaalf (57.14%) van die maatskappye het voldoende inligting in die aantekeninge by die

kontantvloeistaat getoon sodat die totale dividend volgens die inkomstestaat gerekonsilieer kon word met die dividend wat gedurende die jaar kontant betaal is.

6.4.3.2 Maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het en die volle bedryfslas voorsien het

Die openbaarmaking wat in die onderskeie finansiële state ondersoek is, kan soos volg opgesom word:

1. 'n Verduideliking dat die volle dividend as bedryfslas voorsien is, word verskaf.
2. Die aantal kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, word geopenbaar.
3. Die rekeningkundige beleid ten opsigte van skripdividende word geopenbaar.
4. Die gedeelte van die dividend wat kontant vereffen is, word in die kontantvloeistaat geopenbaar.
5. Die aantekeninge by die kontantvloeistaat toon 'n uiteensetting van die dividend betaalbaar aan die begin van die jaar, die dividend volgens die inkomstestaat, die gedeelte oorgedra na 'n aandele-afwagreserwe en die dividend kontant betaal.

Aangesien hierdie maatskappye die volle bedryfslas voorsien het, is dit nie vir hulle nodig om 'n voorwaardelike aanspreeklikheid gelyk aan die aandele-afwagreserwe en SBM bereken op die bedrag van hierdie reserwe te openbaar nie.

	Maatskappy	Openbaarmaking				
		1	2	3	4	5
1.	Pretoria Portland Cement	√	√	X	√	√
2.	Frame Group Holdings	X	√	X	√	X
3.	Liblife Strategic Investments	X	√	X	X	X
4.	Alliance Pharmaceuticals	X	√	X	√	X
5.	Tongaat-Hulett Group	X	√	X	√	√
6.	Unihold	√	√	X	X	X
7.	Premier Group	X	√	√	√	√
8.	Grindrod Unicorn Group	X	X	X	√	√
9.	JD Group	√	√	X	√	√
10.	Ellerine Holdings	X	√	X	√	√
11.	Logtek Holdings	X	X	X	X	X
12.	Pepgro	X	√	X	√	X
13.	Pepkor	X	√	X	√	X
14.	General Optical Company	X	√	X	X	X

Hierdie 14 maatskappye het ook die herbeleggingsbenadering, wat in hoofstuk 5 voorgestel word, toegepas maar net soos by 6.4.3.1 verskil hulle openbaarmaking van die voorgestelde openbaarmaking.

Net 3 van die 14 maatskappye (21.43%) het inligting oor die kapitalisasie-uitgifte en die feit dat die volle bedryfslas voorsien is, geopenbaar. Twaalf van die maatskappye

(85.71%) het die aantal kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, geopenbaar, terwyl net 1 (7.14%) van die maatskappye die rekeningkundige beleid oor skripdividendskemas geopenbaar het. Tien (71.43%) van hierdie maatskappye het die kontantdividend betaal as kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat geopenbaar, maar net 6 (42.86%) maatskappye het voldoende inligting in die aantekeninge by die kontantvloeistaat verskaf sodat die totale dividend volgens die inkomstestaat gerekonsilieer kon word met die dividend wat gedurende die jaar kontant betaal is.

6.4.3.3 Maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het

Aangesien hierdie maatskappye nie die herbeleggingsbenadering wat in hoofstuk 5 voorgestel word, toegepas het nie het dit geen nut om hulle openbaarmaking volledig te ontleed nie.

6.4.4 Die berekening van sekondêre belasting op maatskappye

6.4.4.1 Maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het

Die SBM van die maatskappye is sover moontlik herbereken om te bepaal hoe die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is vir SBM-doeleindes beskou is. Die verskillende metodes waarvolgens die maatskappye SBM bereken het, word hieronder uiteengesit:

1. SBM word op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien maar in die volgende jaar word 'n aanpassing vir die gedeelte wat in aandele vereffen is, gemaak.
2. SBM word in die jaar waarin die betaling gemaak word op die kontantdividend voorsien.

3. SBM word op die totale kontantekwivalent van die dividend voorsien en geen aanpassings word daaraan gemaak nie.
4. Geen SBM word voorsien nie aangesien dividende ontvang meer was as die dividende wat verklaar is of gelyk daaraan was.
5. Geen SBM word voorsien nie aangesien die maatskappy 'n ongebruikte belastingkrediet daarvoor het.
6. Dit was nie moontlik om te bepaal hoe die maatskappy SBM bereken het nie.

Maatskappy		SBM-berekening					
		1	2	3	4	5	6
1.	Pretoria Portland Cement	√					
2.	Gundle		√				
3.	Frame Group Holdings			√			
4.	Haggie	√					
5.	Liblife Strategic Investments				√		
6.	T&N Holdings	√					
7.	Alliance Pharmaceuticals			√			
8.	Tongaat-Hulett Group						√
9.	Edgars Stores	√					
10.	Nu-World Holdings		√				
11.	Unihold		√				
12.	Premier Group					√	
13.	Combined Motor Holdings	√					
14.	Sear del Investment Corporation						√

Maatskappy		SBM-berekening					
		1	2	3	4	5	6
15.	Grindrod Unicorn Group	√					
16.	Barlow	√					
17.	JD Group		√				
18.	Foschini Limited	√					
19.	Profurn				√		
20.	New Clicks Holdings	√					
21.	Ellerine Holdings						√
22.	Logtek Holdings			√			
23.	USKO	√					
24.	Sasani	√					
25.	Pepgro					√	
26.	Rex Trueform Clothing Company	√					
27.	Spescom Electronics				√		
28.	Pepkor						√
29.	Johnnic Holdings				√		
30.	Education Investment Corporation						√
31.	General Optical Company						√
32.	Advanced Technical Systems				√		
33.	South African Breweries					√	
34.	Tiger Wheels				√		

	Maatskappy	SBM-berekening					
		1	2	3	4	5	6
35	Highveld Steel and Vanadium Corporation						√

Twaalf (34.29%) van die 35 maatskappye het SBM op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien maar in die volgende jaar 'n aanpassing vir die gedeelte wat in aandele vereffen is, gemaak. Dit is ook die metode wat in hoofstuk 5 voorgestel word. Vier (11.43%) van die maatskappye het eers die SBM in die jaar waarin die dividend betaal is, voorsien. Hulle het ook net op die kontantdividend SBM voorsien, maar eers betaal toe hulle seker was watter gedeelte van die dividend kontant was. Drie (8.57%) van die maatskappye het op die totale dividend, insluitende die kapitalisasie-aandele, SBM voorsien. Ses (17.14%) van die maatskappye het nie SBM voorsien nie aangesien die dividende wat hulle ontvang het meer was as die dividende wat hulle verklaar het. Dit was met ander woorde nie moontlik om te bepaal of hulle SBM op die kapitalisasie-aandele sou voorsien nie. Van hierdie maatskappye het Spescom Electronics en Tiger Wheels dividende van filiale ontvang wat gelyk was aan die dividende wat hulle verklaar het en dit lyk gevolglik asof hulle die kapitalisasie-aandele as 'n dividend vir SBM-doeleindes beskou het. Drie (8.57%) van die maatskappye het nie SBM voorsien nie aangesien hulle 'n belastingkrediet vir SBM gehad het. Dit is dus ook nie in hulle geval moontlik om te bepaal hoe hulle SBM sou bereken het nie. In die geval van 7 (20%) van die maatskappye was dit nie moontlik om te bepaal hoe die SBM bereken is nie.

6.4.4.2 Maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het

Die verskillende metodes waarvolgens die maatskappye SBM bereken het, word hieronder uiteengesit:

1. Geen SBM is voorsien nie aangesien die dividende ontvang gelyk was aan die dividende wat verklaar is. Die kapitalisasie-uitgifte is nie by dividende verklaar ingesluit nie en hierdie maatskappye het dus effektief net op die kontantdividend SBM voorsien.
2. SBM is aanvanklik op die totale dividend voorsien maar die volgende jaar se SBM-voorsiening word met die SBM op die gedeelte van die dividend wat in die vorm van aandele vereffen is, aangepas.
3. SBM word op die kontantdividend voorsien en dit word eers in die jaar waarin die betaling gemaak is, gedoen.
4. Dit is nie moontlik om te bepaal hoe die maatskappy SBM bereken het nie.

	Maatskappy	SBM-berekening			
		1	2	3	4
1.	Truworthis International	√			
2.	Bowler Metcalf		√		
3.	Sasol	√			
4.	Invicta Holdings				√
5.	Wooltru			√	

Twee (40%) van die 5 maatskappye het nie SBM voorsien nie aangesien die dividende ontvang gelyk was aan die dividende wat verklaar is. In altwee gevalle is die dividende van filiale ontvang en lyk dit asof die filiale net genoeg

kontantdividende aan die houermaatskappy betaal het om te verseker dat geen SBM betaal hoef te word nie. Een (20%) van die maatskappye (Bowler Metcalf) het aanvanklik die volle dividend in die inkomstestaat voorsien en in die volgende jaar die dividend met die kontantekwivalent van die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, verminder. Hierdie maatskappy se SBM-voorsiening het dieselfde pad gevolg in die sin dat SBM aanvanklik op die volle dividend voorsien is en in die volgende jaar is 'n aanpassing vir die oorvoorsiening gemaak. Een (20%) van die maatskappye (Wooltru) het slegs op die kontantdividend SBM voorsien, maar het die voorsiening eers gemaak toe die bedrag van die kontantdividend seker was. Dit was nie moontlik om te bepaal hoe Invicta Holdings sy SBM bereken het nie.

6.4.5 Verdeelbare reserwes

6.4.5.1 Maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het

1. Die maatskappy het voldoende reserwes om dividende te verklaar en die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom.
2. Die maatskappy het 'n opgehoopte verlies of min verdeelbare reserwes maar het ten spyte hiervan die herbeleggingsbenadering toegepas.
3. Die maatskappy het voldoende opgehoopte reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Die maatskappy het egter 'n verlies of 'n wins vir die jaar van ondersoek gemaak wat kleiner is as die dividend wat verklaar is. Die dividend is met ander woorde uit opgehoopte reserwes verklaar.
4. Dit is die maatskappy se dividendbeleid om die volle netto inkomste, wat hoofsaaklik uit dividende ontvang bestaan, as dividende te verklaar. SBM

speel met ander woorde bykans geen rol in hierdie maatskappy nie, omdat die dividende ontvang en die dividende verklaar mekaar uitkanselleer. Die maatskappy pas die herbeleggingsbenadering toe aangesien dit die bedoeling is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf.

5. Die maatskappy het nie voldoende reserwes gehad om die herbeleggingsbenadering toe te pas nie, maar die groep het egter voldoende reserwes gehad. Die maatskappy kon gevolglik die herbeleggingsbenadering toegepas sonder om bekommerd te wees oor die invloed van hierdie benadering op toekomstige verdelings aan aandeelhouders.
6. Die maatskappy het nie voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas en die dividend te handhaaf nie en het nie 'n dividend in die volgende jaar verklaar nie, of het in die volgende jaar sy beleid na die kapitalisasie-uitgiftebenadering verander.

	Maatskappy	Verdeelbare reserwes					
		1	2	3	4	5	6
1.	Pretoria Portland Cement	√					
2.	Gundle		√				
3.	Frame Group Holdings	√					
4.	Haggie			√			
5.	Liblife Strategic Investments				√		
6.	T&N Holdings	√					
7.	Alliance Pharmaceuticals	√					
8.	Tongaat-Hulett Group	√					

Maatskappy		Verdeelbare reserwes					
		1	2	3	4	5	6
9.	Edgars Stores	√					
10.	Nu-World Holdings					√	
11.	Unihold					√	
12.	Premier Group			√			
13.	Combined Motor Holdings	√					
14.	Sear del Investment Corporation			√			
15.	Grindrod Unicorn Group	√					
16.	Barlow	√					
17.	JD Group			√			
18.	Foschini Limited						√
19.	Profurn	√					
20.	New Clicks Holdings				√		
21.	Ellerine Holdings	√					
22.	Logtek Holdings				√		
23.	USKO		√				
24.	Sasani						√
25.	Pepgro	√					
26.	Rex Trueform Clothing Company	√					
27.	Spescom Electronics						√
28.	Pepkor	√					
29.	Johnnic Holdings	√					

Maatskappy		Verdeelbare reserwes					
		1	2	3	4	5	6
30.	Education Investment Corporation		√				
31.	General Optical Company	√					
32.	Advanced Technical Systems						√
33.	South African Breweries	√					
34.	Tiger Wheels				√		
35.	Highveld Steel and Vanadium Corporation				√		

Sewentien (48.57%) van die 35 maatskappye het voldoende reserwes gehad om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Drie (8.57%) van die maatskappye het die herbeleggingsbenadering toegepas ten spyte van die feit dat hulle 'n opgehoopte verlies of min verdeelbare reserwes gehad het. Dit behoort 'n goeie aanduiding vir aandeelhouders te wees dat die maatskappy positief is oor sy toekoms. Vier (11.43%) van die maatskappye het voldoende opgehoopte reserwes gehad maar het gedurende die jaar van ondersoek 'n verlies gemaak en ten spyte hiervan die herbeleggingsbenadering toegepas. As hierdie maatskappye die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het, sou dit 'n aanduiding kon wees dat die maatskappy onseker is oor die toekoms. Vyf (14.28%) van die maatskappye verklaar jaarliks die grootste gedeelte van hulle wins as dividende. Twee (5.71%) van die maatskappye het nie voldoende reserwes gehad om die herbeleggingsbenadering toe te pas nie maar die groep het voldoende reserwes gehad en was met ander woorde nie bekommerd oor die uitwerking van die herbeleggingsbenadering op toekomstige verdelings aan

aandeelhouders nie. Vier (11.43%) van die maatskappye het die herbeleggingsbenadering toegepas maar het in die volgende jaar nie voldoende reserwes gehad om die dividend te handhaaf en weer die herbeleggings benadering toe te pas nie. Drie van hierdie maatskappye het in die volgende jaar die dividend oorgeslaan wat normaalweg as baie slegte nuus deur aandeelhouders beskou word en die ander maatskappy (Foschini) het weer 'n dividend verklaar maar het dit volgens die kapitalisasie-uitgiftebenadering verantwoord.

6.4.5.2 Maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het

1. Die maatskappy het nie genoeg reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas en sy huidige dividend te handhaaf nie.
2. Die maatskappy het voldoende reserwes om die dividend te handhaaf en die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom.

	Maatskappy	Verdeelbare reserwes	
		1	2
1.	Truworths International	√	
2.	Bowler Metcalf		√
3.	Sasol	√	
4.	Invicta Holdings	√	
5.	Wooltru	√	

Vier (80%) van die 5 maatskappye het nie voldoende reserwes gehad om die herbeleggingsbenadering toe te pas en hulle dividend te handhaaf nie. Hulle pas met ander woorde die kapitalisasie-uitgiftebenadering toe om die minimum uitwerking op verdeelbare reserwes te bewerkstellig. Een (20%) van die maatskappye het voldoende reserwes gehad om die herbeleggingsbenadering toe te pas en die dividend te handhaaf.

6.5 Samevatting

'n Verteenwoordigende steekproef van 40 maatskappye wat volgens die JSE Bulletin gedurende die tydperk tussen 1993 en 1999 skripdividendskemas aangebied het se finansiële state is geselekteer. Hierdie state is ondersoek om te bepaal watter rekeningkundige benadering deur die onderskeie maatskappye toegepas is om skripdividendskemas te verantwoord. Die verdienste per aandeel-berekeninge is ondersoek om te bepaal of die aandele konsekwent vir rekeningkundige en verdienste per aandeel-doeleindes behandel is. Die inligting wat aangaande die skema geopenbaar is, is ontleed en met die voorgestelde openbaarmaking volgens hoofstuk 5 vergelyk. Laastens is die maatskappye se SBM herbereken en aan die voorgestelde berekening getoets.

87.5% van die maatskappye het die herbeleggingsbenadering toegepas wat ook die metode is wat in hoofstuk 5 vir Suid-Afrika voorgestel word. Van hierdie maatskappye het 85.71% die aandele, wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, konsekwent vir rekeningkundige en verdienste per aandeel-doeleindes beskou. Die metodes wat hierdie maatskappye toegepas het om die SBM vir rekeningkundige doeleindes te bereken verskil egter in 'n groot mate van die voorgestelde berekening

en net 34.29% van die maatskappye het die SBM ooreenkomstig die voorgestelde metode bereken.

12.5% van die maatskappye het die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas. Hulle het egter almal die aandele vir verdienste per aandeel-doeleindes as 'n regte-uitgifte beskou. 80% van hierdie maatskappye het nie voldoende reserves gehad om die herbeleggingsbenadering toe te pas nie.

Die inligting wat deur die 40 geselekteerde maatskappye geopenbaar is, verskil in 'n groot mate van die inligting wat voorgestel word om in die finansiële state geopenbaar te word. Uit die bostaande is dit duidelik dat verskillende metodes in die praktyk toegepas word wat daartoe lei dat die maatskappye se finansiële state nie onderling vergelykbaar is nie.

HOOFSTUK 7

GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

7.1 Inleiding

Hierdie studie het ten doel gehad om 'n teoreties regverdigbare rekeningkundige metode te vind waarvolgens skripdividendskemas in Suid-Afrika rekeningkundig verantwoord kan word, asook om voor te stel watter inligting aan die gebruikers van finansiële state geopenbaar behoort te word. In hierdie hoofstuk word die uitslae van die empiriese ondersoek ontleed en aanbevelings word oor die noodsaaklikheid vir 'n Suid-Afrikaanse standpunt oor skripdividendskemas gemaak.

7.2 Opsomming en gevolgtrekkings

Uit die literatuurstudie is dit duidelik dat daar in die Verenigde State nie eenstemmigheid bestaan oor die rekeningkundige hantering van 'n aandeleverdeling en 'n kapitalisasie-uitgifte nie. 'n Groot kapitalisasie-uitgifte kan, afhangende van die bewoording van die aankondiging, as 'n aandeleverdeling of as 'n groot kapitalisasie-uitgifte verantwoord word. 'n Klein kapitalisasie-uitgifte kan ook, afhangende van die bewoording van die aankondiging, as 'n aandeleverdeling of as 'n klein kapitalisasie-uitgifte verantwoord word. In Suid-Afrika en die Verenigde Koninkryk kan maatskappye die bewoording van 'n skripdividend-aankondiging manipuleer. Wanneer die bewoording sodanig is dat die aandele toegeken regtens 'n kapitalisasie-uitgifte is, word die transaksie volgens die kapitalisasie-uitgiftebenadering verantwoord. Dit beteken dat verdeelbare reserwes verminder word met die pariwaarde van die aandele uitgereik. Die aandelepremierekening kan ook aangewend word vir die aandele-uitgifte en onder hierdie omstandighede het die

transaksie geen invloed op verdeelbare reserwes nie. Wanneer die bewoording van die aankondiging sodanig is dat die aandeelhouer sy kontantdividend aanwend om addisionele aandele in die maatskappy te bekom, word die herbeleggingsbenadering toegepas. Volgens hierdie metode word verdeelbare reserwes verminder met die volle kontantekwivalent van die dividende, met ander woorde die markwaarde van die aandele uitgereik.

Die keuse van 'n rekeningkundige metode wat deur 'n maatskappy toegepas word, het 'n invloed op verdeelbare reserwes, die behoue wins-hipotese en die berekening van verdienste per aandeel. Toekomstige verdelings aan aandeelhouders word volgens die Maatskappywetbepalings onder sekere omstandighede beperk tot verdeelbare reserwes. Skuldooreenkomste bevat ook dikwels klousules wat dividende tot 'n sekere gedeelte van verdeelbare reserwes beperk. Die bestuur van 'n maatskappy wat onder druk is, kan met die keuse van 'n spesifieke rekeningkundige metode die minimum uitwerking op verdeelbare reserwes bewerkstellig wat sodoende die kleinste uitwerking op toekomstige verdelings aan aandeelhouders het.

Die bestuur van 'n maatskappy kan egter ook die rekeningkundige metode kies wat die grootste uitwerking op verdeelbare reserwes het en wat daarmee gepaardgaande toekomstige verdelings aan aandeelhouders beperk. Grinblatt et al. (1984) het bevind dat 'n vrywillige vermindering van behoue wins 'n geloofwaardige aanduiding is dat die bestuur oor gunstige inligting aangaande die maatskappy se toekoms beskik wat nie aan aandeelhouders bekend is nie. Dit staan bekend as die behoue wins-hipotese.

Die verskillende rekeningkundige metodes het ook verskillende berekeninge van verdienste per aandeel tot gevolg. Verdienste per aandeel word as een van die belangrikste aanwysers beskou wat deur finansiële ontleders gebruik word om die winsgewendheid van 'n maatskappy oor 'n tydperk, en in vergelyking met ander maatskappye, te bepaal en dit is dus belangrik dat hierdie syfer konsekwent bereken word.

Alhoewel daar etlike maatskappye in Suid-Afrika is wat skripdividendskemas aanbied, het die Suid-Afrikaanse Instituut vir Geoktrooieerde Rekenmeesters nog nie 'n standpunt of riglyn uitgereik om aan maatskappye leiding te gee oor die rekeningkundige metode wat in verband met sodanige skemas toegepas behoort te word nie. Die rekeningkundige metodes wat in die Verenigde State van Amerika en die Verenigde Koningryk toegepas word, bied ook nie 'n oplossing vir die probleme wat in Suid-Afrika ondervind word nie.

In hoofstuk 5 word voorgestel dat die herbeleggingsbenadering, teoreties, die aanvaarbaarste metode is om skripdividendskemas rekeningkundig te verantwoord. Sodoende word die aandeel wat ingevolge die skema uitgereik word ooreenkomstig die wese bo vorm-beginsel verantwoord. Sekere riglyne word ook aan die opstellers van finansiële state verskaf oor die inligting wat geopenbaar behoort te word om die finansiële state meer nuttig vir die gebruikers van die state te maak.

Ten einde vas te stel hoe die skemas in die Suid-Afrikaanse praktyk benader word, is 'n verteenwoordigende steekproef van maatskappye geselekteer wat gedurende 1993-1999 skripdividendskemas aangebied het. Hierdie maatskappye se finansiële state is

ondersoek om te bepaal of hulle die skripdividendskemas in ooreenstemming met die rekeningkundige metode wat in hierdie verhandeling voorgestel word, verantwoord en openbaar het en of dit nie miskien nodig is om riglyne oor die verantwoording van skripdividendtransaksies aan die opstellers van finansiële state te verskaf nie. Daar is verder na die maatskappye se verdienste per aandeel-inligting gekyk om te bepaal of verdienste per aandeel in ooreenstemming met die rekeningkundige benadering wat toegepas is, bereken is. Die geselekteerde maatskappye se SBM-berekening is sover moontlik aan die voorgestelde berekening getoets en die vlakke van verdeelbare reserwes is ontleed om vas te stel of dit 'n invloed op die keuse van die rekeningkundige benadering gehad het.

87.5% van die geselekteerde maatskappye het die herbeleggingsbenadering toegepas. Van die 5 maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het, het 80% nie voldoende reserwes beskikbaar gehad om hulle dividend te handhaaf en die herbeleggingsmetode toe te pas nie. Hierdie maatskappye kan dus groter dividende verklaar as soortgelyke maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toepas.

Dit is ook duidelik uit die ondersoek dat die maatskappye nie hulle verdienste per aandeel konsekwent met betrekking tot die rekeningkundige benadering wat toegepas word, bereken nie. 8.57% van die maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het, het die aandele as 'n kapitalisasie-uitgifte in plaas van 'n regte-uitgifte vir verdienste per aandeel-doeleindes beskou en 5.71% van die maatskappye het nie die inligting in verband met verdienste per aandeel geopenbaar nie. Aan die anderkant het 100% van die maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het, die aandele vir verdienste per aandeel-doeleindes as 'n regte-uitgifte

beskou terwyl hulle dit vir rekeningkundige doeleindes as 'n kapitalisasie-uitgifte behandel het. Hulle het met ander woorde met die toepassing van hierdie benadering nie net bewerkstellig dat verdeelbare reserwes die minimum beïnvloed is nie, maar deur die aandele as 'n regte-uitgifte te beskou ook die hoogste moontlike verdienste per aandeel getoon.

Ook wat die openbaarmaking betref, verskil die hoeveelheid inligting wat in verband met die skripdividendskemas geopenbaar word onder die maatskappye wat ondersoek is. Nie een van die maatskappye in die steekproef het al die inligting wat in hoofstuk 5 voorgestel word, geopenbaar nie. Wat die openbaarmaking van inligting betref, is dit dus duidelik dat daar baie tekortkominge in die finansiële state wat ondersoek is, bestaan.

Alhoewel dit moeilik was om die SBM van die geselekteerde maatskappye te bereken vanweë die feit dat die inligting aangaande dividendsiklusse nie bekend is nie, is dit duidelik uit die berekeninge wat wel getoets is dat daar heelwat onsekerheid bestaan oor die aard van die aandele wat in plaas van die skripdividende uitgereik is. Die maatskappye wat ondersoek is, behandel die aandele nie konsekwent as kapitalisasie-aandele of dividende vir SBM-doeleindes nie. Daar was ook nie eenstemmigheid onder die maatskappye oor wanneer die SBM voorsien moet word nie – 34.29% van die maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het, het SBM op die beraamde finale kontantdividend voorsien en 'n aanpassing aan die volgende jaar se SBM gemaak as die werklike finale kontantdividend van die beramings verskil, terwyl 11.43% die SBM eers voorsien het nadat die dividend betaal is.

Dit is duidelik dat die oorgrote meerderheid (80%) van maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het nie voldoende reserwes het om hulle dividend te handhaaf en die herbeleggingsbenadering toe te pas nie. Aan die ander kant het 8.57% van die maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toegepas het 'n opgehoopte verlies of min opgehoopte reserwes maar het ten spyte hiervan die herbeleggingsbenadering toegepas. 11.43% van hierdie maatskappye het gedurende die jaar 'n verlies gemaak maar nog steeds die herbeleggingsbenadering toegepas. Dit lyk dus asof hierdie maatskappye positief is oor die toekoms en nie bekommerd is oor die vlak van verdeelbare reserwes nie.

7.3 Aanbevelings

Uit die bogaande is dit duidelik dat verskillende rekeningkundige benaderings in die praktyk toegepas word om skripdividendskemas te verantwoord. Dit lei daartoe dat maatskappye se verdienste per aandeel nie onderling vergelykbaar is nie. Dit lei verder daartoe dat maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toepas groter dividende kan verklaar as soortgelyke maatskappye wat die herbeleggingsbenadering toepas.

Daar word aanbeveel dat die voorstelle vervat in hoofstuk 5 oor die geskikte rekeningkundige benadering, die berekening van verdienste per aandeel en die inligting wat aangaande skripdividendskemas geopenbaar behoort te word in 'n standpunt of riglyn opgeneem word. Verder word voorgestel dat die Suid-Afrikaanse Inkomstediens een of ander riglyn aan maatskappye verskaf waarin bevestig word dat die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik word nie 'n dividend is vir

die doeleindes van SBM nie, ongeag of dit 'n kontantdividend met die keuse om aandele te kies is, en of dit aandele met die keuse om kontant te kies is.

7.4 Voorstelle vir verdere navorsing

In hierdie studie is verwys na empiriese studies wat in die Verenigde State oor die behoue wins-hipotese gedoen is. Alhoewel dit buite die omvang van hierdie studie val, kan soortgelyke studies moontlik oor die Suid-Afrikaanse mark gedoen word deur byvoorbeeld te ondersoek of die mark positief gereageer het op maatskappye wat ten spyte van 'n opgehoopte verlies of 'n verlies gedurende die jaar, steeds die herbeleggingsbenadering toegepas het. Verder kan ondersoek word of die mark negatief gereageer het op maatskappye wat die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het omdat hulle nie voldoende reserwes gehad het om die herbeleggingsbenadering toe te pas nie.

BIBLIOGRAFIE

Boeke, tydskrifte en ander publikasies

AMERICAN INSTITUTE OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS, Auditing Standards Board. 1992. The meaning of Present Fairly in conformity with generally accepted accounting principles in the independent auditor's report. Statement On Auditing Standards No 69. New York: AICPA.

ASQUITH, P.; HEALY, P. & PALEPU, K. 1989: Earnings and stock splits. The Accounting Review, July 1989: 387–403.

BANKER, R.D.; DAS, S. & DATAR, S.M. 1993: Complemetarity of prior accounting information: The case of stock dividend announcements. The Accounting Review, January 1993: 26–47.

BEGGS, C. 1995: Accounting for scrip dividends. Tech Talk, Mar 1995.

BIERMAN, H Jr. 1997: The dividend reinvestment puzzle. Applied Financial Economics, July 1997: 267–271.

BREALY, R.A. 1983: Does dividend policy matter? Midland Corporate Finance Journal, 1, 1983: 17–25.

CILLIERS, H.S.; BENADE, M.L.; HENNING, J.J.; DU PLESSIS, J.J. & DELPORT. P.A. 1992: Korporatiewe Reg; Tweede uitgawe, Butterworths, Durban.

CILLIERS, H.S.; BENADE, M.L.; HENNING, J.J.; DU PLESSIS, J.J.; DELPORT. P.A.; DE KOKER, L. & PRETORIUS, J.T. 2000: Korporatiewe Reg; Derde uitgawe, Butterworths, Durban.

CHASTEEN, L.G.; FLAHERTY, R.E. & O'CONNOR, M.C. 1992: Intermediate Accounting, 4th edition. New York, Mc Graw-Hill Inc.

CILLIERS, H.S. en MANS, K.N. 1997: Korporatiewe finansiële verslagdoening; Studente-uitgawe. Johannesburg: Butterworths.

COETZEE, H. 1996: Shares and dividends from a fiscal point of view. Accountancy SA. Apr 1996: 17-21.

CONWAY L.G. Jr. 1993: Dividend Reinvestment Plans. Management Accounting, September 1994: 50-52.

CORREIA, C.; FLYNN, D.; ULIANA, E. & WORMALD, M. 1989: Financial Management; Second Edition. Cape Town: Juta.

DAVIES, M.; PATERSON, R. & WILSON, A. 1997: UK GAAP – Generally accepted accounting practice in the United Kingdom; Fifth Edition, Mac Millan, London.

DOBBINS, R. 1993: Dividend policy (payment or reinvestment). *Management Decision*, Volume 31 no 2, 1993: 60–67.

EASTERBROOK, F. 1984: Two agency cost explanations of dividends. *The American Economic Review*, September 1984: 650–659.

EVERINGHAM, G.H. & HOPKINS, B.D. 1995: *Generally Accepted Accounting Practice – A South African Viewpoint*; Second Edition, Revision Service no 26. Cape Town: Juta & Co Ltd.

EVERINGHAM, G.H. & HOPKINS, B.D. 1999: *Generally Accepted Accounting Practice – A South African Viewpoint*; Second Edition, Revision Service no 32. Cape Town: Juta & Co Ltd.

FARRAR, D.E. & SELWYN, L.L. 1967: Taxes, corporate financial policy and return to investors. *National Tax Journal*, 20, 1967: 444–454.

FINANCIAL ACCOUNTING STANDARDS BOARD 1995: *Original Pronouncements*. Accounting Research Bulletin No 43. Stamford, CT.

FRANKFURTER, G.M. & LANE, W.R. 1998: The perception of stock dividends. *The Journal of Investing*, Summer 1998: 32–40.

GRINBLATT, M.; MASULIS, R. & TITMAN, S. 1984: The valuation effects of stock splits and stock dividends. *Journal of Financial Economics*, December 1984: 461–490.

HAKANSSON, N. 1982: Unraveling the dividend puzzle. *Chase financial quarterly*, January 1982: 84–97.

HATTINGH, C. 2000: What ever happened to good olde common sense. *Accountancy SA*, October 2000: 27–28.

HEALY, P.M. & PALEPU, K.G. 1990: Effectiveness of accounting-based dividend covenants. *Journal of Accounting and Economics*, December 1990: 97–123.

INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS IN ENGLAND AND WALES 1982: The determination of realised profits and disclosure of realised profits and disclosure of distributable profits in the context of the Companies Acts 1948 to 1981. *Accountancy*, October 1993: 122–123.

INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS IN ENGLAND AND WALES

1982: The determination of realised profits and disclosure of distributable profits in the context of the Companies Acts 1948 to 1981. *Accountancy*, October 1993: 123-126.

INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS OF NEW ZEALAND 1994:

Financial Reporting Standard No 20, 'Accounting for shares issued under a dividend election plan'. Wellington, New Zealand.

HEMUS, C. 1992: Dividend share schemes. *Accountancy SA*. Oct 1992: 304-305.

KIESO, D.E. & WEYGANDT, J.J. 1992: *Intermediate Accounting*, 7th Edition. New York: John Wiley & Sons, Inc.

LAKONISHOK, J. & LEV, B. 1987: Stock splits and stock dividends: Why, who and when. *The Journal of Finance*, September 1987: 913-932.

LASFER, M.A. 1997: On the motivation for paying scrip dividends. *Financial Management*, Spring 1997: 62-80.

LEUZ, C.; DELLER, D. & STUBENRATH, M. 1998 An international comparison of accounting-based payout restrictions in the United States, United Kingdom and Germany. *Accounting and Business Research*, Spring 1998: 111-129.

MEYEROWITZ, D.; MEYEROWITZ, P.; DAVIS, D.M. & EMSLIE, T.S. 1993: Secondary Tax On Companies. *The Taxpayer*, Apr 1993: 63–64.

MEYEROWITZ, D.; DAVIS, D.M. & EMSLIE, T.S. 1995: Scrip dividends. *The Taxpayer*, Feb 1995: 31–36.

MILLER, M.H. & MODIGLIANI, F. 1961: Dividend policy, growth, and the valuation of shares. *Journal of Business*, October 1961: 411–433.

NISWANDER, F. 1995–1996: Should your company have a DRIP. *The Journal of Corporate Accounting and Finance*, Winter 1995–1996: 61–73.

PEREIRA, V.; PATERSON, R. & WILSON, A. 1994: UK/US GAAP Comparison. Second Edition; Kogan Page Limited, London.

PETERSON, C.A.; MILLAR, J.A. & RIMBLEY, J.N. 1996: The economic consequences of accounting for stock splits and large stock dividends. *The Accounting Review*, April 1996: 241–253.

PRESS, E.G. & WEINTROP, J.B. 1990: Accounting-based constraints in public and private debt agreements. *Journal of Accounting and Economics*, December 1990: 65–95.

PRIOLEAU, P. 1992: Dividend reinvestment plans. Black Enterprise, September 1992: 35–38.

RANKINE, G. & STICE, E.K. 1997: Accounting rules and the signaling properties of 20% stock dividends. The Accounting Review, January 1997: 23–46.

RANKINE, G. & STICE, E.K. 1997: The market reaction to the choice of accounting method for stock splits and large stock dividends. Journal of financial and quantitative analysis, June 1997: 161–182.

ROBERTS, A. 1996: Counting the blessings. Financial Mail, Mar 22 1996: 33–34.

ROBERTS, M.L.; SAMSON, W.D. & DUGAN, M.T. 1990: The stockholders' equity

section: Form without substance? Accounting Horizons, December 1990: 35–46.

SCHNEPPER, J.A. 1997: Looking into dividend reinvestment programs. USA Today Magazine, September 1997: 29.

SMITH, C. W. & WARNER J.B. 1979: On financial contracting – an analysis of bond covenants. Journal of Financial Economics, 7, 1979: 117–161.

SMITH, J.M. & SKOUSEN, K.F. 1992: Intermediate Accounting, 11th Edition, Cincinnati OH, South-Western Publishing Co.

SOUTH AFRICAN INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS 1993:
Opinion AC 303, 'Accounting for the dual corporate tax system'. Johannesburg.

SOUTH AFRICAN INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS 1999:
Statement AC 101, 'Presentation of financial statements'. Johannesburg.

SOUTH AFRICAN INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS 1999:
Statement AC 130, 'Provisions, contingent liabilities and contingent assets'.
Johannesburg.

SOUTH AFRICAN INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS 2000:
Statement AC 107, 'Events after the balance sheet date'. Johannesburg.

WILLIAMS, J.R. & ODEN, D.H. 1997: Investment opportunities through
dividend reinvestment plans. The CPA Journal, July 1997: 65–68.

WILLIAMS, J.R.; STANGA, K.G. & HOLDER, W.W. 1992: Intermediate
Accounting, 4th Edition, Fort Worth, The Dryden Press.

ZUCCA, L. & KIRCH, D.P. 1996: A gap in GAAP: Accounting for midrange
stock distributions. Accounting horizons, June 1996: 100–112.

JSE Bulletin: December 1999

JSE Bulletin: December 2000

Maatskappy finansiële jaarstate

Pretoria Portland Cement	1998
Gundle	1997
Frame Group Holdings	1996
Haggie	1996
Truworths International	1999
Liblife Strategic Investments	1996
T & N Holdings	1997
Alliance Pharmaceuticals	1998
Tongaat Hulett Group	1998
Edgars Stores	1998
Nu-World Holdings	1999
Unihold	1998
The Premier Group	1997
Combined Motor Holdings	1997
Sear del Investment Corporation	1996
Grindrod Unicorn Group	1997
Bowler Metcalf	1998
Barlow	1998
JD Group	1997
Foschini	1995
Profurn	1998
New Clicks Holdings	1998
Ellerine Holdings	1996
Logtek	1996

USKO	1998
Sasani	1998
Pepgro	1997
Rex Trueform	1997
Spescom	1998
Pepkor	1997
Johnnic Holdings	2000
Sasol	1996
Educor	1998
General Optical Company	1996
Advanced Technical Systems	1999
South African Breweries	1998
Tiger Wheels	1996
Highveld Steel And Vanadium Corporation	1997
Wooltru	1999

BYLAE 1

MAATSKAPPYE WAT VOLGENS DIE JSE BULLETIN GEDURENDE 1993-

1999 SKRIPDIVIDENDSKEMAS AANGEBIED HET

Maatskappy	Sektor
1. Abacus Technology Holdings	Nywerheid
2. ABSA Group	Banke en Finansiële Dienste
3. Advanced Technical Systems	Nywerheid
4. Advsource Holdings	Nywerheid
5. Afribrand Holdings	Nywerheid
6. African Life Assurance Company	Banke en Finansiële Dienste
7. African and Overseas enterprises	Nywerheid
8. African Oxygen	Nywerheid
9. Alliance Pharmaceuticals	Nywerheid
10. Amalgamated Appliance Holdings	Nywerheid
11. Amalgamated Beverage Industries	Nywerheid
12. Anglo American Coal Corporation	Mynbou
13. Anglo American Industrial Corporation	Nywerheid
14. Anglo American Investment Trust	Mynbou
15. Anglo American Platinum Corporation	Mynbou
16. Anglo American Properties	Banke en Finansiële Dienste
17. Armato Corporation	Nywerheid
18. Arthur Kaplan Jewellery Holdings	Nywerheid
19. Barlow	Nywerheid
20. Bateman Industrial Corporation	Nywerheid

Maatskappy	Sektor
21. Beige Holdings	Nywerheid
22. Berzack Brothers Holdings	Nywerheid
23. Beverage and Consumer Industry Holdings	Nywerheid
24. Bidvest Group	Nywerheid
25. Bonnita Holdings	Nywerheid
26. Bowler Metcalf	Nywerheid
27. Brandcorp Holdings	Nywerheid
28. Cadbury Schweppes South Africa	Nywerheid
28. Capital Alliance Holdings	Banke en Finansiële Dienste
29. Caxton	Nywerheid
30. Chariot Holdings	Nywerheid
31. Charter PLC	Nywerheid
32. Chester Investment Holdings	Banke en Finansiële Dienste
33. Chillers Group	Nywerheid
34. Choice Holdings	Nywerheid
35. Chubb Holdings	Nywerheid
36. City Lodge Hotels	Nywerheid
37. Combined Motor Holdings	Nywerheid
38. Connection Group Holdings	Nywerheid
39. Consolidated Frame Textiles	Nywerheid
40. Consolidated Murchison	Mynbou
41. Cornick Group	Nywerheid
42. Coronation Holdings	Banke en Finansiële Dienste
43. Corpgro	Nywerheid

Maatskappy	Sektor
44. CTP Holdings	Nywerheid
45. Dalys	Nywerheid
46. Delta Electrical Industries	Nywerheid
47. Don Group	Nywerheid
48. East Daggafontein Mines	Nywerheid
49. Edgars Stores	Nywerheid
50. Education Investment Corporation	Nywerheid
51. Ellerine Holdings	Nywerheid
52. Fashion Africa	Nywerheid
53. Fedsure Holdings	Banke en Finansiële Dienste
54. First International Trust	Banke en Finansiële Dienste
55. Firstrand	Banke en Finansiële Dienste
56. First SA Food Holdings	Nywerheid
57. Forim Holdings	Banke en Finansiële Dienste
58. Foschini Limited	Nywerheid
59. Frame Group Holdings	Nywerheid
60. Genbel Securities	Banke en Finansiële Dienste
61. Genbel South Africa	Banke en Finansiële Dienste
62. General Optical Company	Nywerheid
63. Glohold	Nywerheid
64. Gold Fields Coal	Mynbou
65. Grindrod Unicorn Group	Nywerheid
66. Gundle	Nywerheid
67. Haggie	Nywerheid

Maatskappy	Sektor
68. Highveld Steel and Vanadium Corporation	Nywerheid
69. Homechoice Holdings	Nywerheid
70. Howden Africa Holdings	Nywerheid
71. Hunt Leuchars and Hepburn Holdings	Nywerheid
72. Imperial Holdings	Nywerheid
73. Invicta Holdings	Nywerheid
74. ISCOR	Nywerheid
75. JD Group	Nywerheid
76. Johnnic Holdings	Nywerheid
77. Karos Hotels	Nywerheid
78. Kelgran	Mynbou
79. Kersaf Investments	Nywerheid
80. Kohler	Nywerheid
81. Leisurenet	Nywerheid
82. Lewis Foschini Investment Company	Nywerheid
83. Liberty Holdings	Banke en Finansiële Dienste
84. Liberty Investors	Banke en Finansiële Dienste
85. Liberty Life Association of Africa	Banke en Finansiële Dienste
86. Liblife Strategic Investments	Nywerheid
87. Lithotech	Nywerheid
88. Logtek Holdings	Nywerheid
89. Lonrho PLC	Nywerheid
90. Macmed Health Care	Nywerheid
91. Malbak	Nywerheid

Maatskappy	Sektor
92. Mc Carthy Retail	Nywerheid
93. Medex	Nywerheid
94. Medhold	Nywerheid
95. Metro Cash and Carry	Nywerheid
96. Millennium Entertainment Group Africa	Nywerheid
97. Mobile Industries	Banke en Finansiële Dienste
98. Monex	Nywerheid
99. Murray and Roberts Holdings	Nywerheid
100. Nedcor	Banke en Finansiële Dienste
101. New Clicks Holdings	Nywerheid
102. Ninian and Lester Holdings	Nywerheid
103. Nu-World Holdings	Nywerheid
104. Oceana Investment Corporation PLC	Nywerheid
105. Orion Selections	Banke en Finansiële Dienste
106. Ozz	Nywerheid
107. Pepgro	Nywerheid
108. Pepkor	Nywerheid
109. Pick 'n Pay Holdings	Nywerheid
110. Pick 'n Pay Stores	Nywerheid
111. Plate Glass and Shatterprufe Industries	Nywerheid
112. Premier Group	Nywerheid
113. Prestasi Finansiëleancial Services	Banke en Finansiële Dienste
114. Pretoria Portland Cement	Nywerheid
115. Profurn	Nywerheid

Maatskappy	Sektor
116. Rainbow Chicken	Nywerheid
117. Randfontein estates	Mynbou
118. Rebhold	Nywerheid
119. Relyant retail	Nywerheid
120. Rentsure Holdings	Banke en Finansiële Dienste
121. Reunert	Nywerheid
122. Rex Trueform Clothing Company	Nywerheid
123. RMB Holdings	Banke en Finansiële Dienste
124. Saambou Holdings	Banke en Finansiële Dienste
125. Sable Holdings	Banke en Finansiële Dienste
126. Saflife	Mynbou
127. Sage Group	Banke en Finansiële Dienste
128. Sappi	Nywerheid
129. Sasani	Nywerheid
130. SasFinansiële Holdings	Banke en Finansiële Dienste
131. Sasol	Nywerheid
132. Scharrig Industrial Holdings	Nywerheid
133. Scharrig Mining	Nywerheid
134. Seardel Investment Corporation	Nywerheid
135. Seartec	Nywerheid
136. Sentrachem	Nywerheid
137. Shoprite Holdings	Nywerheid
138. South African Breweries	Nywerheid
139. Southern Life Association	Banke en Finansiële Dienste

Maatskappy	Sektor
140. Specialised Outsourcing	Banke en Finansiële Dienste
141. Specialty Stores	Nywerheid
142. Spescom Electronics	Nywerheid
143. Spicer Mitchell Holdings	Nywerheid
144. Stantronic Group Holdings	Nywerheid
145. Storeco	Nywerheid
146. Suncrush	Nywerheid
147. Sun International	Nywerheid
148. Super Group	Nywerheid
149. T&N Holdings	Nywerheid
150. Tiger Wheels	Nywerheid
151. Tongaat-Hullett Group	Nywerheid
152. Trencor	Banke en Finansiële Dienste
153. Truworths International	Nywerheid
154. Unihold	Nywerheid
155. USKO	Nywerheid
156. Voltex Holdings	Nywerheid
157. Western Areas	Mynbou
158. Woolworths	Nywerheid
159. Wooltru	Nywerheid
160. Yabeng Investment Holdings	Banke en Finansiële Dienste

BYLAE 2

MAATSKAPPYE IN DIE NYWERHEIDSEKTOR WAT VOLGENS

DIE JSE BULLETIN GEDURENDE 1993-1999 SKRIPDIVIDENDSKEMAS

AANGEBIED HET

Maatskappy	Sektor
1. Abacus Technology Holdings	Nywerheid
2. Advanced Technical Systems	Nywerheid
3. Advsource Holdings	Nywerheid
4. Afribrand Holdings	Nywerheid
5. African and Overseas enterprises	Nywerheid
6. African Oxygen	Nywerheid
7. Alliance Pharmaceuticals	Nywerheid
8. Amalgamated Appliance Holdings	Nywerheid
9. Amalgamated Beverage Industries	Nywerheid
10. Anglo American Industrial Corporation	Nywerheid
11. Armato Corporation	Nywerheid
12. Barlow	Nywerheid
13. Bateman Industrial Corporation	Nywerheid
14. Beige Holdings	Nywerheid
15. Berzack Brothers Holdings	Nywerheid
16. Beverage and Consumer Industry Holdings	Nywerheid
17. Bidvest Group	Nywerheid
18. Bonnita Holdings	Nywerheid
19. Bowler Metcalf	Nywerheid

Maatskappy	Sektor
20. Brandcorp Holdings	Nywerheid
21. Cadbury Schweppes South Africa	Nywerheid
22. Caxton	Nywerheid
23. Chariot Holdings	Nywerheid
24. Charter PLC	Nywerheid
25. Chillers Group	Nywerheid
26. Choice Holdings	Nywerheid
27. Chubb Holdings	Nywerheid
28. City Lodge Hotels	Nywerheid
29. Combined Motor Holdings	Nywerheid
30. Connection Group Holdings	Nywerheid
31. Consolidated Frame Textiles	Nywerheid
32. Cornick Group	Nywerheid
33. Corpgro	Nywerheid
34. CTP Holdings	Nywerheid
35. Dalys	Nywerheid
36. Delta Electrical Industries	Nywerheid
37. Don Group	Nywerheid
38. East Daggafontein Mines	Nywerheid
39. Edgars Stores	Nywerheid
40. Education Investment Corporation	Nywerheid
41. Ellerine Holdings	Nywerheid
42. Fashion Africa	Nywerheid
43. First SA Food Holdings	Nywerheid

Maatskappy	Sektor
44. Foschini Limited	Nywerheid
45. Frame Group Holdings	Nywerheid
46. General Optical Company	Nywerheid
47. Glohold	Nywerheid
48. Grindrod Unicorn Group	Nywerheid
49. Gundle	Nywerheid
50. Haggie	Nywerheid
51. Highveld Steel and Vanadium Corporation	Nywerheid
52. Homechoice Holdings	Nywerheid
53. Howden Africa Holdings	Nywerheid
54. Hunt Leuchars and Hepburn Holdings	Nywerheid
55. Imperial Holdings	Nywerheid
56. Invicta Holdings	Nywerheid
57. ISCOR	Nywerheid
58. JD Group	Nywerheid
59. Johnnic Holdings	Nywerheid
60. Karos Hotels	Nywerheid
61. Kersaf Investments	Nywerheid
62. Kohler	Nywerheid
63. Leisurenet	Nywerheid
64. Lewis Foschini Investment Company	Nywerheid
65. Liblife Strategic Investments	Nywerheid
66. Lithotech	Nywerheid
67. Logtek Holdings	Nywerheid

Maatskappy	Sektor
68. Lonrho PLC	Nywerheid
69. Macmed Health Care	Nywerheid
70. Malbak	Nywerheid
71. Mc Carthy Retail	Nywerheid
72. Medex	Nywerheid
73. Medhold	Nywerheid
74. Metro Cash and Carry	Nywerheid
75. Millennium Entertainment Group Africa	Nywerheid
76. Monex	Nywerheid
77. Murray and Roberts Holdings	Nywerheid
78. New Clicks Holdings	Nywerheid
79. Ninian and Lester Holdings	Nywerheid
80. Nu-World Holdings	Nywerheid
81. Oceana Investment Corporation PLC	Nywerheid
82. Ozz	Nywerheid
83. Pepgro	Nywerheid
84. Pepkor	Nywerheid
85. Pick 'n Pay Holdings	Nywerheid
86. Pick 'n Pay Stores	Nywerheid
87. Plate Glass and Shatterprufe Industries	Nywerheid
88. Premier Group	Nywerheid
89. Pretoria Portland Cement	Nywerheid
90. Profurn	Nywerheid
91. Rainbow Chicken	Nywerheid

Maatskappy	Sektor
92. Rebhold	Nywerheid
93. Relyant retail	Nywerheid
94. Reunert	Nywerheid
95. Rex Trueform Clothing Company	Nywerheid
96. Sappi	Nywerheid
97. Sasani	Nywerheid
98. Sasol	Nywerheid
99. Scharrig Industrial Holdings	Nywerheid
100. Scharrig Mining	Nywerheid
101. Seardel Investment Corporation	Nywerheid
102. Seartec	Nywerheid
103. Sentrachem	Nywerheid
104. Shoprite Holdings	Nywerheid
105. South African Breweries	Nywerheid
106. Specialty Stores	Nywerheid
107. Spescom Electronics	Nywerheid
108. Spicer Mitchell Holdings	Nywerheid
109. Stantronic Group Holdings	Nywerheid
110. Storeco	Nywerheid
111. Suncrush	Nywerheid
112. Sun International	Nywerheid
113. Super Group	Nywerheid
114. T&N Holdings	Nywerheid
115. Tiger Wheels	Nywerheid

Maatskappy	Sektor
116. Tongaat-Hulett Group	Nywerheid
117. Truworths International	Nywerheid
118. Unihold	Nywerheid
119. USKO	Nywerheid
120. Voltex Holdings	Nywerheid
121. Woolworths	Nywerheid
122. Wooltru	Nywerheid

BYLAE 3

EWEKANSIGE STEEKPROEWE

Steekproef 1: 40 ewekansige nommers

1.	89
2.	25
3.	49
4.	45
5.	50
6.	117
7.	65
8.	114
9.	7
10.	116
11.	39
12.	80
13.	118
14.	88
15.	29
16.	101
17.	48
18.	19
19.	12
20.	58
21.	44

22.	90
23.	78
24.	41
25.	67
26.	119
27.	97
28.	83
29.	95
30.	107
31.	68
32.	84
33.	14
34.	59
35.	98
36.	40
37.	46
38.	2
39.	105
40.	115

Steekproef 2: 10 addisionele ewekansige nommers

1.	56	GESELEKTEERDE MAATSKAPPE
2.	51	
3.	122	Pretoria Portland Cement
4.	33	Chifera Group
5.	27	Qundla
6.	103	Farmer Group Holdings
7.	75	Wagga
8.	73	Transworld International
9.	70	Libella Strategic Investments
10.	11	T&N Holdings
11.	7	Alliance Pharmaceuticals
12.	116	Tongaat-Holten Group
13.	39	Edgars Stores
14.	80	Nu-World Holdings
15.	113	Uniheld
16.	32	Prestier Group
17.	29	Combined Motor Holdings
18.	101	Saurtel Investment Corporation
19.	43	Chancellor Watson Group
20.	19	Bowler Metcalf
21.	12	Barlow
22.	58	ID Group
23.	44	Foschini Limited
24.	90	Profum

BYLAE 4**GESELEKTEERDE MAATSKAPPYE**

1.	89	Pretoria Portland Cement
*	25	Chillers Group
2.	49	Gundle
3.	45	Frame Group Holdings
4.	50	Haggie
5.	117	Truworths International
6.	65	Liblife Strategic Investments
7.	114	T&N Holdings
8.	7	Alliance Pharmaceuticals
9.	116	Tongaat-Hulett Group
10.	39	Edgars Stores
11.	80	Nu-World Holdings
12.	118	Unihold
13.	88	Premier Group
14.	29	Combined Motor Holdings
15.	101	Seardel Investment Corporation
16.	48	Grindrod Unicorn Group
17.	19	Bowler Metcalf
18.	12	Barlow
19.	58	JD Group
20.	44	Foschini Limited
21.	90	Profurn

22.	78	New Clicks Holdings
23.	41	Ellerine Holdings
24.	67	Logtek Holdings
25.	119	USKO
26.	97	Sasani
27.	83	Pepgro
28.	95	Rex Trueform Clothing Company
29.	107	Spescom Electronics
*	68	Lonrho PLC
30.	84	Pepkor
*	14	Beige Holdings
31.	59	Johnnic Holdings
32.	98	Sasol
33.	40	Education Investment Corporation
34.	46	General Optical Company
35.	2	Advanced Technical Systems
36.	105	South African Breweries
37	115	Tiger Wheels
38	56	Invicta Holdings
39	51	Highveld Steel and Vanadium Corporation
40	122	Wooltru

* Hierdie maatskappy se notering is sedert die skripdividendverklaring opgeskort en 'n ander maatskappy is volgens steekproef 2 in Bylae 3 geselekteer.

BYLAE 5**UITSLAE VAN 'n EMPIRIESE ONDERSOEK VAN 40 SUID-AFRIKAANSE
MAATSKAPPYE SE FINANSIËLE STATE****1. Pretoria Portland Cement**

Jaareinde 30 September 1998

Dividende

1997-finaal

3.748478 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 220 sent per gewone aandeel.

1998-interim

'n Kontantdividend van 95 sent per aandeel.

1998-finaal

6.19529 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 230 sent per gewone aandeel.

Direkteursverslag

1 447 877 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Pretoria Portland Cement het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	R milj	R milj
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	99,6	
Bedryfslas		99,6

$$(2.20 \times 45\,294\,856 = R99\,648\,683)$$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

1998

Bedryfslas	99.6	
Dividende verklaar	4.2 (i)	
Aandelekapitaal en aandelepremie		89.2 (i)
Bank		14.6 (ii)

- (i) 1 447 877 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 38 625 730 ($1\,447\,877 \times 100/3.748478$) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R84 976 607 ($38\,625\,730 \times 2.20$). Die bedrag wat egter na aandelekapitaal gekrediteer is, is R89.2 miljoen. Die rede vir hierdie verskil is dat die maatskappy die aandele wat in plaas van die kontantdividend aangebied word teen 'n korting aanbied om sodoende die aandele meer aantreklik as die kontant te maak. Die korting van R4.2 miljoen word in 1998 as 'n ondervoorsiening van 1997 se dividend beskou.

- (ii) Uit die kontantvloeistaat.

Verdienste per aandeel

Die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandeel wat as kapitalisasie-aandeel uitgereik is, word in die direkteursverslag geopenbaar. Die finale dividend word apart van die interim dividend in die aantekeninge as 'n kapitalisasie-aandeeltoekenning geopenbaar. Die volle dividend word egter as 'n bedryfslas beskou.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloei in die kontantvloeistaat getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1998	1997
	R000	R000
Dividende verklaar	157.2	142.6
Dividende ontvang	<u>73.3</u>	<u>25.7</u>
Netto dividend	83.9	116.9
SBM 12½%	10.5	14.6
Volgens finansiële state	3.5	13.0
Kapitalisasie-uitgifte t.o.v. vorige		
jaar finale dividend	89.2	93.3
SBM 12½%	(11.2)	(11.7)
Volgens finansiële state	(11.2)	(9.5)

Dit lyk asof die maatskappy in 1997 op die volle finale dividend SBM voorsien het en in 1998 'n aanpassing vir die gedeelte van die dividend wat in die vorm van aandele vereffen is, aan die SBM-uitgawe gemaak het. Dit is nie moontlik om te bepaal hoe die maatskappy sy 1998 SBM-aanspreeklikheid bereken het nie.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 September 1998 en 30 September 1997 was onderskeidelik R774.8 miljoen en R720.5 miljoen. Die maatskappy het voldoende reserwes om dividende te verklaar en die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op

hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1998 se finale dividend van 230 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1997 se finale dividend van 220 sent per aandeel.

1997-finaal

449 000 kontant-aandele is gedurende die jaar verskaf.

Rekeningkundige inligting

Op die 31ste Desember 1997 het die rekeningkundige inligting die volgende getuienis gegee:

Die volgende tabel toon die kontant-aandele wat gedurende die jaar verskaf is.

	1997	1996
1996	Dr	20

Dividende verklaar

Rekeningkundige inligting

Aandele-aftrekkings

Die volle kontant-waarde van die dividend is in die rekeningkundige inligting gegee.

Die volle kontant-waarde van die dividend is in die rekeningkundige inligting gegee.

Die volle kontant-waarde van die dividend is in die rekeningkundige inligting gegee.

Die volle kontant-waarde van die dividend is in die rekeningkundige inligting gegee.

2. Gundle

Jaareinde

30 September 1997

Dividende

1996-finaal

5 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van
`n kontantdividend van 10 sent per gewone aandeel.

1997-finaal

`n Kontantdividend van 11 sent per gewone aandeel.

Direkteursverslag

849 000 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Gundle het die herbeleggingsbenadering toegepas en `n beraming van die aantal
aandeelhouders wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1996	Dt	Kt
Dividende verklaar	1 726	
Bedryfslas		122
Aandele-afwagreserwe		1 604

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die
maatskappy het beraam hoeveel aandeelhouders die aandele in plaas van die dividend
gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend word na `n aandele-afwagreserwe
oorgedra. Die res van die dividend word as `n bedryfslas voorsien.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Bedryfslas	122	
Aandele-afwagreserwe	1 604	
Bank		28 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		1 698 (ii)

(i) Uit die kontantvloeistaat

(ii) 849 000 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 16 980 000 (849 000 x 100/5) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R1 698 000 (16 980 000 x 0.10).

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die rekeningkundige beleid ten opsigte van kapitalisasie-aandeeltoekennings is in die rekeningkundige beleidsaantekening geopenbaar naamlik dat die volle kontantekwivalent as dividende verklaar in die inkomstestaat getoon word. Die bedryfslas verteenwoordig die gedeelte wat na raming in kontant betaal gaan word.

Enige verskil tussen die dividend verklaar en die bedryfsklas word oorgedra na 'n aandele-afwagreserwe.

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, word in die direkteursverslag geopenbaar.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Oordrag na aandele-afwagreserwe	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1997	1996
	R000	R000
Kontantdividend betaal t.o.v.		
vorige jaar finale dividend	28	-
Finale kontantdividend verklaar	<u>2 220</u>	-
	2 248	
SBM 12½%	281	-
Volgens finansiële state	281	-

SBM word slegs op die kontantgedeelte van die skripdividend voorsien en dit word eers in die jaar waarin die betaling gemaak word, voorsien. In 1997 het die maatskappy 'n kontantdividend verklaar en op die volle kontantdividend SBM voorsien.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se opgehoopte verlies op 30 September 1997 en 30 September 1996 was onderskeidelik R7 497 000 en R7 492 000. Ten spyte van die opgehoopte verlies het die maatskappy gedurende die jaar voldoende wins gemaak om dividende te verklaar. Dit is die enigste jaar waarin die maatskappy 'n skripdividend verklaar het. As Gundle die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het, sou gebruikers van die finansiële state dit kon interpreteer dat die maatskappy die invloed op verdeelbare reserwes tot die minimum wou beperk.

3. Frame Group Holdings

Jaareinde 30 Junie 1996

Dividende

1995-finaal

1.66 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 13 sent per gewone aandeel.

1996-interim

0.729927 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 5 sent per gewone aandeel

1996-finaal

'n Kontantdividend van 16 sent per aandeel.

Direkteursverslag

275 268 kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1995 finale dividend uitgereik.

171 142 kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1996-interim dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Frame Group het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	R000	R000
1995	Dt	Kt
Dividende verklaar	3 175	
Bedryfslas		3 175

$$(0.13 \times 24\,425\,922 = R3\,175\,370)$$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

	R000	R000
1996	Dt	Kt
• 1995 finale dividend		
Bedryfslas	3 175	
Aandelekapitaal en aandeelpremie		2 156 (i)
Bank		1 019 (ii)

- (i) 275 268 aandeel is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 16 582 410 ($275\,268 \times 100/1.66$) aandeelhouers. Die kontantekwivalent van die dividend is R2 155 713 ($16\,582\,410 \times 0.13$).
- (ii) Uit die kontantvloeistaat.

• 1996-interim dividend

Dividende verklaar	1 235 (i)	
Bank		63 (iii)
Aandelekapitaal en aandeelpremie		1 172

- (i) $0.05 \times 24\,701\,190 (24\,425\,922 + 275\,268) = R1\,235\,060$
- (ii) 171 142 aandeel is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 23 446 454 ($171\,142 \times 100/0.729927$) aandeelhouers. Die kontantekwivalent van die dividend is R1 172 323 ($23\,446\,454 \times 0.05$).
- (iii) Uit die kontantvloeistaat.

Verdienste per aandeel

Die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandeel wat as kapitalisasie-aandeel uitgereik is, word in die direkteursverslag geopenbaar. In die aantekeninge word die interim en finale dividend apart geopenbaar maar geen verdere inligting word verskaf nie.

Die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, word in die kontantvloeistaat geopenbaar.

SBM

In hierdie geval was die inligting oor die dividendsiklusse bekend.

	1996	1995
	R000	R000
Dividendsiklus 1		
Interim dividende verklaar	1 235	1 216
Interim dividende ontvang	(1 211)	(1 150)
Netto dividende	24	66
SBM 12½%	3	8

Dividendsiklus 2

Finale dividende verklaar	3 980	3 175
Finale dividende ontvang	<u>4 236</u>	<u>3 189</u>
Netto dividende	(256)	(14)

SBM volgens finansiële state	3	73
------------------------------	---	----

Dit lyk asof die maatskappy SBM op die totale kontantekwivalent van die dividend voorsien het.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 Junie 1996 en 30 Junie 1995 was onderskeidelik R269 449 000 en R243 429 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om skripdividende te verklaar en die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1996 se finale dividend van 16 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1995 se finale dividend van 13 sent per aandeel.

4. Haggie

Jaareinde

31 Desember 1996

Dividende

Dividende 1995-finaal

Kapitalisasie 1 nuwe aandeel vir elke 29.55 gewone aandeel reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 110 sent per gewone aandeel.

Dividende 1996-interim

Die gedeelte 'n Kontantdividend van 45 sent per aandeel.

Dividende 1996-finaal

Die gedeelte 'n Kontantdividend van 80 sent per aandeel.

Direkteursverslag

539 491 kapitalisasie-aandeel is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Haggie het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1995	Dt	Kt
Dividende verklaar	4 757	
Kapitalisasie-uitgifte (I/S-item)	26 916	
Bedryfslas		4 757
Aandelepremie		26 916

(1.1 x 20 593 166 = R22 652 482)

Die gedeelte van die dividend wat na raming in kontant betaal gaan word, is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien. Die gedeelte van die dividend wat na raming in aandele vereffen gaan word, is afsonderlik in die inkomstestaat getoon en is teen die aandelepremierekening gekrediteer. Die aandele word teen 'n korting aangebied om dit meer aantreklik as die kontantdividend te maak. Haggie het hierdie korting reeds in 1995 in berekening gebring en dit is waarom die dividend hierbo bereken van die dividend voorsien, verskil.

1996

Bedryfslas	4 757	
Dividende verklaar	362 (iii)	
Aandelepremie	470 (i, ii)	
Bank		5 119 (iv)
Kapitalisasie-uitgifte (I/S-item)		362 (iii)
Aandelekapitaal		108 (i)

- (i) Die pariwaarde van die aandele wat uitgereik is, is met die uitreiking van die aandele van die aandelepremierekening na aandelekapitaal oorgedra.

- (ii) Die houters van 15 941 959 ($539\,491 \times 29.55$) aandeel het die aandeel gekies. Die kontantekwivalent van die dividend is R17 536 154 ($15\,941\,959 \times 1.1$). Die bedrag wat teen aandeelkapitaal en aandeelpremie gekrediteer is, is R26 554 000. Die verskil is as gevolg van die korting waarteen die aandeel uitgereik is. Meer aandeelhouters het die kontantdividend gekies as wat aanvanklik geraam is en daarom verskil die bedrag wat betaal is en die bedrag wat na aandeelkapitaal en aandeelpremie oorgedra is van die aanvanklike ramings.
- (iii) Hierdie twee items het nie 'n uitwerking op die netto wins nie. Dit is bloot 'n aanpassing tussen die dividend en die kapitalisasie-uitgifte.
- (iv) Uit die kontantvloeistaat

Verdienste per aandeel

Die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandeel wat as kapitalisasie-aandeel uitgereik is, word in die direkteursverslag geopenbaar. Die beraamde kontantdividend word op die gesig van die inkomtestaat apart geopenbaar van die beraamde kapitalisasie-uitgifte. Die dividend wat kontant betaal is, word in die kontantvloeistaat as 'n kontantuitvloei getoon.

SBM

	1996	1995
	R000	R000
Dividende verklaar		
(uitgesluit kapitalisasie-uitgifte)	26 778	6 885
Aanpassing t.o.v. vorige jaar finale		
dividend	(362)	
Dividende ontvang	(12 767)	(3 657)
Netto dividende	13 649	3 228
SBM 12½%	1 706	404
Volgens finansiële state	1 642	732

Dit lyk asof SBM op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien word. Wanneer die werklike kontantgedeelte van die finale dividend bekend is, word 'n aanpassing ten opsigte van verskil tussen die werklike en beraamde kontantdividend gemaak.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Desember 1996 en 31 Desember 1995 was onderskeidelik R43 304 000 en R58 852 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om skripdividende te verklaar en die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Die maatskappy het egter net 'n netto wins van R3 845 000 vir die jaar geëindig 31 Desember 1995 beskikbaar gehad vir verdeling aan aandeelhouders. Die dividend vir

1995 is dus uit verdeelbare reserwes wat in vorige jare verdien is, verklaar. As hierdie maatskappy met ander woorde die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het, sou aandeelhouders tot die gevolgtrekking kon kom dat die maatskappy bekommerd is oor die toekoms en om hierdie rede die uitwerking op verdeelbare reserwes tot die minimum wou beperk.

1994-interim

0,954/21 nuwe gewone aandele wat op 1994-01-01 uitgegee is

gehoor in plaas van 1 kontantdividend wat op 1994-01-01 uitgegee is

1994-finaal

1,268/01 nuwe gewone aandele wat op 1994-01-01 uitgegee is

gehoor in plaas van 1 kontantdividend wat op 1994-01-01 uitgegee is

Direktorensverlag

13 175 000 gewone kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik. Hierdie

nie ontrent 1/3 van die aandele wat op 1995 se finale dividend wat 1/3 van 1994 se

interim dividend betrekking het nie.

Rekeningkundige hoofswaars

Truwanne het die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas. Die dividend word vers

angrig en wanneer die verspreiding plaasvind.

5. Truworths International

Jaareinde

30 Junie 1999

Dividende

1998-finaal

3.110625 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 6.5 sent per aandeel.

1999-interim

0.994521 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 6 sent per aandeel.

1999-finaal

1.268901 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 6.5 sent per aandeel.

Direkteursverslag

12 175 000 gewone kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik. Daar word nie onderskei tussen die aandele wat op 1998 se finale dividend en dié wat op 1999 se interim dividend betrekking het nie.

Rekeningkundige inskrywings

Truworths het die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas. Die dividend word eers aangeteken wanneer die vereffening plaasvind.

	R000	R000
1998	Dt	Kt

Geen inskrywing is ten opsigte van die 1998 finale dividend gemaak nie.

1999

- **1998-finale dividend**

Dividende verklaar	9 815	
Bank		9 815

Die bedrag wat kontant betaal is ten opsigte van die 1998 finale dividend is gedurende 1999 aangeteken.

- **1999-interim dividend**

Dividende verklaar	5 449	
Bank		5 449

Die bedrag wat kontant betaal is ten opsigte van die 1999-interim dividend is aangeteken toe dit betaal is.

Aandelepremie	2	
Aandelekapitaal (0.015 sent)		2

Die pariwaarde van die aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is uit die aandelepremierekening voorsien ($12\,175\,000 \times 0.015/100 = R1\,826$).

Openbaarmaking

Die totale aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar, maar daar is nie onderskei tussen die aantal aandele wat

ten opsigte van die vorige jaar finale dividend en die huidige jaar interim dividend uitgereik is nie. Die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, word in die kontantvloeistaat geopenbaar.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie. Dit is teenstrydig met die kapitalisasie-uitgiftebenadering waarvolgens die aandele as kapitalisasie-aandele beskou word en nie geweeg moet word nie.

SBM

	1999	1998
	R000	R000
Dividende verklaar	15 264	6 500
Dividende ontvang	15 262	6 500

Geen SBM is voorsien nie, aangesien die dividende ontvang vanaf filiale presies gelyk aan die dividende verklaar was.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 Junie 1999 en 30 Junie 1998 was onderskeidelik R11 767 000 en R118 129 000. Dit is duidelik dat die maatskappy met die skripdividendverklaring bedoel om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te gee. Dit word bevestig met die 1999-finale dividend waar aandeelhouders

net soos in 1998 die keuse het om 'n kontantdividend van 6.5 sent per aandeel te kies. Die maatskappy het vir die jaar geëindig 30 Junie 1999 'n verlies van R91 098 000 gemaak. Die verlies is egter die gevolg van 'n buitengewone verlies van R106 114 000. As hierdie buitengewone verlies geïgnoreer word, het die maatskappy 'n wins van R15 016 000 gemaak. Die dividend vir 1999 sou R56 063 883 ($0.125 \times 448\,511\,066$) bedra het as die maatskappy die herbeleggingsbenadering toegepas het. Dit is dus duidelik dat die maatskappy nie voldoende reserwes het om hulle dividendbeleid te handhaaf en die herbeleggingsbenadering toe te pas nie. Verder is die dividende ontvang vanaf filiale presies gelyk is aan die kontantdividend volgens die inkomstestaat. Dit lyk dus ook asof die maatskappy die kapitalisasie-uitgiftebenadering toepas om te verseker dat SBM nie betaal hoef te word nie.

6. Liblife Strategic Investments

Jaareinde 31 Desember 1996

Dividende

1995-finaal

1.126183 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele reeds
gehou in plaas van 'n kontantdividend van 17 sent per gewone aandeel.

1996-interim

1.305063 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele reeds
gehou in plaas van 'n kontantdividend van 18 sent per gewone aandeel.

1996-finaal

'n Kontantdividend van 21 sent per aandeel.

Finansiële state

5 967 476 gewone kapitalisasie-aandele is op 7 Mei 1996 ten opsigte van die 1995 finale dividend uitgereik.

7 117 492 gewone kapitalisasie-aandele is op 8 Oktober 1996 ten opsigte van die 1996-interim dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Liblife het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	Rmilj	Rmilj
1995	Dt	Kt
Dividende verklaar	94.9	
Bedryfslas		94.9

$(0.17 \times 558\,000\,000 = R94\,860\,000)$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

1996

1995-finale dividend

Bedryfslas	94.9	
Bank		4.8
Aandelekapitaal en aandeelpremie		90.1 (i)

- (i) 5 967 476 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 529 885 107 aandeelhouders ($5\,967\,476 \times 100/1.126183$). Die kontantekwivalent van die dividend is R90 080 468 ($529\,885\,107 \times 0.17$).

• 1996-interim dividend

Dividende verklaar	101.5 (i)	
Bank		3.3
Aandelekapitaal en aandeelpremie		98.2(ii)

- (i) $0.18 \times 563\,967\,476 = R101\,514\,146$

- (ii) 7 117 492 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 545 375 357 aandeelhouders ($7\,117\,492 \times 100 / 1.305063$). Die kontantekwivalent van die dividend is R98 167 564 ($545\,375\,357 \times 0.18$).

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal kapitalisasie-aandele wat ten opsigte van finale en interim dividend uitgereik is, is in die aantekeninge by die finansiële state geopenbaar. Slegs 'n enkele lynitem is ten opsigte van die dividende in die aantekeninge en op die gesig van die inkomstestaat geopenbaar.

Die totale kontantekwivalent van die dividende is as 'n kontantuitvloei in die kontantvloeiastaat geopenbaar. Die kontantekwivalent van die kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, is as 'n kontantinvloei aangeteken.

SBM

	1996	1995
	Rmilj	Rmilj
Dividende verklaar	797.3	622.6
Dividende ontvang	909.5	690.6

Geen SBM is voorsien nie, aangesien die dividende ontvang meer as die dividende verklaar was.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Desember 1996 en 31 Desember 1995 was onderskeidelik R263.8 miljoen en R263.3 miljoen. Dit is die maatskappy se dividendbeleid om die volle netto inkomste, wat hoofsaaklik uit dividende ontvang bestaan, as dividende te verklaar. SBM speel met ander woorde bykans geen rol in hierdie maatskappy nie, omdat die dividende ontvang en die dividende verklaar mekaar uitkanselleer. Die maatskappy pas die herbeleggingsbenadering toe aangesien dit die bedoeling is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1996 se dividend van 21 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1995 se finale dividend van 17 sent per aandeel.

7. T & N Holdings

Jaareinde 31 Desember 1997

Dividende

1996-finaal

1.57397 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 13 sent per gewone aandeel.

1997-interim

1.863987 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 13 sent per gewone aandeel.

1997-finaal

3.1157090 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 19 sent per gewone aandeel.

Direkteursverslag

316 648 kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1996-finale dividend uitgereik.

411 589 kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1997-interim dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

T & N Holdings het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die
aantal aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1996	Dt	Kt
Dividende verklaar	1 543	
Bedryfslas		1 543

Die gedeelte van die dividend wat na raming in kontant betaal gaan word, is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

Verdeelbare reserwes	1 671	
Aandele-afwagreserwe		1 671

Die gedeelte van die dividend wat na raming in die vorm van aandele vereffen gaan word, is direk vanaf verdeelbare reserwes na die aandele-afwagreserwe oorgedra. Die totale finale dividend is R 3 213 909 (0.13 x 24 722 376). 1 671 000 + 1 543 000 = R3 214 000

1997

• 1996-finale dividend

Bedryfslas	1 543	
Dividende verklaar		944 (i)
Bank		599 (ii)

- (i) Minder aandeelhouers as wat aanvanklik geraam is, het die kontantdividend gekies. Die dividend in die inkomstestaat is met die oorvoorsiening aangepas.
- (ii) Uit die kontantvloeistaat.

	R000	R000
	Dt	Kt
Verdeelbare reserwes	944	
Aandele-afwagreserwe		944

Die gedeelte van die dividend wat, in teenstelling met wat geraam is, ook in die vorm van aandele vereffen is, word direk vanaf verdeelbare reserwes na die aandele-afwagreserwe oorgedra. Die netto effek op verdeelbare reserwes is nul, maar die metode wat gevolg word om dit te bewerkstellig is ingewikkeld.

Aandele-afwagreserwe	2 615 (i)	
Aandelekapitaal en aandelepremie		2 615 (ii)

(i) 944 + 1 671

(ii) 316 648 aandele is uitgereik aan aandeelhouders wat die aandele in plaas van die kontantdividend gekies het. Dit verteenwoordig 20 117 791 aandeelhouders ($316\,648 \times 100 / 1.57397$). Die kontantekwivalent van die dividend is

R2 615 313 ($20\,117\,791 \times 0.13$).

• 1997-interim dividend

Dividende verklaar	384 (i)	
Bank		384 (ii)

(i) Die gedeelte van die dividend wat in kontant betaal is, is in die inkomstestaat voorsien.

(ii) Uit die kontantvloeistaat.

	R000	R000
	Dt	Kt
Verdeelbare reserwes	2 871	
Aandele-afwagreserwe		2 871

Die gedeelte van die dividend wat in die vorm van aandele vereffen is, is direk vanaf verdeelbare reserwes na die aandele-afwagreserwe oorgedra. Die totale dividend is R3 255 073 ($0.13 \times 25\,039\,024$). $2\,871\,000 + 384\,000 = R3\,255\,000$

Aandele-afwagreserwe	2 871	
Aandelekapitaal en aandelepremie		2 871

411 589 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 22 081 109 aandeelhouders ($411\,589 \times 100/1.863987$). Die kontantekwivalent van die dividend is R2 870 544 ($22\,081\,109 \times 0.13$).

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal kapitalisasie-aandele wat ten opsigte van finale en interim dividend uitgereik is, is in die aantekeninge by die finansiële state geopenbaar.

Die dividende betaal en verklaar word volledig uiteengesit in die inkomstestaat en in die aandeel-afwagreserwe aantekening: Die interim dividend word in die gedeelte wat in kontant en die gedeelte wat in die vorm van aandeel vereffen is, verdeel. Die finale dividend word in die gedeelte wat na raming in kontant en in die vorm van aandeel vereffen gaan word, verdeel.

Die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, is in die kontantvloei staat as 'n kontantuitvloeï getoon.

SBM

	1997	1996
	R000	R000
Interim kontantdividend	384	1 377
Beraamde finale kontandividend	2 418	1 543
Aanpassing t.o.v. vorige jaar finale dividend	<u>(944)</u>	<u>175</u>
Netto dividend	1 858	3 095
SBM 12½%	232	386
Volgens finansiële state	232	365

SBM word jaarliks op die gedeelte van die interim dividend wat in kontant betaal is en op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien. Wanneer die werklike kontantgedeelte van die finale dividend bekend is, word 'n aanpassing ten opsigte van verskil tussen die werklike en beraamde

kontantdividend gemaak. SBM is nie as deel van die belastinguitgawe in die inkomstestaat geopenbaar nie, maar as deel van dividende.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Desember 1997 en 31 Desember 1996 was onderskeidelik R23 691 000 en R18 842 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat die maatskappy met die skripdividendverklaring bedoel om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te gee. Dit word bevestig met die 1997 finale dividend waar aandeelhouders die keuse het om 'n kontantdividend van 19 sent per aandeel te kies. Dit lyk asof die enigste rede hoekom die gedeelte van die dividend wat in die vorm van aandele vereffen word direk vanaf reserwes na die aandele-afwagreserwe oorgedra word, is om te verseker dat SBM nie betaal hoef te word nie.

8. Alliance Pharmaceuticals

Jaareinde

28 Februarie 1998

Dividende

1997-finaal

0.950704 nuwe N aandele vir elke 100 gewone aandele of 100 N aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 2 sent per gewone of N aandeel.

1998-finaal

1.75 nuwe N-aandele vir elke 100 gewone aandele of 100 N aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 3 sent per gewone of N aandeel.

Direkteursverslag

573 211 kapitalisasie-aandele is op 20 Augustus 1997 uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Alliance Pharmaceuticals het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	1 320	
Bedryfslas		1 320

(0.02 x 66 000 000 aandele = R1 320 000)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

	R000	R000
1998	Dt	Kt
Bedryfslas	1 320	
Aandelekapitaal en aandelepremie		1 206 (i)
Bank		114 (ii)

(i) 573 211 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 60 293 319 ($573\,211 \times 100/0.950704$) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R1 205 866 ($60\,293\,319 \times 0.02$).

(ii) Uit die kontantvloeistaat.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is en die prys waarteen dit uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar. Die totale kontantekwivalent van die dividend is as 'n enkele lynitem in die inkomstestaat geopenbaar. Die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, is in die kontantvloeistaat as 'n kontantuitvloei getoon. Geen aantekening vir dividende is by die kontantvloeistaat getoon nie.

SBM

In 1997 is geen voorsiening vir SBM gemaak nie ten spyte van die feit dat die volle bedryfslas voorsien is en dat geen dividende ontvang is nie. In 'n aantekening word verduidelik dat SBM eers voorsien word wanneer die aanspreeklikheid daarvoor seker is. In 1998 is SBM van R165 000 ($1\,320\,000 \times 12.5\%$) voorsien. Dit is met ander woorde op die volle kontantekwivalent van die dividend voorsien.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 28 Februarie 1998 en 28 Februarie 1997 was onderskeidelik R23 691 000 en R18 842 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die bedoeling van die maatskappy was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1998 se finale dividend van 3 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1997 se finale dividend van 2 sent per aandeel.

9. Tongaat-Hulett Group

Jaareinde

9 maande geëindig 31 Desember 1998

Dividende

31/3/1998-finaal

2.984 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 145 sent per gewone aandeel.

1998-finaal

'n Kontantdividend van 160 sent per aandeel.

Direkteursverslag

2 115 025 gewone kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar ten opsigte van die 31/3/1998 finale dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Tongaat Hulett het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	R000	R000
31/3/1998	Dt	Kt
Dividende verklaar	142 652	
Bedryfslas		142 652

(1.45 x 98 380 827 = R142 652 199)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

	R000	R000
31/12/1998	Dt	Kt
Bedryfslas	142 652	
Aandelepremie (Aandele-uitgiftekoste)	458	
Bank		40 336 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		102 774 (ii)

(i) Uit die kontantvloei staat.

(ii) 2 115 025 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 70 878 854 aandeelhouders ($2\,115\,025 \times 100/2.984$). Die kontantekwivalent van die dividend is R102 774 338 ($70\,878\,854 \times 1.45$).

Verdienste per aandeel

Die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandeel wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar. Die totale kontantekwivalent van die dividend is as 'n enkele lynitem in die inkomstestaat geopenbaar. In die aantekeninge is onderskei tussen die interim dividend en die finale dividend.

Die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, is in die kontantvloeistaat as 'n kontantuitvloeï getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	31/12/98	31/3/98
	R000	R000
Dividende verklaar	160 793	203 074
Dividende ontvang	<u>29 852</u>	<u>23 503</u>
	130 941	179 571
Aanpassing t.o.v.vorige jaar finale		
Dividend	<u>102 774</u>	<u>134 853</u>
	28 167	44 718
SBM 12½%	3 521	5 590
Dividende betaal volgens		
kontantvloeistaat	40 336	43 983
Dividende ontvang	<u>29 852</u>	<u>23 503</u>
	10 484	20 480
SBM 12½%	1 310	2 560

SBM volgens finansiële state	18 607	1 244
------------------------------	--------	-------

Dit is nie moontlik om te bepaal hoe die maatskappy die SBM bereken het nie.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Desember 1998 en 31 Maart 1998 was onderskeidelik R2 817 823 000 en R2 687 799 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te gee. Dit word bevestig met die 1998 finale dividend waar aandeelhouders die keuse het om 'n kontantdividend van 160 sent per aandeel te kies.

10. Edgars Stores**Jaareinde** 31 Maart 1998**Dividende**

1997-finaal

1.678055 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 180 sent per gewone aandeel.

1998-interim

0.9357610 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 67 sent per gewone aandeel.

1998-finaal

3.3933330 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 180 sent per gewone aandeel.

Rekeningkundige inskrywings

Edgars het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal
aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	97 559	
Bedryfslas		19 516
Aandele-afwagreserwe		78 043

(1.8 x 54 196 447 = 97 553 605. Ignoreer verskil van R6 000)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is voorsien. Die maatskappy het beraam dat 80% van die aandeelhouders die aandele in plaas van die dividend gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

	R000	R000
1998	Dt	Kt
• 1997 finale dividend		
Bedryfslas	19 516	
Aandele-afwagreserwe	78 043	
Bank		6 801 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		90 758 (ii)

- (i) Die bedryfslas soos voorsien op 31 Maart 1997 was R19 516 000. In die 1998 kontantvloeistaat is 'n skripdividend-aanvaardingsaanpassing van R 12 715 000 gedoen. Dit beteken dat slegs R6 801 000 van die 1997-finale dividend in kontant betaal is.
- (ii) Die kontantekwivalent van die 1997 finale dividend wat in die vorm van aandele vereffen is, is R90 758 000 (97 599 000 – 6 801 000). Die aantal aandele wat ten opsigte van die 1997-finale dividend uitgereik is, is nie geopenbaar nie.

	R000	R000
	Dt	Kt
• 1998-interim dividend		
Dividende verklaar	37 115 (i)	
Bank		4 766 (ii)
Aandelekapitaal en aandelepremie		32 349 (iii)

(i) $0.67 \times 55\,280\,318 = R37\,037\,813$. Ignoreer verskil.

(ii) Uit die kontantvloeistaat

(iii) Die kontantekwivalent van die interim dividend wat in die vorm van aandele vereffen is, is R32 349 000 (37 115 – 4766). Die aantal aandele wat ten opsigte van die 1998-interim dividend uitgereik is, is nie geopenbaar nie.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die rekeningkundige beleid ten opsigte van kapitalisasie-aandeeltoekennings is in die rekeningkundige beleidsaantekening geopenbaar naamlik dat die volle kontantekwivalent as dividende verklaar in die inkomstestaat getoon word. Die bedryfslas verteenwoordig die gedeelte wat na raming in kontant betaal gaan word.

Enige verskil tussen die dividend verklaar en die bedryfslas word oorgedra na 'n aandele-afwagreserwe.

Die dividende betaal en verklaar word volledig uiteengesit in die aantekeninge by die inkomstestaat: Die interim dividend word in die gedeelte wat in kontant en die gedeelte wat in die vorm van aandele vereffen is, verdeel. Die finale dividend word in die gedeelte wat na raming in kontant en in die vorm van aandele vereffen gaan word, verdeel.

Die totale kontantekwivalent van die dividend is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat geopenbaar. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Betaal deur uitreik van aandele	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

Die totale aantal aandele wat ten opsigte van die finale en interim dividend in plaas van die kontantdividend uitgereik is, word in die aantekeninge by aandelekapitaal geopenbaar.

SBM

	1998	1997
	R000	R000
Interim kontantdividend	4 766	4 891
Beraamde finale kontantdividend	20 069	19 516
Aanpassing t.o.v.vorige jaar finale dividend	(12 715)	(3 726)
Dividende ontvang	<u>(10 037)</u>	<u>(10 480)</u>
Netto dividende	2 083	10 201
SBM 12½%	260	1 275
Volgens finansiële state	259	1 015

SBM word jaarliks op die gedeelte van die interim dividend wat in kontant betaal is en op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien. Wanneer die werklike kontantgedeelte van die finale dividend bekend is, word 'n aanpassing ten opsigte van verskil tussen die werklike en beraamde kontantdividend gemaak.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Maart 1998 en 31 Maart 1997 was onderskeidelik R1 180.5 miljoen en R1 130.3 miljoen. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te gee. Dit word met die

1998 finale dividend bevestig waar aandeelhouders die keuse het om 'n kontantdividend van 180 sent per aandeel te kies.

Dividende

1998-finaal

0,73 sent per aandeel vir die 1998 gewone dividend.

Vir 'n aandeelhouer van 100 aandeelhouers is dit 73 sent.

1999-finaal

1,5 sent per aandeel vir die 1999 gewone dividend.

Vir 'n aandeelhouer van 100 aandeelhouers is dit 150 sent.

Direktorsverslag

99 497 kapitaalwettige aandele is getoonseel die jaar eindigende op 31 Desember 1998.

Afsiening van die rekening

Die Wêreld het die halfjaarlikse rekening getoonseel op 31 Desember 1998.

Aandeelhouers wat die rekening getoonseel moet hulle kennis gee.

Die rekening is getoonseel op 31 Desember 1998.

1998... 1999... 1998... 1999...

Dividende-verklaring... 1 280

Aandele-afwaarsaam... 1 280

(0,155 x 21 220 454 = R3 290 503)

Die volle kontantkeuse van die dividend is in die rekening getoonseel.

Die rekening het getoonseel die aandeelhouers se keuse van die dividend.

Die rekening het getoonseel die aandeelhouers se keuse van die dividend.

11. Nu-World Holdings**Jaareinde** 31 Augustus 1999**Dividende**

1998-finaal

0.75 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 15.5 sent per gewone aandeel.

1999-finaal

1.9 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 17 sent per gewone aandeel.

Direkteursverslag

97 497 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Nu-World het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1998	Dt	Kt
Dividende verklaar	3 290	
Aandele-afwagreserwe		3 290

(0.155 x 21 229 454 = R3 290 565)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het beraam dat al die aandeelhouers die aandele in plaas van die dividend gaan kies en die volle dividend is na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra.

	R000	R000
1999	Dt	Kt
Aandele-afwagreserwe	3 290	
Aandelekapitaal en aandelepremie		2 014 (i)
Bank		1 276 (ii)

- (i) 97 497 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 12 999 600 ($97\,497 \times 100/0.75$) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R2 014 938 ($12\,999\,600 \times 0.155$).
- (ii) Uit die kontantvloeistaat.

Verdienste per aandeel

Die maatskappy het nie die inligting waarvolgens die VPA bereken is, geopenbaar nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar. Die totale kontantekwivalent van die dividend is as 'n enkele lynitem in die inkomstestaat geopenbaar. In die aantekeninge word verduidelik dat die volle dividend na die aandele-afwagreserwe oorgedra is.

Die totale kontantekwivalent van die dividend is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat geopenbaar. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Kontantdividend betaal	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Oorgedra na aandele-afwagreserwe	(xxx)
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1999	1998
	R000	R000
Dividende verklaar	3 625	3 290
Dividende ontvang (vanaf filiale)	3 625	3 290
Dividende betaal volgens		
kontantvloeistaat	1 276	676
SBM 12½%	159.5	84.5
Volgens finansiële state	159	85

SBM word jaarliks op die dividend wat kontant betaal is, voorsien. SBM op 1998 se dividend is met ander woorde eers in 1999, nadat die dividend betaal is, voorsien.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy het 'n opgehoopte verlies van 208 000 op 31 Augustus 1999 gehad en verdeelbare reserwes van R152 000 op 31 Augustus 1998. Die groep het egter voldoende reserwes gehad om die dividende te verklaar. Die maatskappy het die herbeleggingsbenadering toegepas en was met ander woorde nie bekommerd oor die invloed van hierdie benadering op toekomstige verdelings aan aandeelhouders nie. Dit

is duidelik dat dit die bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te gee. Dit word met die 1999 finale dividend bevestig waar aandeelhouders die keuse het om 'n kontantdividend van 17 sent per aandeel te kies.

12. Unihold**Jaareinde** 18 maande geëindig 30 Junie 1998**Dividende**

1998-interim 1

1.335649 nuwe aandeel vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 5 sent per gewone aandeel.

1998-interim 2

1.2520870 nuwe aandeel vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 7.5 sent per gewone aandeel.

1998-finaal

'n Kontantdividend van 5 sent per aandeel.

Aantekeninge by die finansiële state

682 114 gewone kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die eerste interim dividend uitgereik.

528 224 gewone kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die tweede interim dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Unihold het die herbeleggingsbenadering toegepas.

1998	R000	R000
• 1998-interim dividend 1	Dt	Kt
Dividende verklaar	3 237 (i)	
Bank		684
Aandelekapitaal en aandelepremie		2 553 (ii)

(i) $0.05 \times 64\,859\,640 = R3\,242\,982$ (ignoreer verskil)

(ii) 682 114 gewone kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig
 51 069 854 $(682\,114 \times 100/1.335649)$ gewone aandeelhouders. Die
 kontantekwivalent van die dividend is R2 553 493 $(51\,069\,854 \times 0.05)$.

• 1998-interim dividend 2

Dividende verklaar	5 110 (i)	
Bank		1 946
Aandelekapitaal en aandelepremie		3 164 (ii)

(i) $68\,133\,351 \times 7.5 \text{ sent} = R5\,110\,001$

(ii) 528 224 gewone kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig
 42 187 483 $(528\,224 \times 100/1.2520870)$ gewone aandeelhouders. Die
 kontantekwivalent van die dividend is R3 164 061 $(42\,187\,483 \times 0.075)$.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is hanteer soos 'n kapitalisasie-uitgifte deurdat dit nie vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was, geweeë is nie. Die vergelykende syfers is aangepas.

Dit is teenstrydig met die herbeleggingsbenadering waarvolgens daar veronderstel word dat die aandeelhouer sy kontantdividend herbelê om nuwe aandele in die maatskappy te bekom. Die uitgifte moes dus eerder soos 'n regte-uitgifte beskou word.

Openbaarmaking

Die aantal aandele wat ten opsigte van elke dividend as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is in die aantekeninge by die finansiële state geopenbaar. Verdelings aan aandeelhouers is as 'n enkele lynitem op die gesig van die inkomstestaat geopenbaar, maar in die aantekeninge is 'n duidelike uiteensetting van die kontantdividend en die kapitalisasie-aandele gegee.

Die totale kontantekwivalent van die dividend is as 'n kontantuitvloei in die kontantvloeistaat geopenbaar. Die kontantekwivalent van die kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, is as 'n kontantinvloei aangeteken.

SBM

	1998	1996
	R000	R000
Kontantdividende	2 630	5 013
Dividende ontvang	(1 943)	(5 013)
Netto dividende	687	-
SBM 12½%	86	-
Volgens finansiële state	73	

SBM is net op die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, voorsien.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy het 'n opgehoopte verlies op 30 Junie 1998 en 31 Desember 1996 van onderskeidelik R11 173 000 en R576 000 gehad. Die groep het egter voldoende reserwes gehad om die dividende te verklaar. Die maatskappy het die herbeleggingsbenadering toegepas ten spyte van die verliese en was met ander woorde nie oor die invloed van hierdie benadering op toekomstige verdelings aan aandeelhouders bekommerd nie.

13. Premier Group

Jaareinde 30 April 1997

Dividende**1996-finaal**

1.5039 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 8.5 sent per gewone aandeel.

1997-interim

0.8627054 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 5 sent per gewone aandeel.

1997-finaal

1.72 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 11.5 sent per gewone aandeel.

Direkteursverslag

11 612 713 kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1996 finale dividend uitgereik.

7 139 491 kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1997-interim dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Die Premier Group het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	Rmilj	Rmilj
1996	Dt	Kt
Dividende verklaar	71.7	
Bedryfslas		71.7

$(0.085 \times 843\,804\,759 = 71\,723\,405)$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

1997

1996 finale dividend

Bedryfslas	71.7	
Aandelekapitaal en aandeelpremie		65.6 (i)
Bank		6.1 (ii)

(i) 11 612 731 aandeel is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 772 174 413 $(11\,612\,731 \times 100/1.5039)$ aandeelhouers. Die kontantekwivalent van die dividend is R65 634 825 $(772\,174\,413 \times 0.085)$.

(ii) Uit die kontantvloeistaat.

• **1997-interim dividend**

Dividende verklaar	47 (i)	
Bank		5.6 (iii)
Aandelekapitaal en aandeelpremie		41.4 (ii)

(i) $0.05 \times 940\,545\,466 = R47\,027\,273$

- (ii) 7 139 491 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 827 569 991 ($7\,139\,491 \times 100/0.8627054$) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R41 378 500 ($827\,569\,991 \times 0.05$).
- (iii) Uit die kontantvloeistaat.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die rekeningkundige beleid ten opsigte van kapitalisasie-aandeeltoekennings is in die rekeningkundige beleidsaantekening geopenbaar naamlik dat die volle kontantekwivalent as dividende verklaar in die inkomstestaat getoon word. Die bedryfslas verteenwoordig die gedeelte wat na raming in kontant betaal gaan word. Enige verskil tussen die dividend verklaar en die bedryfslas word oorgedra na 'n aandele-afwagreserwe.

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar. Die totale kontantekwivalent van die dividend is as 'n enkele lynitem in die inkomstestaat geopenbaar. In die aantekeninge is onderskei tussen die interim dividend en die finale dividend.

Die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, is in die kontantvloeistaat as 'n kontantuitvloeï getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

Geen SBM is voorsien nie omdat die maatskappy 'n ongebruikte belastingkrediet ten opsigte van SBM het.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 April 1997 en 30 April 1996 was onderskeidelik R627.6 miljoen en R763.6 miljoen. Alhoewel die maatskappy 'n verlies vir die jaar geëindig 30 April 1997 gemaak het, het die maatskappy voldoende opgehoopte reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word deur 1997 se finale dividend van 11.5 sent per aandeel bevestig.

14. Combined Motor Holdings**Jaareinde** 28 Februarie 1997**Dividende**

1996-finaal

2 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van
 'n kontantdividend van 18 sent per gewone aandeel.

1997-interim

'n Kontantdividend van 5 sent per aandeel.

1997-finaal

'n Kontantdividend van 23 sent per aandeel.

Aantekeninge tot die finansiële state

386 000 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Combined Motor Holdings het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1996	Dt	Kt
Dividende verklaar	4 246	
Aandele-afwagreserwe		4 246

(0.22 x 19 300 000 aandele = R4 246 000)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het beraam dat al die aandeelhouders die aandele in plaas van die dividend gaan kies en die volle dividend is na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra. Die aandele word teen 'n korting aangebied en indien aandeelhouders die kontant kies, ontvang hulle slegs 18 sent per aandeel. Aangesien beraam is dat al die aandeelhouders die aandele gaan kies, word die 22 sent per aandeel reeds in 1996 voorsien.

1997	R000	R000
	Dt	Kt
Aandele-afwagreserwe	4 246	
Aandelekapitaal en aandelepremie		4 246

386 000 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 19 300 000 ($386\,000 \times 100/2$) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R4 246 000 ($19\,300\,000 \times 0.22$).

Verdiens te per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is hanteer soos 'n kapitalisasie-uitgifte. Dit is met ander woorde nie vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was, geweeë nie. Die vergelykende syfers is aangepas, omdat dit as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is. Dit is teenstrydig met die toepassing van die herbeleggingsbenadering waar dit juis beskou word asof die aandeelhouer die dividend ontvang en in aandele van die maatskappy belê. Die aandele moes dus eerder as 'n regte-uitgifte beskou word.

Openbaarmaking

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is in die aantekeninge by die finansiële state geopenbaar. Die totale kontantekwivalent van die dividend is as 'n enkele lynitem in die inkomstestaat geopenbaar. In die aantekeninge word onderskei tussen die interim en finale dividend. Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeïstaat getoon.

SBM

	1997	1996
	R000	R000
Dividende verklaar	5 512	5 404
Dividende ontvang (vanaf filiale)	10 000	18 509
Interim kontantdividend	984	1 158
Beraamde finale kontantdividend	<u>4 528</u>	<u>-</u>
Netto dividende	5 512	1 158
SBM 12½%	689	145
Volgens finansiële state	689	133

SBM word jaarliks op die gedeelte van die interim dividend wat in kontant betaal is en op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien. Wanneer die werklike kontantgedeelte van die finale dividend bekend is, word 'n aanpassing ten opsigte van verskil tussen die werklike en beraamde kontantdividend gemaak.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 28 Februarie 1997 en 28 Februarie 1996 was onderskeidelik R28 140 000 en R27 688 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word deur 1997 se finale dividend van 23 sent per aandeel bevestig.

15. Sear del Investment Corporation

Jaareinde 30 Junie 1996

Dividende

1995-finaal

2.7 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou en

2.7 nuwe N gewone aandele vir elke 100 N gewone aandele reeds

gehou in plaas van 'n kontantdividend van 5.75 sent per gewone of N

gewone aandeel.

1996-interim

1.732673 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou en

1.732673 nuwe N gewone aandele vir elke 100 N gewone aandele reeds gehou

in plaas van 'n kontantdividend van 3.5 sent per gewone of N gewone aandeel.

1996-finaal

'n Kontantdividend van 5.75 sent per aandeel.

Aantekeninge by die finansiële state

512 686 gewone en 689 850 N gewone kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar ten opsigte van die 1995 finale dividend uitgereik.

326 542 gewone en 571 146 N gewone kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar ten opsigte van die 1995 finale dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Seardel het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal aandeelhouders wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1995	Dt	Kt
Dividende verklaar	5 595	
Bedryfslas		805
Aandele-afwagreserwe		4 790

$$(0.0575 \times [24\,326\,372 + 72\,979\,116] = R5\,595\,066)$$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het beraam dat 86% van die aandeelhouders die aandele in plaas van die dividend gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

1996

• 1995-finale dividend

Bedryfslas	805	
Aandele-afwagreserwe	4 790	
Bank		3 034
Aandelekapitaal en aandelepremie		2 561 (i)

- (i) 512 686 gewone en 689 850 N gewone kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 18 988 370 $(512\,686 \times 100/2.7)$ gewone en 25 550 000

$(689\,850 \times 100/2.7)$ aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R2 560 956 $[(18\,988\,370 + 25\,550\,000) \times 0.0575]$.

- **1996-interim dividend**

Dividende verklaar	3 718	
Bank		1 905
Aandelekapitaal en aandeelpremie		1 813 (i)

- (i) 326 542 gewone en 571 146 N gewone kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 18 846 141 $(326\,542 \times 100/1.732673)$ gewone en 32 963 289 $(571\,146 \times 100/1.732673)$ aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R1 813 330 $[(18\,846\,141 + 32\,963\,289) \times 0.035]$.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandele wat ten opsigte van elke dividendverklaring uitgereik is, is in die aantekeninge by die finansiële state geopenbaar. Verdelings aan aandeelhouders word op die gesig van die inkomstestaat as 'n enkele lynitem geopenbaar, maar in die aantekeninge word die interim en finale dividend apart geopenbaar. Daar word egter nie onderskei tussen die kontant-en kapitalisasie-aandeelgedeeltes nie.

Die bedrae wat in die kontantvloeistaat as dividende betaal getoon word, stem nie ooreen met die inkomstestaat nie en dit is moeilik om die bedrag wat werklik as dividende betaal is, te bepaal.

SBM

	1996	1995
	R000	R000
Dividende verklaar	9 878	8 588
Dividende ontvang	<u>7 395</u>	<u>10 613</u>
Netto dividende	2 483	(2 025)
SBM 12½ %	310	
Volgens finansiële state	843	22

Omdat die kontantvloeistaat-aantekening nie met die inkomstestaat ooreenstem nie is dit nie moontlik om te bepaal hoe die SBM-voorsiening bereken is nie.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 Junie 1996 en 30 Junie 1995 was onderskeidelik R63 670 000 en R68 021 000. Alhoewel die maatskappy se wins vir die jaar geëindig 30 Junie 1996 minder was as die dividende wat verklaar is, het die maatskappy voldoende opgehoopte reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouers onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling is om aan aandeelhouers 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1996 se finale dividend van 5.75

sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1995 se finale dividend van 5.75 sent per aandeel.

Dividende

1996-finans

0.000/30 meer is gewone aandere in 1996 se finale dividend van 5.75 sent per gewone aandeel. Die dividend is op 15 Desember 1996 betaalbaar. Die dividend is op 15 Desember 1996 betaalbaar.

1997-finans

n Kontantdividend van 5.75 sent per aandeel

1998-finans

n Kontantdividend van 5.75 sent per aandeel

Rekeningkundige bekrywings

Grondred Orlaan het die bevoegdheid om die dividend te betaal.

Rekeningkundige bekrywings

	R000	R000
1996	14	14
Dividende verklaar	12 000	
Bedryfsleer		12 000

$$(0.145 \times [41\,330\,504 - 41\,478\,990] = R12\,002\,087)$$

Die volle kontantdividend van die dividend is in die rekeningkundige en in die bedryfsleer voorsien.

16. Grindrod Unicorn Group**Jaareinde** 31 Desember 1997**Dividende**

1996-finaal

0.036786 nuwe N gewone aandele vir elke 100 gewone aandele of N gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 14.5 sent per gewone aandeel of N gewone aandeel.

1997-interim

'n Kontantdividend van 7 sent per aandeel

1998-finaal

'n Kontantdividend van 15 sent per aandeel.

Rekeningkundige inskrywings

Grindrod Unicorn het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	R000	R000
1996	Dt	Kt
Dividende verklaar	12 007	
Bedryfslas		12 007

$$(0.145 \times [41\,330\,504 + 41\,476\,990] = R12\,007\,087)$$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

	R000	R000
	Dt	Kt
Bedryfslas	12 007	
Bank		7 837 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		4 170 (ii)

(i) Uit die kontantvloeistaat

(ii) Uit die kontantvloeistaat. Die aantal aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is nie geopenbaar nie.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, is nie geopenbaar nie. Dividende word op die gesig van die inkomstestaat as 'n enkele lynitem geopenbaar, maar in die aantekeninge word die interim en finale dividend apart geopenbaar. Daar word egter nie onderskei tussen die kontant en kapitalisasie-aandeelgedeeltes nie.

Die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, is in die kontantvloeistaat as 'n kontantuitvloeï getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1997	1996
	R000	R000
Interim kontantdividend	5 915	5 253
Beraamde finale kontandividend	12 606	12 007
Aanpassing t.o.v. vorige jaar finale dividend	(4 170)	(8 492)
Dividende ontvang	<u>(19 575)</u>	<u>(13 945)</u>
Netto dividend	(5 224)	(5 177)

Geen SBM is voorsien nie. SBM word jaarliks op die gedeelte van die interim dividend wat in kontant betaal is en op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien. Wanneer die werklike kontantgedeelte van die finale dividend bekend is, word 'n aanpassing ten opsigte van verskil tussen die werklike en beraamde kontantdividend gemaak.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Desember 1997 en 31 Desember 1996 was onderskeidelik R141 864 000 en R133 558 000. Die maatskappy het voldoende

reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1997 se finale dividend van 15 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1996 se finale dividend van 14.5 sent per aandeel.

17. Bowler Metcalf**Jaareinde**

31 Desember 1998

Dividende

1997-finaal

1.5 nuwe N gewone aandele vir elke 100 gewone aandele of N gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 1.95 sent per gewone of N gewone aandeel.

1998-interim

'n Kontantdividend van 1.75 sent per gewone of N aandeel

1998-finaal

'n Kontantdividend van 2.25 sent per gewone of N aandeel

Direkteursverslag

1 209 461 N gewone kapitalisasie-aandele is in Mei 1998 ten opsigte van die 1997-finale dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Bowler Metcalf het die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas. Alhoewel hulle aanvanklik in 1997 die volle kontantekwivalent van die dividend voorsien het, is daar in 1998 'n aanpassing aan die dividend gemaak vir die gedeelte van die dividend wat in die vorm van aandele vereffen is.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	1 670	
Bedryfslas		1 670

$(0.0195 \times 85\,651\,938 = R1\,670\,212)$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

1998

Bedryfslas	1 670	
Dividende verklaar		1 572 (i)
Bank		98 (ii)

- (i) Die huidige jaar se dividend is verminder met die gedeelte van die dividend wat in die vorm van aandele vereffen is. 1 209 461 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 80 630 733 $(1\,209\,461 \times 100/1.5)$ aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R1 572 299 $(80\,630\,733 \times 0.0195)$.

- (ii) Uit die kontantvloeistaat.

Die pariwaarde van die N gewone aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is 0.0375 sent per aandeel. Die totale pariwaarde van die N gewone aandele wat uitgereik is, is slegs R453.55 $(1\,209\,461 \times 0.0375/100)$. Omdat die finansiële state in Rand duisende opgestel is, kan nie gesien word of verdeelbare reserwes of die aandelepremierekening vir die kapitalisasie-uitgifte aangewend is nie.

Verdienste per aandeel

Alhoewel die aandeel wat uitgereik is vir inkomstestaatdoeleindes soos 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is, is dit vir verdienste per aandeel-doeleindes soos 'n regte-uitgifte hanteer. Die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is gewoos vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandeel wat as kapitalisasie-aandeel uitgereik is, word in die direkteursverslag geopenbaar. Slegs die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloei in die kontantvloei staat geopenbaar.

SBM

	1998	1997
	R000	R000
Dividende verklaar	3 474	2 827
Oorvoorsiening vorige jaar	(1 572)	
Netto dividende	1 902	2 827
SBM 12½%	238	353
Volgens finansiële state	238	353

SBM word aanvanklik op die volle finale dividend verklaar, voorsien maar in die volgende jaar word 'n aanpassing ten opsigte van die gedeelte van die dividend wat in die vorm van kapitalisasie-aandeel vereffen is, gemaak.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Desember 1998 en 31 Desember 1997 was onderskeidelik R26 202 000 en R19 984 000. As die maatskappy die herbeleggingsbenadering toegepas het, sou die dividend in 1997 R1 670 000 bedra het. Die maatskappy het dus voldoende reserwes om die dividend te handhaaf en die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom, maar het verkies om die kapitalisasie-uitgiftebenadering toe te pas.

18. Barlow**Jaareinde**

30 September 1998

Dividende

1997-finaal

2.2531090 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele reeds
gehou in plaas van 'n kontantdividend van 88 sent per gewone aandeel.

1998-interim

1.139842 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele reeds
gehou in plaas van 'n kontantdividend van 36 sent per gewone aandeel.

1998-finaal

'n Kontantdividend van 88 sent per aandeel.

Direkteursverslag

3 227 009 gewone aandele is gedurende die jaar ten opsigte van die 1997 finale dividend uitgereik.

1 446 209 gewone aandele is dividend gedurende die jaar ten opsigte van die 1998-interim dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Barlow het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R milj	R milj
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	190.3	
Bedryfslas		44.3
Aandele-afwagreserwe		146

($0.88 \times 209\,334\,282$ aandele = 184.2 miljoen. Die dividend wat voorsien is, is egter R190.3 milj. Die verskil is R6.1 milj wat 4.4% van die verskil tussen 184.2 milj en 44.3 milj verteenwoordig. Dit lyk dus asof Barlow die aandele teen 'n korting aanbied om die aandele aantrekliker as die kontantdividend te maak.)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het beraam hoeveel aandeelhouders die aandele in plaas van die kontantdividend gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

1998

Bedryfslas	44.3	
Aandele-afwagreserwe	146	
Dividende verklaar	78.4 (iii)	
Bank		89.9 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		178.8 (ii)

- (i) 3 227 009 gewone kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1997-finale dividend uitgereik. Dit verteenwoordig 143 224 717 ($3\,227\,009 \times 100/2.2531090$) gewone aandeelhouders. 66 109 565 ($209\,334\,282 -$

143 224 717) aandeelhouders het die kontantdividend gekies. Dit bring die bedrag wat in kontant betaal is op R58.2 miljoen ($66\,109\,565 \times 0.88$).

1 446 209 gewone kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1998-interim dividend uitgereik. Dit verteenwoordig 126 878 023 ($1\,446\,209 \times 100/1.139842$) gewone aandeelhouders. 87 129 477 ($214\,007\,500 -$

126 878 023) aandeelhouders het die kontantdividend gekies. Dit bring die bedrag wat in kontant betaal is op R31.4 miljoen ($87\,129\,477 \times 0.36$). Die totale kontantdividend wat betaal is, is met ander woorde R89.6 miljoen ($31.4 + 58.2$). Ignoreer verskil.

- (ii) Uit die finansiële state. Die waarde van die aandele is hoër as die kontantekwivalent omdat die aandele teen 'n korting uitgereik is.
- (iii) $0.36 \times 214\,007\,500 = \text{R}77$ miljoen. Die dividend volgens die inkomstestaat is weer hoër as die berekende dividend aangesien die aandele teen 'n korting uitgereik word. Daar behoort ook 'n oorvoorsiening van 1997 se finale dividend te wees aangesien meer aandeelhouders die kontantdividend gekies het as wat in 1997 geraam is. Die korting op die aandele is dus oorskat. Hierdie oorvoorsiening is nie apart geopenbaar nie.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die rekeningkundige beleid ten opsigte van kapitalisasie-aandeeltoekennings is in die rekeningkundige beleidsaantekening geopenbaar naamlik dat die volle kontantekwivalent as dividende verklaar in die inkomstestaat getoon word. Die bedryfslas verteenwoordig die gedeelte wat na raming in kontant betaal gaan word. Enige verskil tussen die dividend verklaar en die bedryfslas word oorgedra na 'n aandeel-afwagreserwe.

Die aantal aandeel wat as kapitalisasie-aandeel ten opsigte van die 1997 finale dividend en die 1998-interim dividend uitgereik is, is in die direkteursverslag en die aantekeninge geopenbaar. In die aantekeninge word daar onderskei tussen die kontantgedeelte van die dividend en die kapitalisasie-aandeelgedeelte.

Die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, is in die kontantvloeistaat as 'n kontantuitvloeï getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1998	1997
	Rmilj	Rmilj
Interim kontantdividend	78.4	11.3
Beraamde finale kontantdividend	188.3	44.3
Aanpassing t.o.v. vorige jaar finale dividend	(32.8)	(146.0)
Dividende ontvang	<u>(2.9)</u>	<u>(4.7)</u>
Netto dividende	231.0	(95.1)
	<u>(95.1)</u>	
	135.9	
SBM 12½%	17.0	
Volgens finansiële state	9.9	

Die bedrag van die 1997 -belastingkrediet vir SBM word nie geopenbaar nie. Dit kon meer gewees het as die R95.1 miljoen en dit lyk daarom asof SBM jaarliks op die gedeelte van die interim dividend wat in kontant betaal is en op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien word. Wanneer die werklike kontantgedeelte van die finale dividend bekend is, word 'n aanpassing ten opsigte van verskil tussen die werklike en beraamde kontantdividend gemaak.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 September 1998 en 30 September 1997 was onderskeidelik R1 046.8 miljoen en R604.4 miljoen. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die

maatskappy se bedoeling is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1997 se finale dividend van 88 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1996 se finale dividend van 88 sent per aandeel.

19. JD Group**Jaareinde**

30 Junie 1997

Dividende

1996-finaal

0.8095 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 17 sent per gewone aandeel.

1997-interim

1.3333 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 30 sent per gewone aandeel.

1997-finaal

0.6614 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 21 sent per gewone aandeel.

Direkteursverslag

767 363 kapitalisasie-aandele is op 26 Oktober 1996 ten opsigte van die 1996 finale dividend uitgereik.

1 281 898 kapitalisasie-aandele is op 16 April 1997 ten opsigte van die 1997-interim dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

JD Group het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	Rmilj	Rmilj
1996	Dt	Kt
Dividende verklaar	18	
Bedryfslas		18

$(0.17 \text{ sent} \times 104\,475\,592 = \text{R}17\,760\,851)$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

1997

1996 finale dividend

Bedryfslas	18	
Aandelekapitaal en aandeelpremie		16 (i)
Bank		2 (ii)

(i) 767 363 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 94 794 688 $(767\,363 \times 100/0.8095)$ aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R16 115 097 $(97\,794\,688 \times 0.17)$

(ii) Uit die kontantvloeistaat

• **1997-interim dividend**

Dividende verklaar	32 (i)	
Bank		3 (iii)
Aandelekapitaal en aandeelpremie		29 (ii)

(i) $0.3 \times 105\,242\,955 (104\,475\,592 + 767\,363) = \text{R}31\,572\,887$

- (ii) 1 281 898 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 96 144 754 ($1\,281\,898 \times 100/1.3333$) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R28 843 426 ($96\,144\,754 \times 0.3$)
- (iii) Uit die kontantvloeistaat.

Verdiens te per aandeel

Geen inligting is aangaande die berekening van verdienste per aandeel verskaf nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandele wat ten opsigte van die 1996 finale dividend en die 1997-interim dividend as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is in die direkteursverslag en die aantekeninge geopenbaar.

Verdelings aan aandeelhouders is as 'n enkele lynitem op die gesig van die inkomstestaat geopenbaar, maar in die aantekeninge is 'n duidelike uiteensetting van die kontantdividend en die kapitalisasie-aandele gegee.

Die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, is in die kontantvloeistaat as 'n kontantuitvloeï getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1997	1996
Dividende kontant betaal	R5 milj	R7 milj
SBM 12½%	R625 000	R875 000
Volgens finansiële state (afgerond)	R1 milj	R1 milj

SBM word net voorsien op die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is en dit word eers voorsien in die jaar waarin die dividend betaal word.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 Junie 1997 en 30 Junie 1996 was onderskeidelik R59 miljoen en R114 miljoen. Alhoewel die maatskappy se wins vir die jaar geëindig 30 Junie 1996 minder was as die dividende wat verklaar is, het die maatskappy voldoende opgehoopte reserwes gehad om die herbeleggingsbenadering toe te pas. As hierdie maatskappy die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het, sou aandeelhouders tot die gevolgtrekking kon kom dat die maatskappy bekommerd is oor die toekoms. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1997 se finale dividend van 21 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1996 se finale dividend van 17 sent per aandeel.

20. Foschini**Jaareinde**

31 Maart 1995

Dividende

1994-finaal

1 nuwe aandeel vir elke 60 gewone aandeel reeds gehou.

1995-finaal

Geen

Aantekeninge by die finansiële state

770 622 kapitalisasie-aandeel is gedurende die jaar ten opsigte van die 1994 finale dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Foschini het die herbeleggingsbenadering toegepas. Aangesien aandeelhouers nie die keuse gehad het om 'n kontantdividend in plaas van die aandeel te kies nie, is die volle dividend na 'n aandeel-afwagreserwe oorgedra.

	R000	R000
1994	Dt	Kt
Dividende verklaar	77 125	
Aandeel-afwagreserwe		77 125

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die kontantekwivalent is gebaseer op die markwaarde van die aandeel.

	R000	R000
1995	Dt	Kt
Aandele-afwagreserwe	77 125	
Aandelekapitaal en aandelepremie		77 125

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is hanteer soos 'n kapitalisasie-uitgifte. Dit is met ander woorde nie vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was, geweeg nie. Die vergelykende syfers is aangepas, omdat dit as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is. Dit is teenstrydig met die toepassing van die herbeleggingsbenadering waar dit juis beskou word asof die aandeelhouer die dividend ontvang en in aandele van die maatskappy belê. Die aandele moes dus eerder as 'n regte-uitgifte beskou word.

Openbaarmaking

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is in die aantekeninge geopenbaar.

Verdelings aan aandeelhouers is as 'n enkele lynitem op die gesig van die inkomstestaat geopenbaar, maar in die aantekeninge is 'n duidelike beskrywing van die skripdividend gegee.

SBM

	1995	1994
	R000	R000
Dividende verklaar	-	129 570
Dividende ontvang	-	-

Geen SBM is voorsien nie. Die volle dividend verklaar is in die vorm van aandele vereffen. Dit lyk met ander woorde asof die maatskappy die kapitalisasie-aandele nie as 'n dividend vir SBM-doeleindes beskou nie.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Maart 1995 en 31 Maart 1994 was onderskeidelik R41 985 000 en R49 744 000. In 1994 het die maatskappy egter 'n oordrag van R122 714 000 van die herwaardasiereserwe na verdeelbare reserwes gemaak om die dividend te kan verklaar. Die uiteinde was dat die maatskappy se behoue wins vir 1994 nul was. In 1995 is daar 'n wins van R7 759 000 gemaak, maar geen dividend is verklaar nie. Die maatskappy het egter 'n kapitalisasie-uitgifte van 3 aandele vir elke 100 aandele reeds gehou, gemaak. Hierdie kapitalisasie-uitgifte is nie in die 1995 finansiële state as 'n dividend aangeteken nie. Die maatskappy het nie voldoende reserwes gehad om sy dividend op dieselfde vlak as 1994 te hou en die herbeleggingsbenadering toe te pas nie. Dit lyk met ander woorde of die maatskappy sy beleid verander het en in 1995 die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas het.

21. Profurn**Jaareinde** 31 Desember 1998**Dividende**

1997-finaal

0.93 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 4.25 sent per gewone aandeel.

1998-finaal

0.98 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 4.25 sent per gewone aandeel.

Direkteursverslag

5 424 137 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Profurn het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	28 114	
Aandele-afwagreserwe		28 114

(0.0425 x 661 517 = R28 114)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het beraam dat al die aandeelhouers die aandele in plaas van die dividend gaan kies en die volle dividend is na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra.

	R000	R000
1998	Dt	Kt
Aandele-afwagreserwe	28 114	
Aandelekapitaal en aandelepremie		24 788 (i)
Bank		3 326 (ii)

(i) 5 424 137 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 583 240 538 (5 424 137 x 100/0.93) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R24 787 723 (583 240 538 x 0.0425).

(ii) Uit die kontantvloei staat.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die rekeningkundige beleid ten opsigte van kapitalisasie-aandeeltoekennings is in die rekeningkundige beleidsaantekening geopenbaar naamlik dat die volle kontantekwivalent as dividende verklaar in die inkomstestaat getoon word. Die bedryfslas verteenwoordig die gedeelte wat na raming in kontant betaal gaan word. Enige verskil tussen die dividend verklaar en die bedryfslas word oorgedra na 'n aandele-afwagreserwe.

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is in direkteursverslag geopenbaar. Die totale kontantekwivalent van die dividend is as 'n enkele lynitem in die inkomstestaat en aantekeninge geopenbaar.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloei in die kontantvloeistaat getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

Geen SBM is voorsien nie, aangesien die dividende ontvang meer as die dividende verklaar was.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Desember 1998 en 31 Desember 1997 was onderskeidelik R253 254 000 en R127 612 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit

word bevestig deur 1998 se finale dividend van 4.25 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1997 se finale dividend van 4.5 sent per aandeel.

22. New Clicks Holdings**Jaareinde** 31 Augustus 1998**Dividende**

1997-finaal

0.90580 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele aandele
 reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 5 sent per aandeel.

1998-interim

0.5882830 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele aandele
 reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 4.9 sent per aandeel.

1998-finaal

'n Kontantdividend van 6.5 sent per aandeel. Geen inligting word
 verskaf aangaande die skripdividendvoorwaardes nie.

Direkteursverslag

1 549 883 gewone kapitalisasie-aandele is op 8 Desember 1997 ten opsigte van die
 1997-finale dividend uitgereik.

1 086 932 gewone kapitalisasie-aandele is op 24 Junie 1998 ten opsigte van die 1998-
 interim dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

New Clicks Holdings het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van
 die aantal aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	12 588	
Bedryfslas		3 776
Aandele-afwagreserwe		8 812

$(0.05 \times 251\,770\,000 = R12\,588\,500)$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het beraam dat 70% van die aandeelhouders die aandele in plaas van die kontantdividend gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

1998

• 1997 finale dividend

Bedryfslas	3 776	
Aandele-afwagreserwe	8 812	
Bank		4 033 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		8 555 (ii)

(i) Uit die kontantvloeistaat

(ii) 1 549 883 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 171 106 536 aandeelhouders ($1\,549\,883 \times 100/0.90580$). Die kontantekwivalent van die dividend is R8 555 327 ($171\,106\,536 \times 0.05$).

	R000	R000
• 1998-interim dividend	Dt	Kt
Dividende verklaar	12 525 (i)	
Bank		3 472 (ii)
Aandelekapitaal en aandelepremie		9 053 (iii)

(i) $0.049 \times 255\,630\,000 = R12\,525\,870$

(ii) Uit die kontantvloeistaat en die aantekeninge by die finansiële state.

(iii) 1 086 932 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 184 763 456 aandeelhouders ($1\,086\,932 \times 100 / 0.5882830$). Die kontantekwivalent van die dividend is R9 053 409 ($184\,763\,456 \times 0.049$).

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Verdelings aan aandeelhouders is as 'n enkele lynitem op die gesig van die inkomstestaat geopenbaar. Die dividende betaal en verklaar word volledig uiteengesit in die aantekeninge by die inkomstestaat: Die interim dividend word in die gedeelte wat in kontant en die gedeelte wat in die vorm van aandele vereffen is, verdeel. Die finale dividend word in die gedeelte wat na raming in kontant en in die vorm van aandele vereffen gaan word, verdeel.

Die aandeel-afwagreserwe word apart op die gesig van die balansstaat geopenbaar en meer inligting oor die doel van die reserwe word in die aantekeninge gegee.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-aanpassing t.o.v. 1997	(xxx)
Kontantverdeling volgens inkomstestaat	xxxx
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1998	1997
	R000	R000
Dividende verklaar	30 837	22 580
Dividende ontvang(vanaf filiale)	32 787	23 952
Interim kontantdividend	3 472	3 979
Beraamde finale kontantdividend	7 325	3 776
Aanpassing t.o.v. vorige jaar finale dividend	<u>257</u>	<u>3 224</u>
Netto dividende	11 054	10 979
SBM 12½%	1 382	1 372
Volgens finansiële state	1 478	1 372

SBM word jaarliks op die gedeelte van die interim dividend wat in kontant betaal is en op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien. Wanneer die werklike kontantgedeelte van die finale dividend bekend is, word 'n aanpassing ten opsigte van verskil tussen die werklike en beraamde kontantdividend gemaak.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Augustus 1998 en 31 Augustus 1997 was onderskeidelik R472 000 en R0. Die maatskappy verklaar jaarliks die grootste gedeelte van netto inkomste as dividende. Die maatskappy pas die herbeleggingsbenadering toe aangesien dit die bedoeling is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1998 se finale dividend van 6.5 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1997 se finale dividend van 5 sent per aandeel.

23. Ellerine Holdings**Jaareinde** 31 Augustus 1996**Dividende**

1995-finaal

1.35 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 23.7 sent per gewone aandeel.

1996-interim

'n Kontantdividend van 25.8 sent per aandeel.

1996-finaal

'n Kontantdividend van 33 sent per aandeel.

Direkteursverslag

885 798 kapitalisasie-aandele is op 27 November 1995 ten opsigte van die 1995-finale dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Ellerine Holdings het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	R000	R000
1995	Dt	Kt
Dividende verklaar	17 282	
Bedryfslas		17 282

(0.237 x 72 919 317 = R17 281 878)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien

	R000	R000
1996	Dt	Kt
Bedryfslas	17 282	
Aandelekapitaal en aandelepremie		15 551 (i)
Bank		1 731 (ii)

(i) 885 798 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 65 614 667 aandeelhouders ($885\,798 \times 100/1.35$). Die kontantekwivalent van die dividend is R15 550 676 ($65\,614\,667 \times 0.237$).

(ii) Uit die kontantvloeistaat.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar. Dividende word op die gesig van die inkomstestaat as 'n enkele lynitem geopenbaar, maar in die aantekeninge word die interim en finale dividend apart geopenbaar. Daar word egter nie onderskei tussen die kontant en kapitalisasie-aandeelgedeeltes nie.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Betaal deur uitreik van aandele	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1996	1995
	R000	R000
Dividende verklaar	43 397	31 990
Dividende ontvang	<u>43 084</u>	<u>11 036</u>
Netto dividende	313	20 954
SBM 12½%	39	2 619

Aanpassing t.o.v. vorige jaar finale

dividend	(15 515)	
SBM 12½%	1 939	
Volgens finansiële state	3 212	4 409
Vorige jaar oorvoorsiening	2 808	-

Die SBM en weerhoubelasting word as 'n enkele syfer in die finansiële state geopenbaar. Dit lyk egter asof die maatskappy SBM jaarliks op die gedeelte van die

interim dividend wat in kontant betaal is en op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien. Wanneer die werklike kontantgedeelte van die finale dividend bekend is, word 'n aanpassing ten opsigte van verskil tussen die werklike en beraamde kontantdividend gemaak.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Augustus 1996 en 31 Augustus 1995 was onderskeidelik R99 414 000 en R96 264 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1996 se finale dividend van 33 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1995 se finale dividend van 23.7 sent per aandeel.

24. Logtek Holdings**Jaareinde**

30 April 1996

Dividende

1995-finaal

`n Kontantdividend van 12 sent per aandeel.

1996-interim

1.0081 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou
in plaas van `n kontantdividend van 5 sent per gewone aandeel.

1996-finaal

`n Kontantdividend van 12 sent per aandeel.

Finansiële state

Geen inligting aangaande die aantal kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, is verskaf
nie. 31 865 aandele is gedurende die jaar uitgereik en dit lyk asof die kapitalisasie-
uitgifte die enigste uitreiking gedurende die jaar was.

Rekeningkundige inskrywings

Logtek het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	R000	R000
1996	Dt	Kt
Dividende verklaar	237	
Bank		79
Aandelekapitaal en aandelepremie		158 (i)

- (i) 31 865 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 3 160 897 aandeelhouders ($31\,865 \times 100/1.0081$). Die kontantekwivalent van die dividend is R158 045 ($3\,160\,897 \times 0.05$).

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, is nie geopenbaar nie. Die interim dividend en finale dividend verklaar, is apart op die gesig van die inkomstestaat geopenbaar, maar geen verdere inligting is in die aantekeninge geopenbaar nie.

In die kontantvloei staat is die volle dividend as 'n kontantuitvloeï aangeteken en die kontantekwivalent van die aandelegedeelte van die dividend is as 'n kontantinvloeï aangeteken.

SBM

	1996	1995
	R000	R000
Dividende verklaar	964	806
SBM 12½% (25%)	121	201
Volgens finansiële state	111	201

SBM word op die volle dividend verklaar, voorsien.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 April 1996 en 30 April 1995 was R86 000. Dit is die maatskappy se dividendbeleid om die volle netto inkomste, wat hoofsaaklik uit dividende ontvang bestaan, as dividende te verklaar. SBM speel met ander woorde bykans geen rol in hierdie maatskappy nie, omdat die dividende ontvang en die dividende verklaar mekaar uitkanselleer. Die maatskappy pas die herbeleggingsbenadering toe aangesien dit die bedoeling is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf.

25. USKO**Jaareinde**

30 September 1998

Dividende

1997-finaal

1.38126 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 1.91 sent per gewone aandeel.

1998-finaal

? nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van
'n kontantdividend van 2.29 sent per gewone aandeel.

Direkteursverslag

5 577 000 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

USKO het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal
aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	8 238	
Bedryfslas		2 060
Aandele-afwagreserwe		6 178

(0.0191 x 431 311 000 = R8 238 040)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die
maatskappy het beraam dat 75% van die aandeelhouers die aandele gaan kies en

hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

	R000	R000
1998	Dt	Kt
Bedryflas	2 060	
Aandele-afwagreserwe	6 178	
Behoue wins	150 (iii)	
Aandelekapitaal en aandelepremie		7 712 (i)
Bank		676 (ii)

- (i) 5 577 000 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 403 761 783 ($5\,577\,000 \times 100/1.38126$) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R7 711 850 ($403\,761\,783 \times 0.0191$).
- (ii) Uit die kontantvloei staat
- (iii) Hierdie ondervoorsiening van 1997 se skripdividend is direk teen behoue wins afgeskryf

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is asook volledige inligting oor 1998 se skripdividend, word in die direkteursverslag geopenbaar. Die beraamde gedeelte van die dividende wat in kontant en by wyse van aandeel vereffen gaan word, word in die dividendaantekening geopenbaar. Die feit dat die 1998 raming gebaseer is op die aanname dat 25% van die aandeelhouers die kontant gaan kies en die feit dat 8% van die aandeelhouers in 1997 die kontant gekies het, word geopenbaar.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende onbetaald aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Aandeel-afwagreserwe	(xxx)
Toename in 1997 aandeel-afwagreserwe	(xxx)
Dividende onbetaald aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1998	1997
	R000	R000
Dividende verklaar	11 177	8 238
Dividende ontvang	8 303	5 983
Beraamde finale kontantdividend	2 794	2 060
Aanpassing t.o.v. vorige jaar finale dividend	(1 380)	-
SBM volgens finansiële state	-	(128) kt

Daar is geen SBM in 1998 voorsien nie en in 1997 is 'n krediet ten opsigte daarvan voorsien. Die dividende ontvang is in albei jare meer as die geskatte kontantdividende, maar minder as die totale dividende. Dit wil dus voorkom asof SBM op die beraamde kontantdividend voorsien word.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes was R7 675 000 op 30 September 1998. Op 30 September 1997 was daar 'n opgehoopte verlies van R15 689 000. Die maatskappy het egter in 1998 en 1997 'n netto wins na belasting van onderskeidelik R49 691 000 en R62 357 000 gemaak en het dus gedurende die twee jare voldoende wins gemaak om die herbeleggingsbenadering toe te pas. Aandeelhouders behoort ook positief te reageer op die feit dat die maatskappy, ten spyte van die opgehoopte verlies, die herbeleggingsbenadering toegepas het.

26. Sasani**Jaareinde** 30 Junie 1998**Dividende**

1997-finaal

1.25 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 1.1 sent per gewone aandeel.

1998-finaal

Geen

Direkteursverslag

4 963 978 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Sasani het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal aandeelhouders wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	5 813	
Bedryfslas		2 019
Aandele-afwagreserwe		3 794

$(0.011 \times 528\,497\,317 = R5\,813\,470)$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het 'n beraming gemaak van die aantal aandeelhouders wat die aandele in

plaas van die dividend gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandeel-afwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

	R000	R000
1998	Dt	Kt
Bedryfslas	2 019	
Aandeel-afwagreserwe	3 794	
Bank		1 445 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		4 368 (ii)

(i) Uit die kontantvloeistaat.

(ii) 4 963 978 aandeel is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 397 118 240 ($4\,963\,978 \times 100/1.25$) aandeelhouers. Die kontantekwivalent van die dividend is R4 368 301 ($397\,118\,240 \times 0.011$).

Verdienste per aandeel

Die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die rekeningkundige beleid ten opsigte van kapitalisasie-aandeeltoekennings is in die rekeningkundige beleidsaantekening geopenbaar naamlik dat die volle kontantekwivalent as dividende verklaar in die inkomstestaat getoon word. Die

bedryfslas verteenwoordig die gedeelte wat na raming in kontant betaal gaan word. Enige verskil tussen die dividend verklaar en die bedryfslas word oorgedra na 'n aandele-afwagreserwe.

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is in direkteursverslag geopenbaar. Die totale kontantekwivalent van die dividend is as 'n enkele lynitem in die inkomstestaat en aantekeninge geopenbaar.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende voorsien in vorige jaar	xxxx
Betaal deur uitreik van aandele	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1998	1997
	R000	R000
Dividende verklaar	-	5 813
Dividende ontvang (vanaf filiale)	250	5 813
Beraamde finale kontantdividend	-	2 019
Aanpassing t.o.v. vorige jaar finale dividend	(574)	-
SBM 12½%	(72)	252
SBM volgens finansiële state	(72)	252

SBM word jaarliks op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien. Wanneer die werklike kontantgedeelte van die finale dividend bekend is, word 'n aanpassing ten opsigte van verskil tussen die werklike en beraamde kontantdividend gemaak.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy het op 30 Junie 1997 verdeelbare reserwes van R311 000 gehad, maar het vir die jaar geëindig 30 Junie 1998 'n verlies van R1 036 000 gemaak en geen dividend verklaar nie. Dit was in 1997 die maatskappy se bedoeling om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en daarom is die herbeleggingsbenadering toegepas. Die maatskappy het egter nie in 1998 voldoende reserwes gehad om die dividend te handhaaf en weer die herbeleggingsbenadering toe te pas nie.

27. Pepgro**Jaareinde**

30 Junie 1997

Dividende

1996-finaal

2.07 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele of N aandele reeds
gehou in plaas van 'n kontantdividend van 16.5 sent per gewone
aandeel en N aandeel.

1997-interim

'n Kontantdividend van 19 sent per aandeel.

1997-finaal

'n Kontantdividend van 7 sent per aandeel.

Direkteursverslag

2 359 697 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Pepgro het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	R000	R000
1996	Dt	Kt
Dividende verklaar	32 121	
Bedryfslas		32 121

(0.165 x 194 671 990 = R32 120 878)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Bedryflas	32 121	
Aandelekapitaal en aandelepremie		18 809 (i)
Bank		13 312 (ii)

(i) 2 359 697 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 113 995 024 ($2\,359\,697 \times 100/2.07$) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R18 809 179 ($113\,995\,024 \times 0.165$).

(ii) Uit die kontantvloeistaat

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar. Die totale dividend is in die inkomstestaat geopenbaar, maar geen verdere inligting is in die aantekeninge geopenbaar nie. Die dividend betaal is in die kontantvloeistaat geopenbaar, maar geen aantekening is getoon nie.

SBM

Geen SBM is voorsien nie, omdat die maatskappy 'n ongebruikte belastingkrediet ten opsigte van SBM het.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 Junie 1997 en 30 Junie 1996 was onderskeidelik R49 998 000 en R15 398 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur die feit dat die totale dividend vir 1997 26 sent per aandeel was in vergelyking met 1996 se 22 sent per aandeel.

28. Rex Trueform**Jaareinde**

30 Junie 1997

Dividende

1996-finaal

3.5667 nuwe N gewone aandele vir elke 100 gewone aandele of N gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 20 sent per aandeel.

1997-finaal

4.3184 nuwe N gewone aandele vir elke 100 gewone aandele of N gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 22.5 sent per aandeel.

Direkteursverslag

585 095 N gewone kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar ten opsigte van die 1996-finale dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Rex Trueform het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1996	Dt	Kt
Dividende verklaar	3 621	
Bedryfslas		362
Aandele-afwagreserwe		3 259

$$(0.2 \times 18\,106\,287 = R3\,621\,257)$$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het beraam dat 90% van die aandeelhouders die aandele in plaas van die kontantdividend gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandeel-afwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Bedryfslas	362	
Aandele-afwagreserwe	3 259	
Aandelepremie (Aandele-uitgiftekoste)	70	
Bank		410 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		3 281 (ii)

(i) Uit die kontantvloeistaat

(ii) 585 095 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 16 404 379 aandeelhouders ($585\,095 \times 100/3.5667$). Die kontantekwivalent van die dividend is R3 280 876 ($16\,404\,379 \times 0.2$).

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal kapitalisasie-aandele wat gedurende die jaar uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar. Die beraamde gedeelte van die dividende wat in kontant en by wyse van aandele vereffen gaan word, word in die dividendaantekening geopenbaar. Die dividend wat kontant betaal is, is in die kontantvloeistaat geopenbaar. In die aantekeninge by die kontantvloeistaat word 'n uiteensetting gegee van die gewone en voorkeurdividend wat kontant betaal is.

SBM

	1997	1996
	R000	R000
Beraamde finale kontantdividend	864	362
Voorkeurdividend	25	25
Aanpassing t.o.v. vorige jaar finale dividend	48	89
Dividende ontvang	<u>(937)</u>	<u>(516)</u>
Netto dividende	-	(40)

Geen SBM is voorsien nie. SBM word jaarliks op die gedeelte van die finale dividend wat na raming kontant betaal gaan word, voorsien. Wanneer die werklike kontantgedeelte van die finale dividend bekend is, word 'n aanpassing ten opsigte van verskil tussen die werklike en beraamde kontantdividend gemaak.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 Junie 1997 en 30 Junie 1996 was onderskeidelik R99 034 000 en R93 795 000. Die maatskappy het voldoende

reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1997 se finale dividend van 22.5 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1996 se finale dividend van 20 sent per aandeel.

29. Spescom Electronics**Jaareinde** 30 September 1998**Dividende**

1997-finaal

2.2493130 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele aandele
 reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 13 sent per aandeel.

1998-finaal

Geen

Direkteursverslag

617 596 gewone kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1997 finale dividend
 uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Spescom het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal
 aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	4 995 499	
Bedryfslas		999 100
Aandele-afwagreserwe		3 996 399

(0.13 x 38 426 916 = R4 995 499)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die
 maatskappy het beraam dat 80% van die aandeelhouers die aandele in plaas van die

kontantdividend gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

1998	Dt	Kt
Bedryfslas	999 100	
Aandele-afwagreserwe	3 996 399	
Bank		1 413 442 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		3 582 057 (ii)

(i) Uit die kontantvloeistaat.

(ii) 617 596 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 27 457 095 aandeelhouders ($617\,596 \times 100 / 2.2493130$). Die kontantekwivalent van die dividend is R3 569 422 ($27\,457\,095 \times 0.13$), maar in die finansiële state is dit aangeteken as R3 582 057. Die verskil kan geïgnoreer word.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die rekeningkundige beleid ten opsigte van kapitalisasie-aandeeltoekennings is in die rekeningkundige beleidsaantekening geopenbaar naamlik dat die volle kontantekwivalent as dividende verklaar in die inkomstestaat getoon word. Die

bedryfslas verteenwoordig die gedeelte wat na raming in kontant betaal gaan word. Enige verskil tussen die dividend verklaar en die bedryfslas word oorgedra na 'n aandele-afwagreserwe.

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, sowel as die kontantekwivalent van die dividend, word in die direkteursverslag geopenbaar.

Dividende verklaar word slegs as 'n enkele lynitem in die inkomstestaat geopenbaar.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeïstaat getoon. In die aantekening by die kontantvloeïstaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1998	1997
	R000	R000
Dividende verklaar	-	4 995 499
Dividende ontvang	3 638 320	4 995 499

Geen SBM is voorsien nie, aangesien die dividende ontvang meer as of gelyk aan die dividende verklaar was.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 September 1998 en 30 September 1997 was onderskeidelik R 2 543 237 en R80 710. Die maatskappy het nie 'n dividend vir 1998 verklaar nie maar het in elk geval nie genoeg reserwes gehad om 1997 se dividend te handhaaf en die herbeleggingsbenadering toe te pas nie.

30. Pepkor**Jaareinde**

30 Junie 1997

Dividende

1996-finaal

1.667 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas
van 'n kontantdividend van 28.5 sent per gewone aandeel.

1997-interim

'n Kontantdividend van 30 sent per aandeel.

1997-finaal

'n Kontantdividend van 14 sent per aandeel.

Direkteursverslag

2 334 680 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Pepkor het die herbeleggingsbenadering toegepas.

	R000	R000
1996	Dt	Kt
Dividende verklaar	58 497	
Bedryfslas		58 497

$(0.285 \times 205\,253\,398 = R58\,497\,218)$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Bedryflas	58 497	
Aandelekapitaal en aandelepremie		39 915 (i)
Bank		18 582 (ii)

(i) 2 334 680 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 140 052 789 (2 334 680 x 100/1.667) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R39 915 045 (140 052 789 x 0.285).

(ii) Uit die kontantvloeistaat.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar. Die totale dividend is in die inkomstestaat geopenbaar, maar geen verdere inligting is in die aantekeninge geopenbaar. Die dividend betaal is in die kontantvloeistaat geopenbaar, maar geen aantekening is getoon nie.

SBM

	1997	1996
	R000	R000
Dividende verklaar	91 339	82 101
Dividende ontvang	97 175	68 270
Kontantdividende betaal	80 859	70 582

Geen SBM is voorsien nie. Dit lyk asof die maatskappy 'n belastingkrediet vir 1996 beskikbaar gehad het.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 Junie 1997 en 30 Junie 1996 was onderskeidelik R433 667 000 en R325 048 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur die feit dat die totale dividend vir 1997 44 sent per aandeel was in vergelyking met 1996 se 40 sent per aandeel.

31. Johnnic Holdings**Jaareinde** 31 Maart 2000**Dividende**

1999-finaal

2 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 82.5 sent per gewone aandeel.

2000-interim

'n Kontantdividend van 12 sent per aandeel.

2000-finaal

'n Kontantdividend van 78 sent per gewone aandeel.

Direkteursverslag

1 703 131 gewone kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1999 finale dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Johnnic het die herbeleggingsbenadering en 'n beraming van die aantal aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	Rmilj	Rmilj
1999	Dt	Kt
Dividende verklaar	131.7	
Bedryfslas		65.8
Aandele-afwagreserwe		65.9

$(0.825 \times 159\,711\,357 = R131\,761\,870)$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het beraam dat 50% van die aandeelhouders die aandele in plaas van die kontantdividend gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandeelafwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

	R milj	R milj
2000	Dt	Kt
Bedryfslas	65.8	
Aandele-afwagreserwe	65.9	
Bank		61.4 (i)
Aandelekapitaal en aandeelpremie		70.3 (ii)

(i) Uit die kontantvloeistaat.

(ii) 1 703 131 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 85 156 550 aandeelhouders ($1\,703\,131 \times 100/2$). Die kontantekwivalent van die dividend is R70 254 154 ($85\,156\,550 \times 0.825$).

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal kapitalisasie-aandele wat uitgereik is en die prys waarteen dit uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar.

Die dividende betaal en verklaar word volledig uiteengesit in die aantekeninge by die inkomstestaat: Die finale dividend word in die gedeelte wat na raming in kontant en in die vorm van aandele vereffen gaan word, verdeel.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	2000	1999
	Rmilj	Rmilj
Dividend verklaar	126.6	131.7
Dividende ontvang	102.7	230.6

Geen SBM is voorsien nie, aangesien die dividende ontvang in 1999 meer as die dividende verklaar, is en die maatskappy in 2000 'n belastingkrediet vir SBM het.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Maart 2000 en 31 Maart 1999 was onderskeidelik R705.6 miljoen en R579.4 miljoen. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 2000 se dividend van 78 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1997 se finale dividend van 82.5 sent per aandeel.

32. Sasol**Jaareinde**

25 Junie 1996

Dividende

1995-finaal

1.9 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 55.5 sent per gewone aandeel.

1996-interim

1.455244 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 53 sent per gewone aandeel.

1996-finaal

'n Kontantdividend van 69.5 sent per aandeel

Aantekeninge tot die finansiële state

9 624 508 kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1995 finale dividend uitgereik.

5 822 186 kapitalisasie-aandele is ten opsigte van die 1996-interim dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Sasol het die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas.

	Rmilj	Rmilj
1995	Dt	Kt
Dividende verklaar	32	
Bedryfslas		32

Die gedeelte van die dividend wat na raming in kontant betaal gaan word, is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien.

Totale kontantekwivalent van dividend = $585\,582\,631 \times 0.555 = \text{R}325$ miljoen

1996	R milj	R milj
• 1995-finale dividend	Dt	Kt
Bedryfslas	32	
Dividende verklaar	12	
Bank		44

9 624 508 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 506 553 053 aandeelhouders ($9\,624\,508 \times 100/1.9$). Aandeelhouders met 79 029 578 ($585\,582\,631 - 506\,553\,053$) aandele het die kontantdividend gekies. Die bedrag wat in kontant betaal is, is R43 861 416 ($79\,029\,578 \times 0.555$). Die ondervoorsiening ten opsigte van die vorige jaar is nie apart geopenbaar nie, maar is by die interim dividend van die huidige jaar ingesluit.

Verdeelbare reserwes	24	
Verklaarde kapitaal		24

Sasol het sonder pariwaarde aandele. Die waarde wat op die kapitalisasie-aandele geplaas is, is bepaal deur die gemiddelde uitreikingsprys van die aandele te bereken.

Hierdie oordrag is direk vanaf verdeelbare reserwes na verklaarde kapitaal gemaak.

• 1996-interim dividend

Dividende verklaar	103	
Bank		103

(Die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, is in die inkomstestaat voorsien.

5 822 186 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Dit verteenwoordig 400 083 148 aandeelhouders ($5\,822\,186 \times 100 / 1.455244$). Aandeelhouders met 195 123 991

(595 207 139- 400 083 148) aandele het die kontantdividend gekies. Die bedrag wat in kontant betaal is, is R103 415 715 ($195\,123\,991 \times 0.53$).

	Rmilj	Rmilj
	Dt	Kt
Kapitalisasie-uitgifte toekennings	14	
Verklaarde kapitaal		14

Die waarde wat op die kapitalisasie-aandele geplaas is, is weer bepaal deur die gemiddelde uitreikingsprys van die aandele te bereken. Die oordrag vanaf verdeelbare reserwes na verklaarde kapitaal het egter in die geval deur die inkomstestaat geskied.

Verdienste per aandeel

Alhoewel die aandele wat uitgereik is vir inkomstestaatdoeleindes soos 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is, is dit vir verdienste per aandeel-doeleindes soos 'n regte-uitgifte hanteer. Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is geweeg vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie.

Openbaarmaking

In die direkteursverslag is volledige inligting aangaande die voorwaardes van die skripdividend gegee. Die aantal aandele wat ten opsigte van elke dividendverklaring uitgereik is, is in die aantekeninge verskaf.

Dividende en kapitalisasie-uitgifte toekennings word in die inkomstestaat onderskei en as twee aparte lynitems geopenbaar. Die ondervoorsiening ten opsigte van die 1995 finale dividend is egter nie op die gesig of in die aantekeninge tot die finansiële state apart geopenbaar nie.

Slegs die dividend wat kontant betaal is, is in die kontantvloeistaat as 'n kontantuitvloeï aangeteken.

SBM

	1996	1995
	Rmilj	Rmilj
Dividende verklaar	534	48
Dividende ontvang	634	48

Geen SBM is voorsien nie, aangesien die dividende ontvang meer as of gelyk aan die dividende verklaar was.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 25 Junie 1996 en 25 Junie 1995 was onderskeidelik R16 miljoen en R18 miljoen. As die finale dividend van 1995 volgens die herbeleggingsbenadering aangeteken was, sou die dividend R325 miljoen bedra

het. Die totale dividend vir 1996 sou R739 miljoen ($1.225 \times 603\,106\,525$) bedra het. Daar was dus nie voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas en die dividend te handhaaf nie. Die maatskappy pas met ander woorde die kapitalisasie-uitgiftebenadering toe om sodoende hulle dividend te handhaaf maar die minimum uitwerking op verdeelbare reserwes te bewerkstellig.

33. Educor**Jaareinde**

31 Desember 1998

Dividende

1997-finaal

1 nuwe aandeel vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van
 'n kontantdividend van 7 sent per gewone aandeel.

1998-finaal

1 nuwe aandeel vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van
 'n kontantdividend van 9 sent per gewone aandeel.

Aantekeninge tot die finansiële state

3 356 487 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Educor het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal
 aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	22 259	
Bedryfslas		7 791
Aandele-afwagreserwe		14 468

($0.07 \times 317\,986\,454 = R22\,259\,052$)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die
 maatskappy het beraam dat 65% van die aandeelhouers die aandele in plaas van die

dividend gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandeel-afwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien

	R000	R000
1998	Dt	Kt
Bedryfslas	7 791	
Aandeel-afwagreserwe	14 468	
Dividend verklaar	2 244	
Bank		1 041 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		23 495 (ii)

- (i) Slegs die groep se kontantvloeistaat is geopenbaar. Vir die maatskappy is net opgesomde kontantvloei-inligting geopenbaar.
- (ii) 3 356 487 aandeel is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 335 648 700 ($3\,356\,487 \times 100/1$) aandeelhouers. Die kontantekwivalent van die dividend is R23 495 409 ($335\,648\,700 \times 0.07$).

Verdiens te per aandeel

Die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Dividende verklaar word as 'n enkele lynitem in die staat van verandering in ekwiteit geopenbaar. Die aantal aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, word in die aantekeninge tot die finansiële state geopenbaar.

SBM

	1998	1997
	R000	R000
Dividende verklaar	42 514	22 259
Dividende ontvang (vanaf filiale)	<u>45 755</u>	<u>21 919</u>
Netto dividende	(3 241)	340
SBM 12½%	-	43
Volgens finansiële state	-	593

Die voorsiening van R593 000 in 1997 kan nie verduidelik word nie.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Desember 1998 en 31 Desember 1997 was onderskeidelik R4 594 000 en R572 000. Die maatskappy se verdeelbare reserwes is nie so hoog nie maar daar is vir die jaar geëindig 31 Desember 1998 en 31 Desember 1997 onderskeidelik 'n wins na belasting van R86 591 000 en R42 694 000 gemaak. Daar was met ander woorde in altwee jare voldoende wins om die herbeleggingsbenadering toe te pas. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word

bevestig deur 1998 se dividend van 9 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1997 se finale dividend van 7 sent per aandeel.

34. General Optical Company**Jaareinde** 30 Junie 1996**Dividende**

1995-finaal

3.488360 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
plaas van 'n kontantdividend van 15 sent per gewone aandeel.

1996-finaal

'n Kontantdividend van 15 sent per aandeel.

Direkteursverslag

100 350 kapitalisasie-aandele is op 15 September 1995 ten opsigte van die 1995 finale dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

General Optical Company het die herbeleggingsbenadering toegepas.

1995	Dt	Kt
Dividende verklaar	433 936	
Bedryfslas		433 936

$(0.15 \times 2\,892\,907 = R433\,936)$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien

1996	Dt	Kt
Bedryfslas	433 937	
Aandelekapitaal en aandelepremie		431 506 (i)
Bank		2 431

- (i) 100 350 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 2 876 710 ($100\,350 \times 100/3.488360$) aandeelhouders. Die kontantekwivalent van die dividend is R431 506 ($2\,876\,710 \times 0.15$)

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is en die prys waarteen dit uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar. Die totale kontantekwivalent van die dividend is as 'n enkele lynitem in die inkomstestaat en aantekeninge geopenbaar. Die totale kontantekwivalent van die dividend is in die kontantvloeistaat as 'n kontantuitvloeï getoon. Die kontantekwivalent van die kapitalisasie-aandele is as 'n kontantinvloeï getoon.

SBM

	1996	1995
Dividende verklaar	448 989	433 936
Dividende ontvang	420 000	-

Geen SBM is voorsien nie. Dit lyk asof die maatskappy 'n belastingkrediet vir SBM beskikbaar gehad het.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 Junie 1996 en 30 Junie 1995 was onderskeidelik R9 844 892 en R9 641 037. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1996 se dividend van 15 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1995 se finale dividend van 15 sent per aandeel.

35. Advanced Technical Systems**Jaareinde** 31 Desember 1999**Dividende**

1998-finaal

1.9 nuwe N aandele vir elke 100 gewone of N aandele reeds gehou
teen 'n uitreikingsprys van R6.33.

1999-finaal

Geen

Direkteursverslag

1 750 945 N kapitalisasie-aandele is op 19 April 1999 uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Advanced Technical Systems het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n
beraming van die aantal aandeelhouders wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1998	Dt	Kt
Dividende verklaar	11 096	
Aandele-afwagreserwe		11 096

$(92\,188\,276 \times 1.9/100 = 1\,751\,577 \text{ aandele. } 6.33 \times 1\,751\,577 = R11\,087\,484 -$
ignoreer verskil.)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien.
Aangesien die aandeelhouders nie 'n keuse gehad het om kontant in plaas van die
aandele te kies nie, is die volle dividend na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra.

	R000	R000
1999	Dt	Kt
Aandele-afwagreserwe	11 096	
Aandelekapitaal en aandelepremie		11 096

1 750 945 kapitalisasie-aandele is uitgereik. Die verskil tussen die aandele uitgereik en die 1 751 577 aandele hierbo bereken, kan moontlik as gevolg van breukdele van aandele wees.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar. Dividende verklaar is as 'n enkele lynitem op die gesig van die inkomstestaat geopenbaar en geen aantekening is getoon nie.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloei in die kontantvloeistaat getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1999	1998
	R000	R000
Dividende verklaar	-	11 096
Dividende ontvang	-	11 864

Geen SBM is voorsien nie aangesien die dividende ontvang meer as die dividende verklaar was.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Desember 1999 en 31 Desember 1998 was onderskeidelik R7 394 000 en R8 325 000. Die maatskappy het nie 'n dividend vir 1999 verklaar nie en het nie voldoende verdeelbare reserwe beskikbaar gehad om 1998 se dividend te handhaaf en weer die herbeleggingsbenadering toe te pas nie. Alhoewel die aandeelhouders nie ten opsigte van 1998 se dividend 'n keuse gehad het om kontant in plaas van die aandele te neem nie, was dit die maatskappy se bedoeling om aan hulle 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en nie om die aandele meer verhandelbaar te maak nie en daarom is die herbeleggingsbenadering toegepas.

36. South African Breweries**Jaareinde** 31 Maart 1998**Dividende**

1997-finaal

1.7046867 nuwe aandele vir elke 100 aandele reeds gehou in plaas van
 'n kontantdividend van 222 sent per gewone aandeel en 127.5 sent per
 B omskepbare voorkeuraandeel.

1998-interim

'n Kontantdividend van 73 sent per gewone aandeel.

1998-finaal

2.1228560 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in
 plaas van 'n kontantdividend van 257 sent per gewone aandeel.

Finansiële state

4 745 894 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

SAB het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal
 aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar - gewoon	703 773	
- B voorkeur	34 520	
Bedryfslas		380 242
Aandele-afwagreserwe		358 051

$(2.22 \times 317\,015\,208 = R703\,773\,762; 1.275 \times 27\,074\,461 = R34\,519\,938)$

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het beraam dat 48% van die aandeelhouers die aandele in plaas van die dividend gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

1998

Bedryfslas	380 242	
Aandele-afwagreserwe	358 051	
Bank		120 173 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		618 120 (ii)

(i) Uit die kontantvloeistaat.

(ii) 4 745 894 aandele is uitgereik in plaas van die kontantdividend. Dit verteenwoordig 278 402 712 $(4\,745\,894 \times 100/1.7046867)$ aandeelhouers. Die kontantekwivalent van die dividend is R618 054 020 $(278\,402\,712 \times 2.22)$. Die verskil kan geïgnoreer word en dit lyk asof hoofsaaklik gewone aandeelhouers die aandele in plaas van die dividend gekies het.

Verdienste per aandeel

Die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die rekeningkundige beleid ten opsigte van kapitalisasie-aandeeltoekennings is in die rekeningkundige beleidsaantekening geopenbaar naamlik dat die volle kontantekwivalent as dividende verklaar in die inkomstestaat getoon word. Die bedryfslas verteenwoordig die gedeelte wat na raming in kontant betaal gaan word. Enige verskil tussen die dividend verklaar en die bedryfslas word oorgedra na 'n aandeel-afwagreserwe.

Die aantal kapitalisasie-aandeel wat uitgereik is, word in die aantekeninge by die finansiële state geopenbaar. Die dividende betaal en verklaar word volledig uiteengesit in die aantekeninge by die inkomstestaat: Die interim dividend word in die gedeelte wat in kontant en die gedeelte wat in die vorm van aandeel vereffen is, verdeel. Die finale dividend word in die gedeelte wat na raming in kontant en in die vorm van aandeel vereffen gaan word, verdeel.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloei staat getoon. In die aantekening by die kontantvloei staat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomstestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

Geen SBM is voorsien nie, aangesien die maatskappy 'n ongebruikte belastingkrediet ten opsigte van SBM gehad het.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Maart 1998 en 31 Maart 1997 was onderskeidelik R1 349 596 000 en R799 060 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouders onder druk kom. Dit is duidelik dat dit die maatskappy se bedoeling was om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf en dat dit nie die bedoeling was om die aandele meer verhandelbaar te maak nie. Dit word bevestig deur 1998 se finale dividend van 257 sent per aandeel wat vergelykbaar is met 1997 se finale dividend van 222 sent per aandeel.

37. Tiger Wheels**Jaareinde**

30 Junie 1999

Dividende

1998-finaal

1.66 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 40 sent per gewone aandeel.

1999-finaal

1.66 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 56 sent per gewone aandeel.

Direkteursverslag

594 666 kapitalisasie-aandele is gedurende Oktober 1998 uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Tiger Wheels het die herbeleggingsbenadering gevolg toegepas en 'n beraming van die aantal aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1998	Dt	Kt
Dividende verklaar	21 550	
Aandele-afwagreserwe		17 550
Bedryfslas		4 000

(0.40 x 53 876 515 = R21 550 606)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het beraam dat 81.4% van die aandeelhouers die aandele in plaas van die

kontantdividend gaan kies. Hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandeelafwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

	R000	R000
1999	Dt	Kt
Aandeelafwagreserwe	17 550	
Bedryflas	4 000	
Dividende verklaar (ondervoorsiening)	1 142 (i)	
Aandelekapitaal en aandelepremie		15 438 (ii)
Bank		7 254 (iii)

- (i) Die kapitalisasie-aandele word teen 'n korting aangebied. Die korting word eers voorsien wanneer die aandele uitgereik word.
- (ii) 594 666 aandele is in plaas van die kontantdividend uitgereik. Dit verteenwoordig 35 823 253 ($594\,666 \times 100/1.66$) aandeelhouers. Die kontantekwivalent van die dividend is R14 329 301 ($35\,823\,253 \times 0.4$). Die aandeel word teen 'n korting aangebied: Die waarde van die aandeel wat uitgereik word, is R15 432 657 ($14\,329\,301 \times 1.077$).
- (iii) Uit die kontantvloeistaat.

Verdienste per aandeel

Die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandele wat as kapitalisasie-aandele uitgereik is, die persentasie aandeelhouders wat die aandele gekies het en die korting waarteen die aandele aangebied word, word in die direkteursverslag geopenbaar.

Die rekeningkundige beleid ten opsigte van kapitalisasie-aandeeltoekennings is in die rekeningkundige beleidsaantekening geopenbaar naamlik dat die volle kontantekwivalent as dividende verklaar in die inkomstestaat getoon word. Die bedryfslas verteenwoordig die gedeelte wat na raming in kontant betaal gaan word. Enige verskil tussen die dividend verklaar en die bedryfslas word oorgedra na 'n aandele-afwagreserwe.

In die dividend-aantekening word die beraamde kontantgedeelte, die kapitalisasie-aandeelgedeelte en die ondervoorsiening ten opsigte van die vorige jaar apart geopenbaar.

Slegs die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, word in die kontantvloeistaat geopenbaar.

SBM

	1999	1998
	R000	R000
Dividende verklaar	32 458	21 553
Dividende ontvang	32 458	21 570

Geen SBM is voorsien nie, omdat die dividende ontvang meer as of gelyk aan die dividende verklaar was.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 Junie 1999 en 30 Junie 1998 was R175 000. Dit is die maatskappy se dividendbeleid om die volle netto inkomste as dividende te verklaar. Die maatskappy pas die herbeleggingsbenadering toe aangesien dit die bedoeling is om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf.

38. Invicta Holdings**Jaareinde**

31 Maart 1996

Dividende

1996-interim

1.8182 nuwe aandele vir elke 100 gewone aandele reeds gehou in plaas
van 'n kontantdividend van 4 sent per gewone aandeel.

1996-finaal

'n Kontantdividend van 6 sent per aandeel

Direkteursverslag

868 868 kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Invicta het die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas.

	R000	R000
1996	Dt	Kt
Dividende verklaar	3	
Bank		3

Die gedeelte van die dividend wat kontant betaal is, is in die inkomstestaat voorsien.

868 868 aandeelhouders het die aandele gekies. Dit verteenwoordig 47 787 262

(868 868 x 100/1.8182) aandeelhouders. 71 511 (47 858 773 – 47 787 262)

aandeelhouders het die kontantdividend gekies. Die dividend wat aan hulle betaal is, is

R2 860 (71 511 x 0.04).

	R000	R000
	Dt	Kt
Aandelepremie	44	
Aandelekapitaal (5 sent per aandeel)		44

Die pariwaarde van R43 443 (868 868 x 0.05) van die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is uit die aandelepremierekening voorsien.

Verdienste per aandeel

Die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is soos 'n regte-uitgifte hanteer deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie. Dit is teenstrydig met die kapitalisasie-uitgiftebenadering waarvolgens die aandeel as kapitalisasie-aandeel beskou word en nie geweeg moet word nie.

Openbaarmaking

Die aantal aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is sowel as die feit dat die kapitalisasie-uitgifte uit die aandelepremierekening voorsien is, word in die direkteursverslag geopenbaar.

Die feit dat slegs die kontantgedeelte van die interim dividend in die inkomstestaat geopenbaar word, word in die dividendaantekening genoem.

Slegs die kontantdividend word in die kontantvloeistaat geopenbaar.

SBM

	1996	1995
Gewone dividend	3 436	1 906
Dividende ontvang	4 680	3 505

Volgens hierdie berekening moes geen SBM voorsien word nie maar in die finansiële state is SBM van R350 000 in 1996 voorsien.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy her vir die jaar geëindig 31 Maart 1996 en 31 Maart 1995 onderskeidelik 'n opgehoopte verlies van R29 135 en R29 137 gehad. Die maatskappy het in 1995 sy oorblywende wins as 'n finale kontantdividend van 6 sent per aandeel verklaar. As die maatskappy die interim dividend volgens die herbeleggingsbenadering verantwoord het, sou die dividend R1 914 351 (0.04 x 47 858 773) bedra het. Dit is dus duidelik dat die maatskappy die interim dividend wou verantwoord volgens die kapitalisasie-uitgiftebenadering om sodoende die minimum uitwerking op verdeelbare reserwes te bewerkstellig. Die maatskappy het nie voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas nie.

39. Highveld Steel and Vanadium Corporation

Jaareinde 31 Desember 1997

Dividende

1996-finaal

1.1394 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele aandele
reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 20 sent per aandeel.

1997-interim

0.9664 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele aandele
reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 15 sent per aandeel.

1997-finaal

'n Kontantdividend van 35 sent per aandeel.

Direkteursverslag

Geen inligting in verband met die aantal kapitalisasie-aandele wat uitgereik is, is
verskaf nie.

Rekeningkundige inskrywings

Highveld het die herbeleggingsbenadering toegepas en 'n beraming van die aantal
aandeelhouers wat die kontantdividend gaan kies, gemaak.

	R000	R000
1997	Dt	Kt
Dividende verklaar	19 089	
Bedryfslas		2 290
Aandele-afwagreserwe		16 799

(0.2 x 95 448 809 = R19 089 762)

Die volle kontantekwivalent van die dividend is in die inkomstestaat voorsien. Die maatskappy het beraam dat 88% van die aandeelhouers die aandele in plaas van die kontantdividend gaan kies en hierdie gedeelte van die dividend is na 'n aandele-afwagreserwe oorgedra. Die res van die dividend is as 'n bedryfslas voorsien.

1997

Bedryfslas	2 290	
Aandele-afwagreserwe	16 799	
Dividende verklaar – ondervoorsiening	1 270	
Dividende verklaar (interim)	14 467	
Bank		2 885 (i)
Aandelekapitaal en aandelepremie		31 941 (i)

(i) Uit die kontantvloeistaat

Highveld verskaf geen inligting aangaande die aandele-uitgifte gedurende die jaar nie en dit is baie moeilik om enige verdere stawende berekeninge te doen.

Verdienste per aandeel

Die aandele wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is korrek hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie.

Openbaarmaking

In die dividend-aantekening word die beraamde kontantgedeelte, die kapitalisasie-aandeelgedeelte en die ondervoorsiening ten opsigte van die vorige jaar apart geopenbaar

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat getoon. In die aantekening by die kontantvloeistaat word dividende soos volg geopenbaar:

Dividende betaalbaar aan begin van jaar	xxxx
Dividende volgens inkomtestaat	xxxx
Kapitalisasie-uitgifte-toekenning	(xxx)
Dividende betaalbaar aan einde van jaar	<u>(xxx)</u>
Dividende betaal	<u>xxxx</u>

SBM

	1997	1996
	R000	R000
Interim kontantdividend	1 377	1 699
Beraamde finale kontantdividend	34 056	2 290
Aanpassing t.o.v. vorige jaar finale dividend	(1 508)	
Dividende ontvang	<u>(153)</u>	<u>(9 188)</u>
Netto dividende	33 772	(5 199)

Geen SBM is voorsien nie. Daar is geen inligting aangaande 'n belastingkrediet geopenbaar nie en dit is nie seker hoe die maatskappy sy SBM bereken het nie.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 31 Desember 1997 en 31 Desember 1996 was onderskeidelik R968 795 000 en R968 470 000. Die maatskappy het voldoende reserwes om die herbeleggingsbenadering toe te pas sonder dat toekomstige verdelings aan aandeelhouers onder druk kom. Die maatskappy verklaar jaarliks die grootste deel van sy wins as 'n dividend. Die maatskappy pas die herbeleggingsbenadering toe aangesien dit die bedoeling is om aan aandeelhouers 'n opbrengs op hulle belegging te verskaf.

40. Wooltru**Jaareinde**

30 Junie 1999

Dividende

1998-finaal

3.4627 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele en 3.7338 nuwe N gewone aandele vir elke 100 N gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 19 sent per aandeel.

1999-interim

1.785517 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele of N gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 20 sent per aandeel.

1999-finaal

1.597436 nuwe gewone aandele vir elke 100 gewone aandele en 1.615049 nuwe N gewone aandele vir elke 100 N gewone aandele reeds gehou in plaas van 'n kontantdividend van 17 sent per aandeel.

Direkteursverslag

6 199 889 gewone en 10 136 885 N gewone kapitalisasie-aandele is gedurende die jaar ten opsigte van die 1998 finale dividend en 1999-interim dividend uitgereik.

Rekeningkundige inskrywings

Wooltru het die kapitalisasie-uitgiftebenadering toegepas.

	Rmilj	Rmilj
1998	Dt	Kt
Dividende verklaar	15	
Kapitalisasie-uitgifte	0.2	
Bedryfslas		15
Aandelekapitaal		0.2

Die kontantekwivalent van die bedrag wat na raming in kontant betaal gaan word, is in die inkomstestaat en as bedryfslas voorsien. Voorsiening is ook gemaak vir die pariwaarde van die aandele wat na raming uitgereik gaan word. Hierdie bedrag is teen aandelekapitaal gekrediteer alhoewel die aandele nog nie uitgereik is nie.

1999

• 1998-finale dividend

Bedryfslas	15	
Dividende verklaar (ondervoorsiening)	3.4 (ii)	
Bank		18.4 (i)

(i) Uit die kontantvloeistaat.

(ii) Meer aandeelhouders het die kontantdividend gekies as wat aanvanklik geraam is.

1999-interim dividend

Dividende verklaar	37.6	
Kapitalisasie-uitgifte	0.1	
Bank		37.6 (i)
Aandelekapitaal		0.1

- (i) Uit die kontantvloeistaat.

Verdienste per aandeel

Die aandeel wat in plaas van die kontantdividend uitgereik is, is hanteer soos 'n regte-uitgifte deurdat dit geweeg is vir die tydperk waartydens die fondse tot die maatskappy se beskikking was. Die vergelykende syfers is nie aangepas nie, omdat dit nie as 'n kapitalisasie-uitgifte beskou is nie. Dit is teenstrydig met die kapitalisasie-uitgiftebenadering waarvolgens die aandeel as kapitalisasie-aandeel beskou word en nie geweeg moet word nie.

Openbaarmaking

Die totale aantal aandeel wat as kapitalisasie-aandeel uitgereik is, is in die direkteursverslag geopenbaar maar daar is nie onderskei tussen die aantal aandeel wat ten opsigte van die vorige jaar finale dividend en die huidige jaar interim dividend uitgereik is nie.

Verdelings aan aandeelhouers is as 'n enkele lynitem op die gesig van die inkomstestaat geopenbaar, maar in die aantekeninge is 'n duidelike uiteensetting van die kontantdividend en die kapitalisasie-aandeel gegee. In die aantekeninge is die feit dat kapitalisasie-aandeel teen pariwaarde uitgereik word ook geopenbaar. Die persentasie aandeelhouers wat na raming die kontant in plaas van die aandeel gaan kies, is ook in die aantekeninge geopenbaar.

Slegs die kontantekwivalent van die dividend wat werklik in kontant betaal is, is as 'n kontantuitvloeï in die kontantvloeistaat getoon.

SBM

	1999	1998
	Rmilj	Rmilj
Interim kontantdividend	37.6	14.1
Beraamde finale kontantdividend	32.2	15.0
Ondervoorsiening vorige jaar	3.4	5.7
Dividende ontvang	<u>(26.0)</u>	<u>(30.7)</u>
Netto dividende	47.2	4.1
SBM 12½%	5.9	0.5
Dividend betaal volgens		
kontantvloeistaat	55.9	36.6
Dividende ontvang	<u>(26.0)</u>	<u>(30.7)</u>
Netto dividende	29.9	5.9
SBM 12½%	3.7	0.7
Volgens finansiële state	3.6	0.6

SBM word jaarliks op die dividend wat kontant betaal is, voorsien. SBM op 1998 se dividend is met ander woorde eers in 1999, nadat die dividend betaal is, voorsien.

Verdeelbare reserwes

Die maatskappy se verdeelbare reserwes op 30 Junie 1999 en 30 Junie 1998 was onderskeidelik R361 miljoen en R347.1 miljoen. Dit is duidelik dat die maatskappy met die skripdividendverklaring bedoel om aan aandeelhouders 'n opbrengs op hulle belegging te gee. Dit word bevestig met die 1999 finale dividend waar aandeelhouders

die keuse het om 'n kontantdividend van 17 sent per aandeel te kies. Dit lyk dus in hierdie geval asof een rede vir die toepassing van die kapitalisasie-uitgiftebenadering is dat die maatskappy wil verseker dat SBM nie betaal hoef te word nie. Die netto wins beskikbaar vir verdeling aan aandeelhouers vir die jaar geëindig 30 Junie 1999 en 30 Junie 1998 was onderskeidelik R87.3 miljoen en R62.6 miljoen. Die totale dividend bereken volgens die herbeleggingsbenadering bedra onderskeidelik R173 miljoen ($0.39 \times 442\,551\,339$) en R166 miljoen ($0.39 \times 424\,378\,540$) vir die jaar geëindig 30 Junie 1999 en 30 Junie 1998. Op die langtermyn gaan die maatskappy wel probleme hê om hulle dividendbeleid te handhaaf as die herbeleggingsbenadering toegepas word en dit is moontlik nog 'n rede vir die toepassing van die kapitalisasie-uitgiftebenadering.